Van de schaapskooi tot de troon

H. Rossier

VAN DE SCHAAPSKOOI TOT DE TROON

Beschouwing over het boek 1 Samuel

Online uitgeverij
OudeSporen

Van de schaapskooi tot de troon

Beschouwing over het boek 1 Samuel

Auteur:	H. Rossier
Redactie:	Jan Paul Spoor
Vormgeving:	Jan Paul Spoor
Eerste editie:	1909; J.N. Voorhoeve; 's Gravenhage
Tweede editie:	2026
Copyright:	OudeSporen online uitgeverij

ISBN/EAN geen
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De bijbeltekst in deze uitgave uit het Oude Testament is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling: © Stichting HSV 2010. Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden,

De bijbeltekst in deze uitgave uit het Nieuwe Testament is ontleend aan de TELOS-vertaling: © Grace Publishing House – Rhenen. Alle rechten voorbehouden.

'Ik heb u van de schaapskooi vandaan gehaald, van achter het kleinvee, om een leider over Mijn volk te zijn, over Israël'.

2 Samuel 7:8

Inhoud

Inleiding 8

Eli 14

Hoofdstuk 1 14
Hoofdstuk 2 17
Hoofdstuk 3 25

Samuel 32

Hoofdstuk 4 32
Hoofdstuk 5 35
Hoofdstuk 6 36
Hoofdstuk 7 41
Hoofdstuk 8 47

Saul 51

Hoofdstuk 9 51
Hoofdstuk 10 54
Hoofdstuk 11 58
Hoofdstuk 12 61
Hoofdstuk 13 66
Hoofdstuk 14 72
Hoofdstuk 15 80

David 87
Hoofdstuk 16 87
Hoofdstuk 17 92
Hoofdstuk 18 97
Hoofdstuk 19 102
Hoofdstuk 20 108
Hoofdstuk 21 113
Hoofdstuk 22 118
Hoofdstuk 23 123
Hoofdstuk 24 128
Hoofdstuk 25 132
Hoofdstuk 26 142
Hoofdstuk 27 147
Hoofdstuk 28 152
Hoofdstuk 29 157
Hoofdstuk 30 160
Hoofdstuk 31 164

Inleiding

De boeken Samuel

Aan het eerste en tweede boek Samuel gaan de boeken Richteren en Ruth vooraf. Historisch sluiten de boeken Samuel aan op het boek Richteren. Dit blijkt duidelijk uit het begin van het eerste boek Samuel, waar we nog het laatste gedeelte vinden van het richteren tijdperk. De hogepriester Eli, en ook de profeet Samuel, waren Richters. In 1 Samuel 4:18 lezen we van Eli: 'En hij had veertig jaar leiding gegeven aan (gericht) Israël'. En in zijn redevoering voor de Joden te Antiochië in Pisidië zegt Paulus: '[dit is totaal] ongeveer vierhonderdvijftig jaar. En daarna gaf Hij richters, tot op Samuël, <de> profeet. En van toen af vroegen zij om een koning; en God gaf hun Saul, zoon van Kis, een man uit [de] stam van Benjamin, veertig jaar lang. En na hem te hebben afgezet verwekte Hij hun David tot koning, van wie Hij ook aldus getuigenis gaf: 'Ik heb David gevonden, de [zoon] van Isaï, een man naar mijn hart, die mijn hele wil zal doen' (Hand. 13:20-22). Samuel meende, dat ook zijn zonen na hem als Richters in zijn plaats zouden komen: 'Het gebeurde nu, toen Samuel oud geworden was, dat hij zijn zonen tot richters over Israël aanstelde' (1 Sam. 8:1). Maar zij waren ontrouw, zij wandelden niet in Samuels wegen, zij vroegen niet naar de wil van God, maar zij waren uit op winstbejag, namen geschenken aan en bogen het recht. Dit maakte een einde aan de bedeling van de richters. Trouwens, het tijdperk van de richteren droeg het karakter van een overgangsperiode. De richters brachten het

volk - dat de schuld op zich had geladen, de vijanden van de HEERE te laten bestaan in plaats van hen uit te roeien - tijdelijke verlichting, tijdelijke verlossing uit ellende en benauwdheid. De volkeren, die de Israëlieten lieten leven, deden het volk van de HEERE schade, trokken het mee in hun zedenbederf en afgodendienst, en zo moest het volk als straf zich buigen onder hun juk. Zuchtend onder de zware druk, riepen dan de Israëlieten tot de HEERE, en Hij, vol erbarmen jegens hen, gaf opwekkingen onder het volk door de richters. [1] Door deze werden ze dan bevrijd van hun berovers en konden een tijdlang op adem komen.

Helaas echter veranderde dit hun hart niet. 'Maar bij het sterven van de richter gebeurde het dat zij zich weer afkeerden en nog verderfelijker handelden dan hun vaderen, door achter andere goden aan te gaan, die te dienen en zich daarvoor neer te buigen. Zij gaven geen van hun daden op en evenmin hun halsstarrige levenswandel' (Richt. 2:19). Het boek Ruth is geplaatst na het boek Richteren en vóór de laatste mededelingen over de Richteren in het eerste boek van Samuel, hoewel de geschiedenis eerder plaats vond, om aan te tonen, welke lieflijke taferelen er waren in de tijd van verval, door het geloof; maar ook om een nieuwe bedeling in te luiden: die van het koninkrijk. De koning naar het vlees, Saul, wordt in Ruth wel niet genoemd. Deze werd dan ook gekozen door het vlees, en dit kon en mocht niet voorkomen in het kleine boek, dat zo aangrijpend de genade schildert. Maar over David wordt aan het eind duidelijk gesproken. God had het voornemen, een koning in genade te geven, een koning naar Zijn hart. En over deze wordt ons nu Gods

1 Dezelfde schrijver schreef hierover het boek 'Opwekkingen', een zeer leerrijke en interessante beschouwing over het boek Richteren.

verborgen gedachte bekend gemaakt, voordat we Samuels boeken openen en lezen. Evenals Silo in de profetie van Jakob, moest de koning naar Gods hart uit de stam Juda voortkomen. Daarom begint het boek Ruth met Elimelech, een man uit Juda; en vermeldt aan het eind de naam van koning David, zodat het ons reeds te voren wordt getoond, wie de gezalfde van de HEERE zal zijn. Zo zullen we dan in de boeken Samuel voornamelijk David, de man naar Gods hart, ons zien voorgesteld. God vond deze man achter de schapen. 'Zo zegt de HEERE van de legermachten: Ik heb u van de schaapskooi vandaan gehaald, van achter het kleinvee, om een leider over Mijn volk te zijn, over Israël' (2 Sam. 7:8). God zag het hart aan. En Hij leidde deze jonge man, door zijn broers ter zijde geschoven, tot de troon. En uit hem zou straks de ware David voortkomen.

Gedurende de tijd van de richteren was het priesterschap, evenals te voren, de verbinding tussen het volk en God. Het scheen soms wel in die dagen, toen een ieder deed wat goed was in zijn ogen, of het priesterschap zijn taak of rol had uitgespeeld, maar in werkelijkheid bleef toch de band, door het priesterschap gelegd. Het priesterschap vertegenwoordigde Hem, die Zelf de Koning Israëls was. Onder het koninkrijk werd dit anders. Het was nu niet meer de enige en onmiddellijke verbinding tussen God en het volk. Want het koningschap was een over het volk gestelde macht, en de koning moest regeren naar Gods gedachten. God verwachtte van de koning trouw; hij was verantwoordelijk voor God voor de ontrouw van Israël, en van zijn gedrag hing de al of niet goede toestand van het volk af.

Tot aan de openlijke uitroeping van iemand tot koning, hebben we ook in het eerste boek Samuel een overgangsperiode. Het eerste grote feit, waarvan in het begin van dit boek melding wordt gemaakt, is de ontrouw van het priesterschap, dat derhalve niet langer de basis kon vormen voor de relatie tussen het volk en God. Dit wil niet zeggen, dat het priesterschap nu afgeschaft werd. Dat kon niet. Het was altijd nodig. Maar het hield op, de eerste plaats in te nemen. Een nieuwe basis wordt voor het koningschap gelegd: 'Ik zal voor Mij een trouwe priester doen opstaan; die zal doen zoals het in Mijn hart en Mijn ziel is. Voor hem zal Ik een blijvend huis bouwen, en hij zal alle dagen voor de ogen van Mijn gezalfde wandelen' (1 Sam. 2:35). Daarom was het priesterschap niet meer de band tussen het volk en God.

Hieruit is het te verklaren, waarom het eerste boek Samuel met de stam van Levi en het priesterschap begint, en niet, zoals het boek Ruth, met Juda en het koningschap. Elkana was een Leviet, Eli de hogepriester. Wij staan dus in het begin van dit boek op de bodem van het priesterschap. Als dit trouw gebleven was, dan zou een verandering van bedeling niet hebben plaats gevonden. Daarom moest het verval ervan meegedeeld worden, voordat het koningschap werd ingeleid. Hoe toch kon God in verbinding blijven met Zijn volk door bemiddeling van een verdorven priesterschap! Anderzijds was het nodig, aan te tonen, dat, wanneer God Zijn koning ging stellen als middelaar tussen Israël en Zichzelf, dit onmogelijk kon zijn een koning naar het vlees. Hoe toch kon God op de bodem van het vlees een verbinding vormen tussen Zichzelf en Zijn volk! Vandaar de hele geschiedenis van Saul in het eerste boek Samuel. God kon wel zo'n koning naar het vlees als bevrijder gebruiken, deze kon zelfs onder de profeten zijn, evenals God Zich de gave en de kracht van

een Bileam en van een Judas ten nutte kon maken. Maar daarom was hun innerlijke toestand nog niet zo, dat zij een verbinding konden vormen tussen God en Zijn volk. Die kon alleen tot stand komen en gevonden worden in de man naar Gods hart, door God Zelf uit genade verkoren en gegeven, gevonden en verhoogd!

De boeken Samuel dragen beide Samuels naam, hoewel het grootste gedeelte gebeurtenissen bevat, die plaats vonden na Samuels dood. Dat deze boeken, Samuels naam als opschrift hebben, wil daarom nog niet zeggen, dat Samuel ze allebei schreef. We kunnen denken daarbij aan het boek Ruth, aan het boek Esther, beide door anderen geschreven dan door de persoon, wiens naam ze dragen. In 1 Kronieken 29:29 lezen we dan ook: 'De geschiedenis van koning David, van het begin tot het einde, zie, die is beschreven in de geschiedenis van de ziener Samuel, in de geschiedenis van de profeet Nathan, en in de geschiedenis van de ziener Gad'.

De oude Joodse traditie wijst Samuel, de ziener, aan als de schrijver van de eerste vier en twintig hoofdstukken van het eerste boek Samuel. Deze hoofdstukken bevatten wat wij zouden noemen de hele levensgeschiedenis van Samuel tot aan zijn dood. Voorts zegt deze Joodse traditie, dat het verdere schrijven van de boeken Samuel is geschied door Nathan, de profeet, en Gad, de ziener; hetgeen wel lijkt overeen te komen met de uit 1 Kronieken aangehaalde vers.

Dat Samuel zelf geschreven heeft, blijkt overduidelijk uit 1 Samuel 10:25, waar we lezen: 'Samuel sprak tot het volk over de bepalingen met betrekking tot het koningschap, schreef ze op een boekrol, en legde die voor het aangezicht van de HEERE'.

Samuel is een man van grote betekenis geweest voor bet volk van God. Toch is hij niet de hoofdpersoon van de boeken, die zijn naam dragen. Dat is David, een voorbeeld van de van God gebeden en verwachte Koning Israëls; van de ware Gezalfde van de HEERE. Saul, de koning naar het vlees, wordt door het volk gekozen, en zijn geschiedenis eindigt in een volkomen verval. David, de koning naar de genade, wordt door God gekozen. En hoewel hij in menig opzicht faalt, is hij nochtans een treffend type van Davids Heer en Zoon, de wortel en het geslacht van David, van onze Heer Jezus Christus. David en Salomo samen zijn de zwakke schaduwen van de ware Koning Israëls en Zijn werk, zowel in genade en oordeel, als in het verderijk; van Hem, die in diepe vernedering op deze aarde kwam, maar die uitermate werd verhoogd, en van Wie in de volle zin van de uitdrukking kan worden getuigd, dat Hij ging 'van de schaapskooi tot de troon!'

Eli

Hoofdstuk 1

Het boek Samuel begint met het oog te richten op Hanna, die ons het karakter vertoont, dat de gelovigen door de eeuwen heen kenmerkt. Haar naam betekent 'genade'. Maar voordat zij beantwoordt aan de betekenis van haar naam, stelt zij het vlees voor, dat ongeschikt is om God vrucht te dragen. Dit is steeds het begin. Het Woord van God leert ons, dat de natuurlijke mens twee bijzondere karaktertrekken heeft: boosheid en onbekwaamheid; en de wet heeft tot doel, ons daarvan te overtuigen. Het valt ons echter veel gemakkelijker, ons als schuldig te erkennen, dan in te stemmen, dat wij onbekwaam zijn; want de krachteloosheid van ons vlees toegeven, is vernederend voor ons. Hanna voelde dat; maar het was niet haar enige beproeving. Zoals eenmaal Sara, was ook zij aan de haat en de verachting van de 'vrouw naar het vlees' prijsgegeven. Peninna had aards geluk, want zij had kinderen, terwijl Hanna er geen bezat. Maar Peninna haatte Hanna, en tergde haar, omdat de liefde van haar man zich tot de verachte en onvruchtbare vrouw had gewend. Elkana 'had Hanna lief' .

De arme Hanna had veel harteleed en huilde dikwijls. Maar één toevlucht bleef haar over; zij kon met haar zorgen tot God gaan. God alleen kon haar in, genade antwoorden, en daarom verscheen zij voor Hem te Silo.

Daar wachtte haar intussen een nieuwe beproeving. Zij ontmoette er gemis aan inzicht bij Eli, het geestelijke hoofd van haar volk, die de ontroering van haar geest aanzag voor de werking van het vlees; en haar voor dronken hield, terwijl zij toch een vrouw was, bezwaard van geest en bezig met haar God. Wat een smart moet dat voor haar geweest zijn! In zichzelf van elke hulpbron verstoken, is het hart van de wereld haar vijandig gezind; en diegenen, die de naam van de HEERE dragen, veroordeelen en miskennen haar. Hoe had zij kunnen eten en drinken en zich verheugen, zo lang haar enige wens geen bevrediging had gevonden? Hanna wil de zo vurig verlangde zoon niet voor zichzelf behouden; zij is volkomen bereid, 'dan zal ik die voor al de dagen van zijn leven aan de HEERE geven' , en een Nazireër Gods van hem te maken; maar zij heeft behoefte aan een teken van de gunst Gods. Had God haar, de onvruchtbare, tevergeefs de naam 'genade' gegeven?

Eli is, ondanks al zijn gebreken, een waar dienaar van de HEERE, en zijn geweten laat hem niet toe, aan de stem van de waarheid geen gehoor te geven. Hij komt op zijn eerste beoordeling over Hanna terug, en zegent haar in de naam van de HEERE. 'Ga in vrede, en de God van Israël zal u geven wat u van Hem gebeden hebt!' (vs. 17). Hanna's geloof eigent zich ogenblikkelijk deze genade toe, nog voordat zij de werking ervan ondervonden heeft. 'Vervolgens ging de vrouw haars weegs. Zij at weer en haar gezicht stond bij haar niet meer als voorheen'. Dit vertrouwen van het geloof is voldoende om haar hart te versterken, en het met een vreugde te vervullen, die voor iedereen zichtbaar is.

Zij is nu vervuld met dankbaarheid. Het is voor haar niet genoeg, na de diepe smart, een overweldigende vreugde en rust gevonden te hebben. Neen, zij overlegt, wat zij God vergelden zal voor die grote weldaad. Dat wat zij beloofd heeft, zal zij doen. Zij wil haar zoon helemaal aan de Heere wijden; hij zal geheel voor Hem zijn. En als haar gebed door de geboorte van Samuel verhoring heeft gevonden, trekt zij dan ook haar belofte niet in. Zij zegt: 'Als de jongen van de borst af is, zal ik hem brengen, zodat hij voor het aangezicht van de HEERE verschijnt en daar voor eeuwig blijft' (vs. 22). Deze eenvoudige vrouw uit Levi brengt de HEERE een kostbaar offer: 'drie jonge stieren, [2] een efa [3] meel en een kruik wijn' (vs. 24). Maar wat betekende dit alles in vergelijking met het feit, dat zij Samuel gaf? Zij staat haar enige zoon af, die haar door God Zelf geschonken was, hem, die zij 'van God gebeden had, en bewijst daardoor, dat God een hogere waarde voor haar had, dan de zo vurig begeerde zoon. Dat wij ook zo'n geloof mochten bezitten! Om dit aan het licht te brengen, beproeft God onze harten.

Deze beproeving zal, evenals bij Hanna, is eerst geen zaak van vreugde, maar van smart en droefheid; maar daarna geeft zij aan hen die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht van gerechtigheid (Herb. 12:11).

---

2 Noot HSV: *drie jonge stieren* - Volgens de Dode Zeerollen en de Septuaginta: een driejarige jonge stier.

3 Noot HSV: Een *efa* is een korenmaat van vermoedelijk tussen de 20 en 45 liter.

Hoofdstuk 2

Wij komen nu aan het tweede hoofdstuk. Het bewustzijn van haar onvruchtbare toestand, van haar hulpeloosheid en vernedering, had Hanna voorbereid om de genade te ontvangen, welke God haar in de gave van Samuel ten deel liet vallen. Maar nauwelijks hield zij de zoon in haar armen, of zij moest weer van hem scheiden, om hem aan God te wijden. Haar leven werd eenzamer dan ooit te voren, en dat ine en tijd, waar door de toestand van het volk, het verval om haar heen steeds meer toenam. En nochtans is Hanna's hart vervuld met een vreugde, die zich in een triomfzang uitstort.

'Mijn hart springt op van vreugde in de Heere, mijn hoorn is opgeheven in de Heere; mijn mond is wijd open tegen mijn vijanden, want ik verheug mij in Uw heil' (vs. 1). De oorzaak hiervan is, dat God Zich in genade aan haar geopenbaard heeft, ja, dat Hij Zich aan Zijn trouwe dienares had openbaart. Zij had alles van Hem ontvangen, en niets voor zichzelf gehouden, maar alles aan Hem teruggegeven. Nadat zij haar zoon afgestaan heeft, begrijpt zij beter, wat God in Zichzelf is; zij weet alles, wat Hij voor haar is, hoger in te schatten. Abraham kreeg een dergelijke ervaring, toen hij op het bevel van God Izak opofferde.

Tegelijk met de vreugde, heeft Hanna ook kracht gevonden. 'Mijn hoorn is opgeheven in de Heere', zegt zij. En deze kracht wordt 'in zwakheid volbracht' (2 Kor. 12:9). God schenkt ze aan een zwakke, verootmoedigde en geplaagde vrouw, nadat Hij alle hooggeplaatsten, allen, die een naam in Israël hadden, heeft verstoten. Het heerlijke loflied van Hanna heeft daarom als uitgangspunt haar persoonlijke,

ervaring, hoewel het veel verder reikt. In het vervolg van het boek Samuel zullen wij dit waarnemen. Hetzelfde wordt bij David gevonden. Deze wordt van de schaapskooi tot de troon geleid; door lijden heen tot heerlijkheid. De door Gods Geest ingegeven psalmen zijn de vrucht van zijn ervaringen, maar de betekenis, de strekking, die de Heilige Geest er aan geeft, gaat oneindig veel verder; zij houden zich op profetische wijze bezig met het lijden en de heerlijkheid van Christus, met de Persoon van Hem, die de vervulling is van alle beloften, van alle wegen en raadsbesluiten Gods. Zo moeten wij ook het loflied van Hanna beschouwen. Haar persoonlijke omstandigheden zijn een aanleiding tot niet-geopenbaarde dingen, die tot dan toe in het raadsbesluit van God waren verborgen.

De hoofdgedachte in Hanna's loflied, de basis, dat daarin op de voorgrond treedt, is de onbegrensde genade en de macht van God, die de hoogmoedige, die op het vlees zijn vertrouwen stelt, vernedert, maar de zwakke en krachteloze verhoogt; 'Want de grondvesten van de aarde zijn van de HEERE en Hij heeft de wereld daarop geplaatst' (vs. 8). Zijn genade en Zijn macht zijn de grondslagen, waarop Hij de orde van de hele schepping gesteld heeft. Het ongelukkige en in verval geraakte Israël, zowel als het arme, zwakke, maar getrouwe overblijfsel, moesten deze dingen weten; zij moesten leeren, dat alles van Hem alleen afhankelijk is, dat Hij *alleen* de Zijnen kan bewaren, de bozen tot zwijgen kan brengen, de hele kracht van de mens kan teniet doen, al Zijn tegenpartijders kan verpletteren, en eindelijk Zijn

koning sterkte geven, en de hoorn van Zijn Gezalfde verhogen.[4] Want Hij treedt tussenbeide voor Israël, doordat Hij aan Zijn Christus de macht geeft. Hij geeft de macht niet aan Zijn volk, maar aan Zijn Gezalfde. Hij verwekt de koning, van wie alles afhankelijk is, het middelpunt en aantrekkingspunt van alles, het enige middel om de relatie tussen Zijn volk en Zichzelf in stand te houden.

Het eerste vers van Hanna's loflied prijst het heil van de HEERE. Het is alles louter genade van Gods zijde, want de genade brengt de verlossing teweeg. Het tweede vers roemt de heiligheid van de HEERE. De gelovige kan deze beide karaktertrekken niet van elkander scheiden; hij, die God als zijn Verlosser heeft leeren kennen, begrijpt, dat er 'niemand zo heilig als de HEERE, want er is niemand buiten U'. Maar men moet heilig zijn, om Hem toe te behoren; daarom heeft Hij ons voor Zichzelf geheiligd. Onze hele openbaring behoort dan ook steeds dit karakter te dragen. Deze grote waarheid kwam bij het Pascha duidelijk aan het licht.

De Israëlieten waren door het bloed van het Lam, dat in hun plaats in het oordeel overgegeven werd, beveiligd. Het volk eigende zich dit offer toe, door het lam met ongezuurde broden te eten. Van dit ogenblik af werd het volk uitdrukkelijk geboden, zeven dagen lang het feest der ongezuurde broden te vieren. Zoals Hij, die hen geroepen had, heilig was, zo moesten ook zij heilig zijn in al hun wandel (1 Petr. 1:15, 16).

---

4 De lofzang van Maria in Luk. 1: 46"56 draagt dezelfde kentekenen. Deze zwakke vrouw, die, hoewel behorende tot het geslacht Davids, onder de geringen verborgen was, verheerlijkt de genade en de macht van God, haar Verlosser, die de hoogmoedigen verstrooit, en de nederigen verhoogt, en Zich de zaak van Israël aantrekt.

Het derde vers is een waarschuwing voor de bozen, van wie Peninna een voorbeeld is. Zij worden in de tegenwoordigheid Gods gesteld, die alles weet, en die de handelingen van de mensen weegt.

In de verzen 4-8 vinden wij de reden van de tuchtiging, die het deel van de gelovigen was geweest. Zij dient er toe, om aan de ene kant het karakter van de genade in het licht te stellen, daar de gelovigen tot heerlijkheid verheven worden, en aan de andere kant het karakter van gerechtigheid te tonen, omdat de bozen door vergelding worden getroffen. Deze genade gaat zo ver, dat aan de onvruchtbare zeven kinderen geschonken worden, een volmaakt getal, dat Hanna nooit bereikt heeft, want zij had slechts zes kinderen. De hier beloofde zegeningen zullen eerst hun volkomen vervulling bereiken in de heerlijkheid, die bewaard blijft voor het overblijfsel van Israël.

In het tiende vers wordt de komst van den Messias, van den waren Koning, aangekondigd. 'Hij zal Zijn Koning kracht geven, en de hoorn van Zijn Gezalfde opheffen'. Met Hem in onmiddellijke verbinding gebracht te zijn, is de kracht, die Hanna volgens vers 1 bezat als haar deel: 'mijn hoorn is opgeheven in de HEERE'.

In het verdere van het tweede hoofdstuk wordt ons de toestand van verval, waarin het priesterschap gekomen was, voor ogen gesteld.

'De zonen van Eli echter waren verdorven mannen' (vs. 12). Een verschrikkelijke benaming! Want er wordt hier gesproken van degenen in Israël, die het dichtst bij God stonden! De zonde van deze mannen was van tweeërlei aard: zij verachtten de rechten van hen, die de HEERE offers brachten, want zij eigenden zich hun aandeel onrechtmatig toe; en zij verachtten de rechten van de HEERE, door

Zijn deel met onheilige handen aan te raken, en hun deel er eerst af te nemen, zodat zij zich dus hoger dan God stelden. Zij deden zich te goed aan het offer van de HEERE, en maakten die verachtelijk in de ogen van mensen.

Vinden wij niet dezelfde beginselen bij het priesterschap van alle volkeren? Velen maken aanspraak op rechten over eenvoudige gelovigen, laten zich *bedienen* in plaats van te *dienen*, en vaak heeft zelfs een knecht van de priester in hun ogen een hogere plaats dan de aanbidders zelf. Zij eigenen zich dus in zekere mate de voorrechten van God onrechtmatig toe, en maken Hem verachtelijk, om dan in Zijn plaats de eer te ontvangen.

Zo was het in de hoogste mate het geval met de zonen van Eli: 'zij kenden de HEERE niet'. 'Geen vrees voor God staat hun voor ogen' (Rom. 3:18). Zonder godsvrucht [5] haat men het boze niet. Is het daarom verwonderlijk, dat zich de verschrikkelijkste verdorvenheid bij hen openbaarde?

Indien nu maar de hogepriester te midden van deze verdorvenheid zijn plaats had bewaard! Maar nee! Eli, de godvruchtige Eli, bleek alleen nog bekwaam te zijn, om de jonge Samuel in de gedachten en de wegen Gods te onderwijzen, terwijl zijn hart bloedde, als hij het losbandige leven van zijn zonen zag. Ook verborg hij het niet voor hen, dat hun goddeloze daden hem niet bevielen. Zonder twijfel heeft niemand hun op zo'n duidelijke wijze zijn misnoegen te kennen gegeven als hun vader: 'Waarom doen jullie zulke dingen, zodat ik deze wandaden van jullie te horen krijg van dit hele volk?

---

5 *Godsvrucht* = 'vrees voor God'.

Dit kan niet, mijn zonen! Nee, dit is geen goed bericht dat ik hoor; jullie laten het volk van de Heere overtredingen begaan. Wanneer een mens tegen een mens zondigt, zullen de goden [6] hem oordelen; maar wanneer een mens tegen de Heere zondigt, wie zal dan voor hem bidden?' (vs. 23-25).

Wat ontbrak dan aan deze man van God? Hij veroordeelde wel het kwaad, maar hij scheidde zich er niet vanaf. Hij zag zijn zonen niet zuur aan. Hij had geen kracht, om zijn woorden van afkeuring te laten opvolgen door ernstige bestraffing.

Vandaag wordt dit ook véél gevonden in de opvoeding van kinderen. Maar ook in geestelijk opzicht. Vele kinderen Gods achten hun relaties, omgang met vrienden, hun natuurlijke verlangens, hoger dan de verheerlijking van de Heer, en dit ververhindert hen te erkennen, dat men verantwoordelijk is voor het boze. Ze veroordelen het wel, maar zonder er zich van te scheiden!

Deze boodschap moest een man Gods aan Eli overbrengen. Eli nam op geen enkele wijze deel aan het goddeloze en teugelloze gedrag van zijn zonen, en toch worden juist tegen hem de plechtige woorden gericht: 'Waarom schopt u dan tegen Mijn slachtoffer en tegen Mijn graanoffer, dat Ik in Mijn woning geboden heb, en eert u uw zonen meer dan Mij, door u vet te mesten met het beste van alle graanoffers van Mijn volk Israël?' U eert uw zonen meer dan Mij! Ondanks al zijn vroomheid waren er mensen, namelijk zijn eigen zonen, die Eli, zoals zijn handelwijze bewees, meer eerde dan de Heere. Hij had hen wel met woorden vermaand, maar hen niet weggezonden uit het

---

6 Noot HSV: *goden* - d.w.z. rechters als vertegenwoordigers van God.

huis van de HEERE. God had geduld met Eli gehad, maar nu moest hij op zijn levensweg de bittere vruchten plukken van gebrek aan heiligheid; want heiligheid is niet anders dan afscheiding van het kwaad met het oog op de dienst van God.

Het huis van Eli, een nakomeling van Ithamar, ging zijn ondergang tegemoet; het kon in de toestand waarin het verkeerde, niet 'voor eeuwig voor Mijn aangezicht wandelen'. 'Want wie Mij eren', spreekt de Heere, 'zal Ik eren, maar wie Mij verachten, zullen zelf veracht worden' (vs. 30). Maar verachtte Eli, deze rechtvaardige man, dan de HEERE? Ja, 'Geen huisknecht kan twee heren dienen, want hij zal óf de één haten en de ander liefhebben, óf zich aan de één hechten en de ander verachten' (Luk. 16:13). Daarom wordt er ook een vreselijk oordeel over het huis van Eli uitgesproken.

God, de God aller genade, blijft echter niet bij het oordeel staan; Hij gebruikt het om een bestendig priesterschap op te richten. Hij vertrouwt dit toe aan de afstammelingen van Eleazar: 'Ik zal voor Mij een trouwe Priester doen opstaan; die zal doen zoals het in Mijn hart en Mijn ziel is. Voor Hem zal Ik een blijvend huis bouwen, en hij zal alle dagen voor de ogen van Mijn Gezalfde wandelen' (vs. 35). Gelijktijdig met de oprichting van een priesterschap naar Zijn hart, laat God ook de verandering van de bedeling aankondigen; en dit strekt zich profetisch veel verder uit dan het priesterschap van de zonen van Eleazar onder David en Salomo. Die Gezalfde is Christus.

Mochten wij ons door het verkeerde voorbeeld van Eli laten onderwijzen! Wij leven in een tijd, die gekenmerkt wordt door veel ijver in de dienst. Deze werkzaamheid kan licht onszelf en anderen bedriegen. Want men legt groten ijver aan de dag voor de dingen van

de Heer. Dit gaat zelfs gepaard met bijzondere begaafdheid. Maar beide hebben weinig waarde, wanneer onze persoonlijke toestand en ons gedrag er niet mee in overeenstemming zijn, zoals het, helaas! bij Eli het geval was. Echte God welgevallige dienst, en die naar Zijn wil is, kan alleen uitgeoefend worden, waar deze overeenstemming aanwezig is.

Bij Samuel ontmoeten wij een geheel tegenovergestelden toestand. Zijn naam betekent: 'Van God gebeden', en zijn hele leven draagt hij het kenmerk van afhankelijkheid en gebed. Wij kunnen bij hem de onafgebroken ontwikkeling van een leven in heiligheid volgen, hoewel er zich meer dan één zwakheid openbaart; want hij was een mens van gelijke bewegingen als wij; volmaaktheid vinden we alleen bij Christus.

Toen hij nog een kleine jongen was, werd van hem gezegd: 'En hij boog zich daar voor de Heere neer' (1:28). Zo moet ook iedereen die opnieuw geboren is gelijk zijn plaats als aanbidder voor Hem innemen. Voorts lezen wij: 'terwijl de jongen de Heere bleef dienen onder toezicht van de priester Eli'. De plaats van dienen neemt Samuel zijn hele leven in, maar hier dient hij nog onder het toezicht van Eli; want omdat hij nog zeer jong was, had hij eerst onderwijs nodig voordat hij anderen kon leeren.

Later horen wij, dat hij niet meer voor Eli dient, maar meer onmiddellijk 'voor de Heere', en wel als 'een jongen, gekleed in een linnen priesterhemd', d.w.z. in het karakter van een priester; want de linnen lijfrok was de bijzondere kleding van de priester (vgl. 1 Sam. 22:18). Omdat het priesterschap in verval geraakt was, bekleedde de Heere om zo te zeggen tijdelijk deze jongen Leviet er mee. Iets

dergelijks vinden wij later bij David, toen hij de linnen priesterhemd droeg voor de ark van het verbond (2 Sam. 6:14). Bij christenen is dit anders; zij zijn altijd koningen en priesters voor God, de Vader.

Verder lezen wij: 'Maar Samuel diende voor het aangezicht van de Heere'. Hier is sprake van zijn vertrouwelijke omgang met God, zonder welke de dienst nooit een gezegende uitwerking kan hebben. Tenslotte wordt er van hem gezegd: 'En de jonge Samuel kreeg gaandeweg meer aanzien en gunst, zowel bij de Heere als ook bij de mensen' (vs. 26). Ik zou dit de vertrouwelijkheid van Gods gunst willen noemen. De innige relatie tussen Samuel en God trok ook de aandacht van de mensen. De vertrouwelijke omgang met God spiegelde zich af op het gelaat van deze jonge man. Het had voor iedereen iets aangenaams. Hetzelfde wordt ons van Johannes de doper medegedeeld: 'Het kind nu groeide op en werd gesterkt in [de] geest' (Luk. 1:80). En met nog veel meer recht wordt het ons van de Heer Jezus gezegd: 'En Jezus nam toe in <de> wijsheid en grootte en gunst bij God en mensen' (Luk. 2:52). De hele kracht van ons christelijk getuigenis hangt af van ons verborgen leven in de tegenwoordigheid van de Heer.

God geve, dat wij in ons gedrag meer op de jonge Samuel dan op de oude Eli mogen lijken, hoewel deze, zowel door zijn leeftijd, als door zijn openbare dienst, de kennis van Gods gedachten bezat.

Hoofdstuk 3

In het derde hoofdstuk vinden wij het grote verschil tussen Eli en Samuel nader aangetoond. De eerste gaat voort op de weg van het

verval, de tweede neemt toe in geestelijk leven, tot heel Israël erkent, dat de HEERE hem als profeet heeft bevestigd.

Van Samuel wordt in het eerste vers van dit derde hoofdstuk op dezelfde wijze getuigenis gegeven als in het begin van zijn loopbaan. 'En de jonge Samuel diende de HEERE onder toezicht van Eli' (vgl. 1 Sam. 2:11). Er is echter in dit vers niet zozeer sprake van een vooruitgang bij Samuel. De Geest Gods legt hier als het ware opnieuw de basis voor de nu volgende gebeurtenissen.

Als gevolg van deze dienst aan de HEERE waren aan Samuel zekere kenmerken van het priesterschap gegeven, kenmerken die van Eli zouden worden afgenomen. In dagen van verval is de dienst in het huis van God niet precies op dezelfde wijze geregeld, als in een tijd van bloei. Denken we alleen maar aan de gaven in de Gemeente. Daar niet alle leden van Christus meer de dienst vervullen, die hun aangewezen zijn, vertrouwt de Heere die nu vaak aan één toe, wat Hij in een goede toestand over verschillenden zou verdeeld hebben.

De trouwe dienst van Samuel maakt hem tot een profeet. Want juist door de dienst verwerft men zich 'een goede positie' (1 Tim. 3:13). Wanneer wij doen zoals Samuel, die om zo te zeggen niet week uit het heiligdom, zal God ons méér toevertrouwen in de dienst. Wanneer men, zoals Samuel, de Heer van jongs af dient en in Zijn tegenwoordigheid vorderingen maakt, kan men later in dienst aangesteld worden tot zegen van heel het volk Gods.

Toch ontbrak het Samuel in zijn geestelijke ontwikkeling nog aan twee dingen; en waar die ontbreken, kan er van een openlijk

getuigenis geen sprake zijn. 'Nu kende Samuel de Heere nog niet; het woord van de Heere was nog niet aan hem geopenbaard' (vs. 7).

Samuel kende de Heere nog niet. Er wordt hier gesproken van het kennen van de Heere als Persoon; want Samuel was al het eigendom de Heere, diende Hem en aanbad Hem sinds de dagen van zijn jeugd; maar hij had de Heere nog niet van aangezicht tot aangezicht ontmoet. Zo kan het ook in onze christelijke loopbaan gaan, dat wij ons verheugen in het werk voor ons aan het kruis volbracht, zonder de Heer Jezus persoonlijk te hebben leeren kennen. De verlossing te kennen en de oorsprong van die verlossing te kennen, zijn twee verschillende dingen. Toch kan degene, die de Persoon van Christus niet voor zijn eigen hart kent, nooit een krachtig getuige zijn. Het geheim, hoe de Korinthiërs een brief konden zijn, gekend en gelezen door alle mensen, lag in het aanschouwen van de heerlijkheid van de Heer met onbedekt gezicht (2 Kor. 3).

'Het woord van de Heere was nog niet aan hem geopenbaard'. In tijden van verval wordt de openbaring van Gods gedachten dikwijls door de vijand verhinderd. Zo wordt er ook in het eerste vers gezegd: 'Het woord van de Heere was schaars in die dagen; er kwam geen visioen openbaar'. Zonder het woord van de Heere kan er geen krachtig openbaar getuigenis zijn. Elke hervorming, elke opwekking, die er geweest is, steunt op het woord van de Heere.

Maar hoewel belemmerd, werd het woord toch niet helemaal onderdrukt. De genade zorgt voor de behoeften van iedere tijd, en het is troostrijk, dat God dikwijls juist in de donkerste dagen van verval meer licht geeft tot leiding en bemoediging van de Zijnen. In een tijd, dat er 'geen visioen openbaar' was, verwekte God eigenlijk

de eerste profeet in Israël. Door de ontrouw van het priesterschap waren de gewone middelen, die God gegeven had om met Hem te verkeren, verloren gegaan; maar de genade van God kan het volk niet zonder hulp laten, ook niet zonder een weg om met Hem omgang te hebben. Hij geeft Samuel, a.h.w. het priesterschap, waardoor Hij Zich in onbegrensde genade met de mens bezighoudt en hem met Zijn gedachten bekend maakt. Samuel is de eerste in de lange rij van profeten, die het woord Gods overbrachten aan een volk, dat zonder deze bemiddeling, als gevolg van ontrouw, geheel en al beroofd zou zijn geweest van alle hulpbronnen (vgl. Hand. 3:24; 2 Kron. 35:18; Jer. 15:1).

God openbaart Zich dus persoonlijk aan Samuel en legt Zijn woord in diens mond. Deze jongeling wordt tot de waardigheid van een vriend van God verheven. En net zoals voor een man van geloof en ervaring als Abraham, verbergt God voor hem niets van hetgeen Hij doen wil. Tot hiertoe had het onderwijs van Eli hem bekend gemaakt met de manier, waarop hij tot God moest naderen (vs. 9), maar nu treedt hij in onmiddellijke verbinding met de HEERE, en God vertrouwt hem Zijn geheimen toe. Samuel betoont zich een trouw bewaarder van deze geheimen. En evenals Paulus later, voor de Efeziërs (Hand. 20:20), verbergt hij niets voor Eli.

Arme Eli! Hij ziet zich ter zijde gesteld, en is gedwongen, de gedachten van God door de mond van een leerling te moeten vernemen. Wat een vernedering voor deze oude man, zijn weg gaat bergafwaarts, terwijl die van zijn leerling ophoog gaat en hem een gebied doet bereiken, die de voeten van de hogepriester nooit bereikt hebben!

In het eerste hoofdstuk ontbreekt het Eli aan geestelijk inzicht; in het tweede aan zedelijken moed, om zich van het kwaad te ontdoen; en hier, in het derde, lezen wij: 'zijn ogen begonnen zwak te worden, zodat hij niet meer kon zien' (vs. 2), 'voordat de lamp van God gedoofd werd [7] in de tempel van de HEERE, waar de ark van God was'. Het is een treffend beeld van zijn geestelijke toestand. Ja, nog meer, deze leidsman van de eenvoudigen toont zich ook traag van begrip. Pas bij de derde maal begreep 'Eli dat de HEERE de jongen riep' (vs. 8). Traag om te horen, zover was het gekomen! Samuel was alleen onwetend. Wanneer er godsvrucht is, komt God onwetendheid tegemoet. 'Verlangt als pasgeboren kinderen naar de redelijke, onvervalste melk'. Deze wordt hem niet onthouden. Hier beneden kennen wij ten dele, en zullen altijd slechts ten dele kennen. Daarvoor zijn wij niet verantwoordelijk. Wij moeten wel groeien (zie 1 Petr. 2:2; 1 Kor. 13:9). Daarvoor zijn wij verantwoordelijk, en daarom moeten wij het geestelijk voedsel opzoeken.

Wij zien hier een kenmerk van geestelijke achteruitgang bij Eli. Deze wordt in de eerste twee hoofdstukken niet vermeld. God zegt tot Samuel: 'omwille van de ongerechtigheid die hij geweten heeft; want toen zijn zonen zich vervloekt gemaakt hebben, heeft hij hen niet eens zuur aangekeken' (vs. 13). Eli wist van het kwaad; maar hoewel het in zijn macht was, zijn zonen te straffen of weg te zenden, maakte hij toch geen gebruik van het gezag, dat hij bezat (Deut. 21:18-21). Waarvoor diende dan het gezag dat hem door God was toevertrouwd? In hoevele gevallen begint de geestelijke achteruitgang van een familiehoofd met zijn nalatigheid om orde en tucht te handhaven

---

7 Noot redactie: de NBG heeft hier 'Nog was de lamp Gods niet uitgegaan'.

temidden van hen, over wie hij zijn gezag moest laten gelden! Dit is altijd een oorzaak van verval. Zonder twijfel kan men ook van Eli, zoals eens van Lot, zeggen: 'want deze rechtvaardige heeft, toen hij in hun midden woonde, dag aan dag [zijn] rechtvaardige ziel door [het] zien en horen gekweld met [hun] wetteloze werken' (2 Petr. 2:8). Maar bij Eli vertoonde zich evenals bij Lot een betreurenswaardig vergeten van dat wat Gods heiligheid eiste.

Samuel was heilig in zijn hele wandel. God vertrouwt hem een openbaring toe, en Samuel doet zich kennen als een trouw bewaarder ervan. Dit is de weg om een nieuwe openbaring te ontvangen. Ook wordt ons gezegd: 'Samuel werd groot' Ja, hij werd groot en nam toe' (vgl. 2:21, 26 met 3:19). Zijn geestelijke ontwikkeling neemt meer en meer toe. 'De HEERE was met hem en liet niet een van al Zijn woorden onvervuld'.[8] Zo werden al de woorden van Samuel behoed door Hem, die hem ondersteunde. Hij was de mond van de HEERE, door welke Zijn gedachten werden uitgedrukt. Hij sprak ze uit als Zijn uitspraken. God was met hem om hem te bewaren. 'En heel Israël, van Dan tot Berseba toe, erkende dat Samuel aangesteld was tot profeet van de HEERE' (vs. 20). De ene openbaring wordt gevolgd door de andere: 'En de HEERE bleef in Silo verschijnen; ja, de HEERE openbaarde Zich aan Samuel in Silo door het woord van de HEERE'. Op deze wijze nam Samuel toe, zowel in persoonlijke kennis van de HEERE, als in Zijn geopenbaard woord.

Hoe vertroostend is het, ten aanzien van de grijze Eli aan het eind van ons hoofdstuk te lezen, dat hij zich in overgegevenheid aan het oordeel onderwierp, hetwelk hij verdiend had! 'Hij is de HEERE', zei

---

8 Noot HSV: *onvervuld* - Letterlijk: ter aarde vallen

hij; 'laat Hij doen wat goed is in Zijn ogen'. De wil van God is goed, en Eli buigt zich daaronder. God schenke ons deze gezindheid van Eli, wanneer Hij ons tuchtigt: de oprechte onderwerping, die herstel voorafgaat; een verbroken hart, dat zich niet tegen de wil van God verzet en die weerstaat, maar die, met al zijn gevolgen, aanneemt, omdat het 'de goede, welbehaaglijke en volmaakte wil van God' is!

Samuel

Hoofdstuk 4

'En Israël trok ten strijde, de Filistijnen tegemoet. Zij sloegen hun kamp op bij Eben-Haëzer'. De naam Eben-Haëzer wordt hier gebruikt om de ligging van het Israëlietische leger aan te duiden. Deze plaats ontving die naam pas later (1 Sam. 7:12). Tot beoordeling van de toestand van het volk is het een feit, dat Eben-Haëzer bij Mizpa lag, van groot belang. Zoals Gilgal onder Jozua, was Mizpa onder de richteren voor Israël de plaats geweest, waar het volk zich voor Gods aangezicht verzamelde (Richt. 11:11; 20:1; 21:1, 5). Nu betekende de naam Mizpa niets meer voor het hart van het volk, ja, hij werd niet genoemd.

Het vergeten van Gods tegenwoordigheid - was Hij niet steeds een 'steen van hulp' voor Zijn volk geweest? - had tot natuurlijk gevolg, dat het volk Hem niet meer om raad vroeg; en de onmiddellijke uitslag hiervan was, 'Toen de strijd zich uitbreidde, werd Israël door de Filistijnen verslagen' (vs. 2).

De Israëlieten vragen: 'Waarom heeft de HEERE ons vandaag vóór de Filistijnen verslagen?' Zij begrijpen de oorzaak van hun nederlaag niet, omdat zij zich hun toestand helemaal niet bewust zijn. En om zich van de zware slag, die hen getroffen heeft, te herstellen, verootmoedigen zij zich niet, maar zij proberen de ark van het verbond, de troon van

God, met hun gevallen toestand in verbinding te brengen, zoals deze ark zich in het begin van hun geschiedenis met hen verbonden had. Zij denken er niet aan, om voor de HEERE te verschijnen en Hem te vragen, waarom Hij Zijn volk verlaten heeft. Zij trachten, om het zo eens te zeggen, God naar zich omlaag te trekken. En Hij, die 'tussen de cherubim woont', laat Zich door Israël meevoeren! Maar Hij is onder hen als Rechter, niet als Redder. Hij oordeelt alles: ten eerste het priesterschap, dan het volk, en ten slotte de vijanden van het volk, nadat Zijn heerlijkheid van Israël is geweken.

Het volk lijkt doordrongen te zijn van de grote macht van God; bij de aankomst van de verbondsark van de HEERE 'dat heel Israël zo'n uitbundig gejuich aanhief dat de aarde dreunde' (vs. 5). Het uiterlijke teken van Gods tegenwoordigheid spreekt Israël aan; het zegt: wij hebben de ark van het verbond. En het denkt, dat God hen niet verlaten kan, zonder Zichzelf aan de verachting bloot te stellen. Welnu, God stelt Zich hier aan deze verachting bloot! Hij laat toe, dat de wereld schijnbaar overwinnaar wordt. In werkelijkheid is het de vervulling van het woord van de HEERE, door Samuel gesproken; maar God, die in de handen van de vijanden wordt overgeleverd, is de Rechter. Zoals het met de ark van het verbond was, is het ook met Christus. Hij, die verworpen en veracht werd - de mensen deden met Hem alles wat zij wilden - is door God tot Rechter gesteld over levenden en doden. Wat gebeurde er nu met het uitbundige gejuich? Ervoor in de plaats kwam 'geluid van rumoer' (vs. 14). Israël wordt verslagen, het priesterdom vernietigd, schande en onmacht komen over Israël; de heerlijkheid Gods valt in de handen van de vijand!

De godsvrucht van de arme, maar schuldige Eli treedt bij deze zware slag helder aan het licht. Het einde van zijn loopbaan spreekt tot ons van nog iets anders dan van het oordeel Gods, hoe verschrikkelijk het ook was. Met een hart, dat zichzelf geoordeeld had, had Eli het oordeel Gods over zich en zijn zonen ootmoedig aangenomen (1 Sam. 3:18). nu dacht hij aan niets anders dan aan de ark van God. 'Want zijn hart sidderde vanwege de ark van God' (vs. 13). Zodra de boodschapper meldde, wat er met de ark van God was gebeurt, valt hij van zijn stoel en sterft. Niet het oordeel over zijn huisgezin dode Eli, maar de schande, die de Heere was aangedaan, zowel als Zijn verwijdering uit het midden van Zijn volk. Een bewijs, hoe deze man, ondanks al zijn zwakheid om zich van het kwaad te scheiden, een hart had voor de dingen van de Heere. Het is ook goed om dit op te merken.

En wat een vertroostend licht komen ook de laatste ogenblikken van de vrouw van Pinehas te staan! De verschrikkelijke gebeurtenis veroorzaakt bij haar weeën, en deze worden haar dood. Zij noemt echter haar zoon, terwijl ze sterft, 'Ikabod, en zei: De eer is weggevoerd uit Israël' (vs. 21). Zij verkondigt in de naam van haar eigen zoon het verval van Israël en de gevolgen ervan. Zij voelt de pijnlijke zonde aan van het volk, en kromt zich onder Gods hand. De smaad, die door onze ontrouw over de naam van God gekomen is, verootmoedigt ons. Wij buigen het hoofd onder het oordeel; want wij erkennen daarin de heiligheid van de Heere.

Hoofdstuk 5

De ark van het verbond, 'de heerlijkheid van God', bevindt zich nu in de handen van de vijanden van Gods volk (1 Sam. 5:1, 2). Maar de vijanden zullen zich daarop niet kunnen beroemen! God zal hun laten zien, dat er niets heerlijkers bestaat, dan Zijn vernederde en gevangen heerlijkheid.

Zo is ook, door de vernedering op het kruis. 'Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt' (Joh. 13:31).

In de handen van de heidenen overgeleverd, zal God Zijn heiligheid door oordeel handhaven, en dit oordeel zal een volkomen oordeel zijn, en komen over de valse goden, de mensen en het land van de Filistijnen.

De ark van het verbond, het getuigenis van God, kon zich niet verenigen met de ontrouw van het volk, maar kan zich nog veel minder aan de afgoden onderwerpen. Zij kan inderdaad nergens anders verblijven dan daar, waar God het behaagt in genade te wonen. God verlaat Israël in het oordeel, maar, zoals wij in het vervolg zien zullen, om naar Israël terug te keren op een heel nieuwe grondslag, en wel op die van genade. Dit is nog niet de 'rust' , want in deze zal de 'ark van Uw macht' (Ps. 132:8) eerst ingaan onder de regering van Salomo, het beeld van de regering van Christus.

Wij zeiden, dat de heerlijkheid van God zich niet aan de afgoden kan onderwerpen. Plaats deze vernederde heerlijkheid maar eens aan de zijde van Dagon, zoals de lieden van Asdod deden, en de god van deze wereld zal omvergeworpen en verbrijzeld worden! Maar dit verandert

niets aan de eer, die de wereld haar goden bewijst. Zij kiezen voor de valse en stomme afgoden, voorwerpen van verachting en spot, boven de heerlijkheid van God, die voor haar onverdraaglijk is. 'Daarom betreden de priesters van Dagon en allen die in het huis van Dagon komen, de drempel van Dagon in Asdod niet, tot op deze dag' (vs. 5). Dit bijgelovig gebruik blijft als een voortdurend getuigenis van de ontering van hun god bestaan. Het is een bewijs, dat het oordeel over hem niet in staat is geweest, hen tot God te leiden.

De tegenwoordigheid van de ark brengt ook, zoals wij al gezegd hebben, het oordeel over de mensen, die dachten God overwonnen te hebben. Zij bracht over de Filistijnen dood en ellende. Angst, smart in de verborgen plaatsen, een dodelijke kwelling, waren de gevolgen van Gods toorn (Deut. 28:27), die over hen kwam. De inwoners van Ekron schreeuwen het uit. Naar de hemel, die voor hen leeg was, terwijl God, zonder dat zij het wisten, Zich temidden van hen bevond, en hen op de aarde oordeelde! Het gevolg hiervan is niet, dat zij zich tot God wenden, maar dat zij Hem terugzenden, hopend zich van Hem te kunnen losmaken. Hoe duidelijk treedt hier het wereldse egoïsme, aan het licht. Als Asdod maar rust heeft, wat bekommeren zij zich er dan om, of Gath gekweld wordt? En als Gath maar bevrijd is, wat gaat het hun aan, wat er in Ekron gebeurt? Zij willen niet sterven, maar dat verhindert de dood niet om toch te komen, vergezeld van een dodelijke kwelling.

Hoofdstuk 6

De raad van de Filistijnse vorsten, op de vraag van het volk: 'Wat zullen wij met de ark van de God van Israël doen?' (vs. 8), is zonder

gevolg gebleven. Daarop roept het volk de priesters en de waarzeggers bijeen (vs. 2) en vraagt: 'Wat zullen wij met de ark van de HEERE doen?' Zij weten niet, wat zij moeten doen met de troon van God, met de genadetroon, met dat wat de gedachten van Gods in zich bevat!

Op de dezelfde manier, baden ook de Gadarenen de Heer Jezus, uit hun gebied weg te gaan. Zijn tegenwoordigheid hinderde hen, omdat deze hen veroordeelde.

De vraag voor de Filistijnen is: *hoe* zij die ongewenste gast zullen terugzenden. Niet *of* zij hem zullen terugzenden. Het komt niet in hun gedachte op, zich tot God te wenden, maar hun priesters moeten het middel weten om zich van Zijn tegenwoordigheid te kunnen ontdoen. Deze priesters handelen te goeder trouw, maar zijn volkomen onwetend. Zij erkennen de hand van God in deze plagen, en zoeken naar een middel, om de God van Israël eer te geven. Zij zeggen tegen het volk, dat zij hun harten niet moeten verharden tegen Hem, en herinneren hen aan Zijn daden in Egypte. En uiteindelijk doen zij hen middel aan de hand om te weten, of het werkelijk God is, die dit grote onheil over hen gebracht heeft, of dat het slechts een toeval is.

Dit alles bewijst, dat zij een open geweten hebben, hoewel het licht, door de geopenbaarde waarheid gebracht, hun ontbreekt. En God houdt altijd rekening met het geweten, hoe verduisterd het ook mag zijn, en geeft een duidelijk antwoord. De mensen werden met spenen geslagen; het land zelf werd door muizen bedorven. Het was, zoals wij gezien hebben, een volkomen oordeel. Op aanraden van de priesters en waarzeggers offeren zij gouden spenen en gouden muizen

als schuldoffer voor hun zonde. Voor hun zonde, omdat zij de strijd hadden aangebonden met het volk van God, en zij hun god Dagon geëerd hadden boven de almachtige God, de Schepper van hemel en aarde! Een offer zonder bloedstorting, terwijl het hier te doen was om de schuldvraag! Maar God houdt rekening met het geringste ontwaken van het geweten. Hij geeft een duidelijk antwoord: 'De koeien liepen regelrecht, in één spoor, de weg langs, op weg naar Beth-Semes; zij liepen al loeiend steeds maar door en weken niet af naar rechts of naar links' (vs. 12). Dat zijn Gods wegen; altijd recht! (Hos. 14:10). God, de Rechter, trekt nu weer in genade naar Zijn volk op. Het zal hangt er alleen vanaf of Israël Hem in nederigheid erkent!

De wegen van God in het openbaar kunnen ten oordeel zijn, zoals wij gezien hebben, maar Zijn verborgen wegen voeren Hem altijd weer te midden van Zijn volk. De ark wordt naar Beth-Semes teruggebracht, zonder dat Israël er behoefte toe voelt, of de wens er toe heeft uitgedrukt. Een wonderbaar iets, die ark van de Heere! Ze is in de eerste plaats de troon van God: Zijn tegenwoordigheid als regering te midden van Zijn volk. Vervolgens wordt zij gekenmerkt door het verzoendeksel (of genadetroon), het beeld van het werk van Christus, de plaats, waar een zondaar naderen kan en in genade aangenomen en gerechtvaardigd wordt. En tenslotte is zij, in haar geheel en in haar onderdeden, een beeld van de Persoon van Christus Zelf. Zoals de ark de tafelen van de wet bevatte, zo kon Christus zeggen: 'Uw wet draag Ik diep in Mijn binnenste' (Ps. 40:9). Zoals de ark, de ark van de getuigenis was, zo was de Heer Jezus hier beneden de getuige en de uitdrukking van al Gods gedachten. Zoals de gouden kruik het manna bevatte, vindt men in Hem de vereniging van de volmaakte

mensheid, het brood uit de hemel neergedaald in de woestijn, met de Goddelijke heerlijkheid. Hij was het verzoendeksel, waarheen zich de aangezichten van de cherubijnen in heerlijkheid wendden om het te aanschouwen, terwijl ze het met hun vleugelen overschaduwden. De ark was dus bovenal het beeld van Christus Zelf, van de Zoon van God en de Zoon des mensen in één Persoon. De inwoners van Beth-Semes waren zij verheugd de ark te zien' (vs. 13). Hoe zouden ze ook niet blij zijn, nu zij weer in verbinding worden gebracht met Hem, En met Zijn volmaaktheden die zij zo lange tijd uit het oog hadden verloren. Met Zijn tegenwoordigheid die heil en zekerheid meebrengt!

En bracht de ark niet ook het gevoel van de aanwezigheid van God, en bovendien een innerlijke schoonheid, voor welke de engelen aanbiddend neerbuigen? Nauwelijks is ze dan ook aangekomen, of er wordt een brandoffer geofferd, en de Levieten hervatten hun dienst. De Filistijnse vorsten zijn hierbij aanwezig, en keren daarna terug. Het schouwspel heeft hun belangstelling maar zonder dat hun hart en hun geweten er door geraakt wordt.

Maar de vreugde, veroorzaakt door het aanschouwen van de genade, is niet voldoende. Zij zal altijd met eerbied en vrees gepaard gaan, wanneer men het bewustzijn heeft, zich in de tegenwoordigheid Gods te bevinden. De God van de genade oordeelt een ieder naar zijn werk; de God der genade is heilig (1 Petr. 1:15-17).

Dat hadden de lieden van Beth-Semes vergeten omdat 'zij in de ark van de Heere hadden gekeken'. Zij maakten misbruik van het vertrouwen, waarmee God hen in genade behandelde. Het is belangrijk, dit op te merken. Omdat de Heer Jezus tot ons is

neergedaald, is onze vleselijke gezindheid geneigd, Hem als een gelijke te behandelen. Men beroemt zich vandaag op het vertrouwen, waarmee men met Hem omgaat; men schrijft er boeken over om te bewijzen, dat dit de juiste manier is. Maar dit is niet naar Gods gedachten. Wij hebben het recht niet, de Heer Jezus onze 'broeder' te noemen omdat er staat: 'daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen' (Hebr. 2:11). Hoe zullen mijn gevoelens zijn, wanneer een hooggeplaatst persoon zich neerbuigt om mij aan hem te verbinden, mij, een mens van geen enkele betekenis of aanzien, en zich voor mij niet schaamt in het publiek, terwijl hij toch het recht had mij voorbij te gaan? Als ik deze neerbuigende goedheid begrijp, zullen mijn gevoelens die van een diepe en nederige dankbaarheid zijn, van een onbegrensde liefde en gehechtheid, van een diepgevoelde eerbied ten opzichte van Hem, die niet gevreesd heeft, zijn waardigheid in de ogen van anderen te verkleinen en mij te verheffen tot de plaats, waarop hij staat.

Dit gebrek aan eerbied en ontzag bracht de lieden van Beth-Semes er toe, in de ark te kijken. Weinige dingen kenmerken zozeer de tegenwoordige tijd, als deze geest van heiligschennis. Men denkt bekwaam te zijn om onderscheid te maken tussen dat wat tot de menselijke- en dat wat tot de Goddelijke natuur van Christus behoort. En men meent er het geheim van te kunnen doorgronden. Dat is in de ark kijken, die een geheim bevat, dat alleen God kent; want 'niemand kent de Zoon dan de Vader' (Joh. 11:27). Dit leidt er onvermijdelijk toe, Zijn mensheid te verlagen tot de rang van de zondige mensen. Men redetwist over de opvoeding van Jezus als kind, over de opleiding die tot Zijn beschikking waren om de Schriften te onderzoeken, over Zijn wetenschappelijke opleiding, over Zijn

inzichten, min of meer overeenstemmend met die van Zijn tijd, over Zijn Zich schikken naar, en aanpassen aan de geest van Zijn tijd, over de werkelijkheid van de verzoeking en de mogelijkheid van zondigen. Bedenk als u dit doet, dat de HEERE de lieden van Beth-Semes sloeg! Als u, u om de eer van de HEERE niet bekommert, dan zal God er zorg voor dragen! Hij zal niet toe laten, dat u de ark ongestraft aanraakt! In plaats van de zegeningen van Zijn tegenwoordigheid te genieten, zult u spoedig de slagen van Zijn oordeel moeten ondervinden. Hij kan niet toelaten, dat iemand tot Hem nadert, zonder zich van zijn schoenen te ontdoen!

De lieden van Beth-Semes zeiden: 'Wie zou kunnen bestaan voor het aangezicht van de HEERE, deze heilige God?' (vs. 20). Zij leerden tot hun schade de heiligheid van God kennen, die zij geminacht hadden. Helaas! in plaats van zich te verootmoedigen, hadden zij daarna, gelijk vroeger de Filistijnen, slechts deze ééne gedachte: Hoe kunnen wij van deze ongewenste gast verlost worden? 'En naar wie van ons zal hij gaan?'

'Kom', zeggen zij tot de bewoners van Kirjath-Jearim, 'en haal hem op naar u toe' (vs. 21). Zo verloren zij al de zegeningen, die aan de tegenwoordigheid van de HEERE verbonden zijn.

Hoofdstuk 7

De mannen van Kirjath-Jearim leerden uit het gebeurde, dat men zich moet heiligen om over de ark te waken. 'Toen kwamen de mannen van Kirjath-Jearim, haalden de ark van de HEERE en brachten die in het huis van Abinadab, op de heuvel; en zij heiligden zijn zoon

Eleazar om voor de ark van de HEERE zorg te dragen' (vs. 1). En zo werd de ark trouw bewaard in de velden van Jaär (Ps. 132:5-8). Laten wij allemaal trouwe bewaarders van de 'ark van onze God' zijn!

Wanneer het God behaagt, Zijn ark weer in genade in het midden van Israël te voeren, dan moet de toestand van het volk in overeenstemming zijn met deze een gunst. Dit vinden wij in het zevende hoofdstuk, dat moest beginnen met het tweede vers: 'En het gebeurde vanaf de dag dat de ark in Kirjath-Jearim bleef, dat er veel dagen verliepen ... het werden twintig jaren'.

De ark was dus op het grondgebied van Israël, op een heilige plaats, jaren lang, zonder dat de verbinding van God met Zijn volk hersteld werd. Twintig jaar verliepen er in afwachting terwijl het oordeel slechts zeven maanden geduurd had (6:1). De toestand, die de gemeenschap van het volk met God herstellen moest, kon niet te voorschijn geroepen worden, dan door berouw. Hoeveel tijd was er wel nodig, dat dit berouw getoond werd? De vreemde goden en de Astartes woonden nog in het midden van Israël, terwijl de ark te Kirjath-Jearim verbleef. Kon de ark zich wel met die afgoden in Israël verenigen, terwijl zij dit in het land van de Filistijnen niet had gekund? Er was vierendertig maal meer tijd nodig dan het oordeel geduurd had, om het volk er toe te brengen, zich van een even groot kwaad te ontdoen, als de Filistijnen bedreven! De genade moet een werking van het geweten te voorschijn roepen. We zien dit zo treffend in de geschiedenis van de verloren zoon. Het is een ernstig feit (dat dagelijks valt op te merken), dat de gelovige veel langer tijd nodig heeft om hersteld te worden, dan om zich aan het kwaad over te geven.

‘Het hele huis van Israël wendde zich klagend tot de Heere’. Dit is al een gunstig teken; hun ontbrak dus iets; de tegenwoordigheid van de Heere werd voor hun een behoefte; het was het eerste teken van een werk van God in de ziel van het volk.

Samuel is als de mond van de Heere, om het volk tot bekering te roepen. ‘Toen sprak Samuel tot het hele huis van Israël’ (vs. 3). Het is altijd het Woord Gods, dat ons tot het bewustzijn brengt van onze toestand; zonder dat heeft er geen waarachtig werk van de Geest in het hart plaats.

‘Als u zich met uw hele hart tot de Heere bekeert, doe dan de vreemde goden uit uw midden weg, ook de Astartes, richt uw hart op de Heere en dien Hem alleen. Dan zal Hij u uit de hand van de Filistijnen redden’.

Het is met de terugkeer van de gelovige net als met zijn bekering. Iemand begint met zich af te scheiden van de afgoden, van het kwaad. U hebt zich ‘van de afgoden tot God hebt bekeerd’, schrijft Paulus aan de Thessalonicenzen. Daarna verbindt de ziel zich aan God, om Hem, ‘om [de] levende en waarachtige God te dienen’ (1 Thess. 1:9) De uitwerking is de bevrijding; God hoeft de gelovige dan niet meer te tuchtigen.

Bij dat wat hier in Israël gebeurt, is de werkzaamheid van Samuel, de trouwe dienstknecht van God, bijzonder opmerkelijk en gezegend. Nadat hij tot het volk gesproken heeft over bekering en God dienen, voegt hij er aan toe: ‘Roep heel Israël in Mizpa bijeen, dan zal ik voor u tot de Heere bidden’ (vs. 5). Het volk van God vergaderen, is de roeping van iedere dienstknecht van de Heer, die zijn dienst begrijpt.

Maar bovendien is Samuel een middelaar; het gebed, de vrucht van zijn omgang met God, kenmerkt hem. Er wordt van hem zo prachtig gezegd: 'Mozes en Aäron waren onder Zijn priesters, Samuel onder wie Zijn Naam aanriepen; zij riepen tot de HEERE en Hij verhoorde hen!' (Ps. 99:6).

Hij moest Israël vergaderen te Mizpa. Zoals Gilgal de plaats van vereniging was onder Jozua, de plaats van de besnijdenis, de plaats van het oordeel over het vlees, zodat daarna de overwinning zou kunnen behaald worden. Zo was Mizpa onder de richters dc verzamelplaats, en wel nadat de Engel van de HEERE van Gilgal was getrokken naar Bochim, de plaats van tranen, waar het volkomen verval werd vastgesteld. Mizpa is dus de plaats van berouw, zonder welke er geen overwinning meer behaald kan worden in de tijd van verval. Te Mizpa (4:1; vgl. 7:12) had Israël onder Eli de nederlaag geleden, want het begaf zich daarheen, zonder dat het geweten geraakt was, waardoor het hersteld had kunnen worden. Maar gedurende het verval is Mizpa (en het is goed dit op te merken) even kostbaar als Gilgal, al is het ook veel vernederender. In Mizpa leerde men telkens opnieuw, zijn vertrouwen niet te stellen op iets, wat van de mens is, maar enkel en alleen op de kracht van de HEERE. 'Zij kwamen in Mizpa bijeen, schepten water en goten het uit voor het aangezicht van de HEERE. Zij vastten op die dag en zeiden daar: Wij hebben tegen de HEERE gezondigd' (vs. 6). Dit kon alleen plaatsvinden na hetgeen ons in vers 4 meegedeeld is. 'Daarop deden de Israëlieten de Baäls en de Astartes weg, en zij dienden de HEERE alleen'. De vruchten van het berouw, van de verootmoediging, bij de terugkeer tot God, zijn niet dezelfde als die bij de bekering. Hier hebben wij er drie:

- het uitgegoten water, d.i. de droefheid, verbonden aan het gevoel van hun onherstelbare krachteloosheid tegenover God; (Ps. 22:15; 2 Sam. 14:14);
- dan het vasten, want gedurende de rouw voedt men het vlees niet;
- en uiteindelijk een waarachtige belijdenis van het kwaad: 'Wij hebben tegen de HEERE gezondigd'.

Deze vruchten zijn het gevolg van het tussenbeide treden van Samuel voor het volk. Ditzelfde geschiedde ook bij Petrus voor zijn val: 'Ik heb echter voor jou gebeden', zegt de Heer Jezus (Luk. 22:32) .

Op deze grondslag nu kon het volk hersteld worden. 'Zo gaf Samuel leiding aan de Israëlieten in Mizpa' (vs. 6).

'Toen de Filistijnen hoorden dat de Israëlieten in Mizpa bijeengekomen waren, trokken de stadsvorsten van de Filistijnen tegen Israël op'. De bijeenkomst van het volk van God kan de vijand nooit behagen. Zonder twijfel begrepen zij niets van de werking van het geweten, dat dit had teweeggebracht, en zag in deze vergadering slechts een hem tegenovergestelde macht, die hij tot elke prijs de kop moest indrukken.

'Als de kinderen Israëls dat hoorden, zo vreesden zij voor het aangezicht der Filistijnen'. In hoofdstuk 4 vers 7, toen het geweten nog niet ontwaakt was, kende Israël in helemaal geen vrees, en waren het de Filistijnen, die vol vrees waren. Nu het volk zijn zwakheid ondervonden heeft, is het bevreesd, want het heeft de zekerheid nog niet, dat God voor hen is. In zekere zin is deze vrees ongetwijfeld

treurig, maar men verblijdt zich toch, haar op de weg tot herstel aan te treffen.

Het is beter dan het 'uitbundige gejuich', vroeger door Israël aangeheven, en waarvan de aarde dreunde? 'En de Israëlieten zeiden tegen Samuel: Laat toch niet na voor ons te roepen tot de HEERE, onze God, opdat Hij ons zal verlossen uit de hand van de Filistijnen' (vs. 8). Zij voelen aan, dat hun toekomst, hun heil, afhangt van de bemiddeling van Samuel. 'Toen nam Samuel een melklammetje en offerde het in zijn geheel als brandoffer voor de HEERE', want zijn dienst kon alleen van kracht zijn op basis van de aanneming van het offer. Op deze basis alleen kon hij de voorspraak van Gods volk zijn. Ook wij hebben een Middelaar, een Voorspraak bij de Vader, en 'Hij is het zoenoffer voor onze zonden' (1 Joh. 2:1, 2).

'Samuel riep tot de HEERE voor Israël en de HEERE verhoorde hem'. God verhoort de smeking van Samuel, die het brandoffer als uitgangspunt heeft. God is voor ons, en schenkt ons alle dingen, Hij, die Zijn eigen Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft. In vers 10 en 11 lezen wij, dat God de vijanden van Zijn volk verschrikt en verslaat, zodat de Israëlieten niets anders te doen hebben, dan een verslagen vijand te vervolgen. Als het waar is, dat de hulp geheel alleen van Hem komt, dan kan de overwinning niet volkomen wezen zonder de openbaring van de energie van het geloof.

Samuel stelt deze Goddelijke tussenkomst vast. 'Toen nam Samuel een steen en plaatste die tussen Mizpa en Sen; hij gaf hem de naam

Eben-Haëzer [9] en zei: Tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen'. Eben-Haëzer, is in hoofdstuk 4 vers 1 al vermeld, ontvangt Zijn naam pas na deze overwinning. 'Tot hiertoe!' Nadat deze basis gelegd is, waagt de vijand het niet meer, het hoofd op te heffen. Het herstel is volkomen.

Zo hebben wij dan nu Samuel gezien als profeet, als priester, als middelaar, als richter; kostelijke eigenschappen bij deze man van God! Zijn ijver voor de Heere en voor zijn volk verflauwt niet. 'Samuel gaf leiding aan Israël al de dagen van zijn leven. Hij ging van jaar tot jaar het land rond, langs Bethel, Gilgal en Mizpa (plaatsen, die zijn werkzaamheid naar de gedachte van God kenmerkten), en hij gaf leiding aan Israël in al die plaatsen' (vs. 15, 16). Zelfs te Rama, waar zijn woonplaats was, hield hij zich slechts bezig met het welzijn van het volk van God. De Schrift voegt er bij: 'En hij bouwde daar een altaar voor de Heere'. De eerste verrichting van zijn dienst was geweest: de Heere te aanbidden. Het altaar van de aanbidder was het symbool van de laatste verrichting in de uitoefening van zijn dienst. Zijn deze twee daden geen mooie grensstenen van dit geloofsleven?

Hoofdstuk 8

'Het gebeurde nu, toen Samuel oud geworden was, dat hij zijn zonen tot richters over Israël aanstelde ... Maar zijn zonen gingen niet in zijn wegen; zij waren uit op winstbejag, namen geschenken aan en bogen het recht' (vs. 1, 3).

---

9 Noot HSV: *Eben-Haëzer* betekent: steen van de hulp.

De geschiedenis van de richteren, evenals die van het priesterschap, eindigt met een algemeen verval. Het ontbreekt Samuel hier aan geestelijk onderscheidingsvermogen. Hij stelt zijn zonen aan zonder de leiding van God, alsof het ambt, wat de HEERE hem had toevertrouwd, aan anderen kon worden overgedragen! Maar er bestaat geen overdracht van gaven of zelfs van ambten door erfopvolging.

De oudsten van Israël keuren het gedrag van de zonen van Samuel terecht af, maar nemen tevens de gelegenheid waar, om een koning te vragen. 'Stel daarom een koning over ons aan om ons leiding te geven, zoals alle volken' (vs. 5). Het kwaad, waarover zij zich beklagen, drijft hen niet uit tot God, maar tot de volken; zij zoeken een menselijk hulpmiddel om te herstellen wat de mens bedorven heeft, in de mening daardoor aan de ellende als volk Gods te ontkomen.

Zelf een koning te begeren was eigenlijk de HEERE verlaten. Maar de grootste zonde was, een koning te vragen 'zoals alle volken'. Was het niet in het raadsbesluit Gods, hun een koning 'naar Zijn hart' te geven, een gezalfde, die Hijzelf voor hen kiezen wilde? (2:35; 12:14). Een koning te verlangen zoals de volken, toen een door God opgericht stelsel, tengevolge van hun ontrouw, door hun schuld in gevaar was gebracht, was hetzelfde als hun naam als volk van God opgeven, en zich gelijkstellen met de wereld.

De christenheid heeft op de weg van verval niet anders gehandeld; in plaats van zich te verootmoedigen en leed te dragen, heeft zij de steun in deze wereld gezocht om zich staande te houden.

Hoe afkeurenswaardig Samuel echter ook gehandeld had tegenover zijn zonen, toch heeft hij hen niet, zoals Eli, meer geëerd dan de

Heere. De wens der oudsten: 'Stel daarom een koning over ons aan om ons leiding te geven', was kwalijk in zijn ogen. Deze minachting van de onmiddellijke regering van God en van de heerlijkheid van God trof hem diep. In zijn droefheid neemt hij zijn toevlucht tot het gebed. Mochten wij in zulke omstandigheden en te allen tijde dit voorbeeld volgen! 'Maar de Heere zei tegen Samuel: Geef gehoor aan de stem van het volk in alles wat zij tegen u zeggen; want zij hebben ú niet verworpen, maar Mij hebben zij verworpen, dat Ik geen Koning over hen zou zijn. Overeenkomstig alles wat zij Mij aangedaan hebben, vanaf de dag dat Ik hen uit Egypte geleid heb tot deze dag toe, door Mij te verlaten en andere goden te dienen, doen zij nu ook u aan'(vs. 7, 8). Wat een heerlijke bemoediging geeft God aan Zijn dienstknecht, precies op het ogenblik, dat hij persoonlijk een tuchtiging kreeg, waarvan de oudsten Israëls de werktuigen geworden waren.

Er was niets vertroostender voor zijn hart dan de verzekering, dat hij, ondanks alles, aan de zijde van de Heere stond, en dat hij, omdat de Heere verworpen was, hij het ook moest zijn. ls het niet een eer, de smaad te delen, die de wereld onze Heiland aandoet, door Hem te verwerpen? En is het te verwonderen, dat zij op dezelfde wijze met ons handelt?

Hoewel God Samuel tuchtigt, maakt Hij Zich toch één met hem, zodra Zijn volk, onder de schijn van het kwaad te oordelen, zich op één lijn stelt met de volken. Het is beter, een verootmoedigde, miskende Samuel te zijn, verbonden met een verworpen Heere, dan een Israël, uitgerust met een machtige uiterlijke organisatie, die het

de valse waan geeft, dat men naar Zijn welgevallen handelt, terwijl men in werkelijkheid de slaaf van de wereld en van de satans is!

'Welnu, luister naar hun stem, maar waarschuw hen nadrukkelijk en maak hun de handelwijze bekend van de koning die over hen zal regeren' (vs. 9).

De verwerping van Samuel maakt hem geschikt voor een nieuwe dienst. Hij geeft een duidelijke uitleg van wat er met het volk gebeuren moet. De koning, naar het hart van de mens, zou hen als zijn werktuigen gebruiken om zijn plannen te volvoeren. Hij zou ze onder een ondraaglijk juk brengen, dat zij niet zouden kunnen afschudden. Zo gaat het de christenen, die hun steun bij de wereld zoeken. Deze neemt hen alles af, en geeft daarvoor niets terug. Zij verleent haar steun alleen dan, wanneer men er in toestemt, haar te dienen. Dat is niet het zachte juk en de lichte last van de dienstknecht van Christus!

Hoewel het volk gewaarschuwd is, weigert het, naar de stem van Samuel te luisteren, en kiest, zijn eigen weg te volgen. Samuel heeft alleen de HEERE als zijn toevlucht, en spreekt 'die uit ten aanhoren van de HEERE'. Op deze manier gebruikt God tucht om Zijn dienstknecht te versterken, van wie Hij in het vervolg een werktuig wil maken van nieuwe zegeningen. Nadat hij, die zijn zonen aangesteld had, zonder zijn God om raad te vragen, de Goddelijke onderwijzing ontvangen had, wacht hij, totdat God tot hem zegt: 'Luister naar hun stem en stel een koning over hen aan' (vs. 22).

Saul

Hoofdstuk 9

Wij zijn bij het negende hoofdstuk aangekomen. Hierin maken wij voor het eerst met Saul kennis.

Onder deze nieuwe omstandigheden en ontmoetingen komt het karakter van Samuel op schitterende wijze uit. God had tot hem gezegd: 'stel een koning over hen aan'. Samuel wacht er echter mee, totdat God hem de koning aanwijst. Dit is het ware karakter van een dienstknecht: afhankelijkheid en gehoorzaamheid; dezelfde gezindheid, die de Heer Jezus aan de dag legde (Joh. 11:6).

Het is des te treffender bij Samuel, omdat deze dienst een zaak betrof, die tegen zijn gevoel inging. Maar wanneer God aldus handelde, hoe kon Samuel dan anders doen? God stelde Zich als het ware ten dienste van Zijn volk, om voor hen een koning te kiezen naar de beginselen van mensen. Hij zegt in Hosea 13:11: 'In Mijn toorn gaf Ik u een koning, Ik nam hem weg in Mijn verbolgenheid'. Maar al brengt God op deze wijze een oordeel over Zijn volk, zo is het toch niet minder waar, dat Hij er ook een genadig doel mee heeft. Hij zegt van Saul: 'Hij zal Mijn volk verlossen uit de hand van de Filistijnen, want Ik heb naar Mijn volk omgezien, omdat hun geschreeuw om hulp tot Mij gekomen is' (vs. 16).

Aan de andere kant wordt Israël door deze keus op de proef gesteld. Het volk zelf is vleselijk gezind, en verlangt het een koning naar het vlees; God noch Samuel verzetten zich tegen deze eis. Integendeel, God kiest de uitnemendste man uit, die het vlees kan wensen, en Samuel erkent hem als zodanig. 'En van wie zal alles zijn wat begerenswaardig is in Israël? Is het niet van u, en van uw hele familie?' (vs. 20).

Saul bezat alle natuurlijke eigenschappen voor een leidsman van het volk. Hij was sterk en dapper, schoon, groot, kortom een uitgelezen man. Zijn zedelijke eigenschappen zijn niet minder merkwaardig. Hij was zijn vader gehoorzaam en hield van hem. Hij was bereid, naar de raad van zijn ondergeschikten te luisteren. Hij was klein in eigen ogen, zoowel ten opzichte van zijn stam als van het huis van zijn vader. Wanneer de proef, die God met zo iemand neemt, niet lukt, dan is het wel zeker, dat de algemene toestand hopeloos is.

Laten wij er nog aan toevoegen, dat, wanneer God deze proef met de koning naar het vlees niet genomen had, de wegen van God met David niet volkomen zouden geweest zijn. Waar zouden het lijden en al de moeilijkheden van David zijn, die zijn heerlijkheid noodzakelijk moesten voorafgaan, als Saul niet verwekt was?

Maar laten wij het mooie karakter van Samuel nog iets nader beschouwen. in de vorige hoofdstukken bad hij, en trad voor het volk tussenbeide; hij vroeg de HEERE om raad. Hier zien wij hem in een nog vertrouwelijker omgang met God. God verwezenlijkt in hem, wat wij in Psalm 32:8 vinden: 'Ik onderwijs u en leer u de weg die u moet gaan; ik geef raad, mijn oog is op u'.

Terwijl Saul een blind werktuig is tot volvoering van Gods raadsbesluiten, is Samuel zich ervan bewust, dat hij de vertrouweling is van God. Hij kent Zijn verborgenheden. God had het voor Samuels oor geopenbaard één dag voordat Saul kwam, zeggende: 'Morgen omstreeks deze tijd zal Ik een man uit het land van Benjamin naar u toe zenden; die moet u tot vorst zalven over Mijn volk Israël' (vs. 15). De mededeling werd hem gedaan, zonder dat hij erom vroeg. Van hem gaat niets uit; hij ontvangt rechtstreeks Gods gedachten hierover. 'Zie, dit is de man van wie Ik u gezegd heb: Deze zal over Mijn volk heersen' (vs. 17).

Samuel was zich zijn gave als ziener bewust, (vs. 19). Maar hij bezat die met het doel om de gedachten van God aan Saul mee te delen. Voordat deze hem ontmoette, had hij reeds zijn deel voor hem bestemd doen wegzetten. Geen zweem van jaloersheid is er bij Samuel, hoewel hij dat toch makkelijk had kunnen zijn, want hij was immers door de oudsten ter zijde gesteld. De wil van God was hem genoeg, en hij verblijdde zich daarin. De aanstelling van een koning naar het vlees is een kwaad, maar Samuel heeft in gemeenschap met God geleerd (wat heel zeker niet makkelijk voor hem was), zich niet tegen het kwaad te verzetten, wanneer God er Zich niet tegen verzet.

Laten wij tevens in dit hoofdstuk nog opmerken, hoe zelfs de meest onbeduidende gebeurtenissen moeten meewerken tot de vervulling van Gods oogmerken, tot het bereiken van het doel, dat Hij Zich heeft voorgesteld:

- het zoekraken van de ezelinnen (vs. 4);

- het vruchteloos heen en weer trekken van Saul om ze in het land Israëls terug te vinden (vs. 4, 5);
- de gedachte, die bij de knecht van Saul opkomt (vs. 6);
- de meisjes, die uitgingen om water te putten (vs. 11);
- Samuels tegenwoordigheid in de stad op juiste tijdstip (vs. 14);
- het offer op de hoogte (vs. 19);
- en eindelijk iedere stap, iedere uitspraak, ieder woord van de profeet, die in gemeenschap met zijn God handelt.

Hoofdstuk 10

In het hoofdstuk 10 vinden wij Samuel die Saul zalft tot vorst over het eigendom van de HEERE. Hij voorzegt Saul de tekenen, die hem op zijn weg zullen overkomen, in betrekking tot zijn zalving als koning. Deze tekenen waren van groot belang: de hele toekomst van Saul hing af van de wijze, waarop hij ze zou opnemen. Het was zijn verantwoordelijkheid, om na te denken over de betekenis ervan. Deze wordt echter niet gekend door een hart zonder geestelijk verstand of geestelijk inzicht. In dit opzicht zijn dergelijke omstandigheden dikwijls een test van onze toestand.

We merken hierbij op, dat Saul gedurende deze gebeurtenis niet aan zichzelf wordt overgelaten. Wat hem iedere verontschuldiging ontneemt. Samuel zegt tot hem: 'Want God zal met u zijn' (vs. 7). En later: 'de Geest van de HEERE werd vaardig over hem' (vs. 10).

Er worden drie tekenen aan Saul gegeven. Deze volgen elkaar in een door God gewilde orde op.

Eerst komt het graf van Rachel aan de landpaal van Benjamin. Benjamin, het hoofd van de stam van Saul, had het levenslicht gezien bij de dood van zijn moeder. Om met de gedachten van God overeen te stemmen, had de geschiedenis van Saul daar moeten beginnen. Het hing slechts van hem af, de zoon van Jakobs rechterhand te worden, de Benjamin van God. Het graf van Rachel had het uitgangspunt van zijn koningschap kunnen zijn. De dood, die hem van zijn verleden scheidde, kon voor hem een nieuw leven worden, voortkomend uit de dood. Het zou een leven zijn, waarin hij vrijmoedig kon wandelen als de Gezalfde van de HEERE.

Verder komende, zou Saul drie mannen ontmoeten, die tot God naar Bethel opgingen. Bethel was de eerste plaats, waar Jakob op zijn reis naar Haran overnachtte, de plaats, waar God aan de voortvluchtige aartsvader had beloofd, hem nooit te zullen verlaten. Te midden van het verval van Israël, werd de trouw van God aan Zijn beloften aan de toekomstige koning geopenbaard, opdat hij zijn gedrag daarnaar regelen kon. Saul had moeten zien, dat Bethel hem was toegezegd, en dat hij op de Goddelijke bescherming kon rekenen. Onder de treurige omstandigheden van het volk ontmoet Saul drie aanbidders van God, opgaande naar de plaats, waar Jakob aanbad, en waar Hij altijd aangebeden wil zijn. Bethel was in die tijd de plaats van de genade, waar God Zich had geopenbaard. Het was het middelpunt van het godsdienstige leven van de Israëlieten, het begin en het einde der omzwervingen van hun aartsvader. Saul kon en moest in verbinding treden met de mannen, die zich naar deze plaats van

zegening begaven, en die, hoewel slechts gering in getal, toch een volmaakt getuigenis aflegden (aangeduid door het getal drie) van de werkelijkheid van het geloof, dat in Israël nog voorhanden was. Zij vroegen naar Sauls welstand. Van hen moest hij het nodige voedsel ontvangen. Hijzelf had niets gehad om aan de profeet te geven. Het was Zijn roeping geweest, zich bij hen te voegen.

Saul zou eindelijk op den heuvel van God komen, op de zetel van Zijn macht, toentertijd in de handen der Filistijnen, dat wil zeggen: overweldigd en beheerst door de vijand. Nadat hij te Bethel hen heeft ontmoet, die in Israël trouw aan de HEERE waren gebleven, moest Saul hier kennis maken met de ware toestand van het volk. Dit moest tot zijn geweten spreken. En zelfs op deze plek stelde God Zich in verbinding met Zijn volk door middel van de profeten. De Goddelijke hulpbronnen weigerden ook nu niet, en ondanks alle Filistijnen kon de Geest toch in macht en in genade handelen.

De groep van profeten, en het kleine overblijfsel, dat God te Bethel aanbad, moesten de ogen van de gezalfde van de HEERE openen, en hem de weg wijzen, waarop hij de leider en de bevrijder van het volk zou worden. Het hing nu van de Heilige Geest af, of Saul, als hij zich bij deze mannen zou voegen, Zijn werktuig zou worden voor Israël, en 'zijn hart in een ander veranderde' (vs. 6-9). Het aangekondigde teken wordt vervuld; de Geest van de HEERE wordt vaardig over Saul (vs. 10). God had met hem de loop van Zijn relatie met Israël kunnen hervatten, maar... het geloof was hier niet werkzaam, en de getuigen van deze gebeurtenis vergissen zich niet. Hoewel Saul's hart in een ander veranderde, en hij profeteerde, hadden degenen, die hem vroeger gekend hebben, geen vertrouwen in hem. 'Is Saul ook onder

de profeten?' vragen zij (vs. 11). En een man van daar antwoordde, en zei: 'En wie is hun vader?' Hebben Saul en de dienstknechten van God dezelfde vader?

Toen de tekenen vervuld waren, ontving Saul een nieuwe aanwijzing, hoe te handelen, want de tekenen alleen zijn niet voldoende; het Woord behoort ook daarbij. Hem wordt bevolen naar Gilgal te gaan, en daar zeven dagen te wachten, totdat Samuel tot hem afgekomen zou zijn, om hem bekend te maken met hetgeen hij doen moest. Wij zullen later de uitkomst van dit bevel zien, toen de koning besloot, na twee jaren, om naar Gilgal af te gaan (13:1).

Samuel roept het volk bijeen te Mizpa. Maar de mooie dagen, in hoofdstuk zeven beschreven, waren al voorbij, want sinds het volk opnieuw ontrouw was geworden, was ook de relatie met God weer verbroken. Door zelf een koning te eisen, hadden zij hun God verworpen (vs. 19). Helaas, dit scheen hun geweten minder te bezwaren, dan toen zij zich onder het juk van de Filistijnen bevonden! Op dit ogenblik waren hun uiterlijke omstandigheden gelukkig en gemakkelijk, maar zij hadden God verworpen. Het volk had een koning begeerd zoals de volken. En in plaats van het optreden van zo'n koning te verhinderen, had God Zijn volk op alle mogelijke wijze geholpen. En menselijke beoordeeld, was de beste keuze voor hen genomen. Wat zou er nu uit voortkomen?

Bij de instelling van het koningschap toont Saul zijn nederigheid en bescheidenheid. Hij kan de belediging vergeten. Wij kunnen hierin zijn goede natuurlijke houding herkennen. Maar die stellen hem op geen enkele manier in staat, om Gods werk te volbrengen. Na afloop van de plechtigheid begeeft Saul zich naar zijn huis in

Gibea, 'en uit het leger gingen zij met hem mee van wie God het hart had aangeraakt. Maar verdorven lieden zeiden: Hoe zou deze man ons verlossen? Zij verachtten hem en brachten hem geen geschenk' (vs. 26, 27). Dit is een nauwkeurig beeld van de wereld: de verdorven lieden, die God hebben verworpen, om een koning te begeren, verachten hem, die door God gezonden is. Maar de ware gelovigen, die in verbinding met Samuel, en later met David, de gedachten van God kennen, nemen het gezag aan als van God komend, al is deze koning ook een man, die later een bittere vijand zal blijken te zijn van de ware Gezalfde van de HEERE. Dit is nu ook onze positie in de wereld.

Hoofdstuk 11

Wij erkennen de meest goddeloze overheid, en wij gehoorzamen haar, (behalve in de dingen, waarin wij, God meer gehoorzaam moeten zijn,) omdat wij de Overheid aannemen als het gezag, van God komend. Want Hij heeft deze machten gegeven en ingesteld.

Nauwelijks is het koninkrijk bevestigd, en de gezalfde koning toegejuicht, of Nahas, de Ammoniet, treedt te voorschijn; de gevreesde vijand van Israël! (vs. 1). Hij is echter niet de grote, innerlijke vijand (in het land), zoals de Filistijn, die zijn bezettingen op de heuvel van God had, en van wie God gezegd had: Saul 'zal Mijn volk verlossen uit de hand van de Filistijnen' (9:16). Om aan de strijd te ontkomen, stelden de inwoners van Jabes in Gilead aan de vijand voor, een verbond met hen te maken in ruil voor hun dienstbaarheid. Nahas beantwoordt dit voorstel met een belediging! Dit is alles, wat

wij door ons laffe toegeven aan de wereld en door ons gebrek aan geloof kunnen oogsten! De lieden van Jabes denken niet eens aan de bevrijder, die God hun zojuist gegeven heeft, want het volk had Saul slechts erkend in de dingen, die het vlees aangaan, nl. in uiterlijke schoonheid en natuurlijke deugden. De boden van Jabes delen nu de nood, waarin hun stad verkeert, aan de stammen van Israël mee. Saul komt juist van achter de runderen, als het volk luid begint te huilen als het deze boodschap verneemt. 'De Geest van God werd vaardig over Saul toen hij deze woorden hoorde, en hij ontstak in hevige woede' (vs. 6). Het is een belangrijke en zeer ernstige zaak, om op te merken, dat de Geest van God, in kracht werkende, de mens niet kan redden, zonder zijn geweten te raken. Bij Saul werd, onder de invloed van de Geest, het hart veranderd in een ander, en toch wordt hij later verworpen, toen het innerlijk van zijn natuurlijk hart openbaar werd. Alle natuurlijke kwaliteiten en eigenschappen, zelfs de gave van profetie, door de Geest verleend, hebben hem niet tot een man Gods gemaakt! En daarin is hij niet alleen. Bileam en Judas zijn er schrikwekkende voorbeelden van.

Saul is dus door de Geest van God aangegrepen; maar ik ben geneigd te geloven, dat zijn hevige woede, het vleselijke van zijn persoonlijke toestand verraadt. In plaats van het vertrouwen op te wekken en een beroep te doen op hun geloof, dreigt hij het volk met deze woorden: 'Wie niet uittrekt achter Saul en achter Samuel aan, met diens runderen zal net zo gedaan worden' (vs. 7).

Maar hoe dan ook, 'toen viel grote vrees voor de HEERE op het volk'. Jabes wordt bevrijd; Samuel hernieuwt het koninkrijk, dat al in het tiende hoofdstuk was opgericht, maar dat nu de tekenen van

zijn bestaan heeft gegeven. Deze vernieuwing moet plaats hebben te Gilgal, de plaats van de besnijdenis, waar eens het vlees werd weggedaan. Wat zijn innerlijke toestand betreft, blijft deze daad zonder uitwerking op Saul. Na de zalving door Samuel, in hoofdstuk 10:1 ons medegedeeld, moet het geloof later bij hem te Gilgal op de proef gesteld worden. Saul toont zijn edelmoedigheid, en erkent zelfs de hand van de HEERE in de bevrijding, die voor het volk is aangebracht (vs. 13).

Zo is God, in Zijn neerbuigende goedheid ten opzichte van de natuurlijke mens. Hij is met hem, opdat hij Hem vreze, en verleent zelfs het vlees bijstand en de nodige hulpmiddelen, opdat men in Zijn tegenwoordigheid zou wandelen. Oppervlakkig bekeken, is alles goed. Maar de man naar Gods hart was Saul niet. De koning naar de genade zou later komen. Saul was door het vlees gekozen, en dus een koning naar het vlees.

Wij vinden in vers 12 het volk (het grote geheel), dat zich onderscheid van de ware gelovigen, van wie God het hart had aangeraakt (10:26). en van de verdorven lieden (10:27). Dit 'volk' behoort niet tot de eerste, of tot de andere. Het verstrooit zich ten dage, dat het hart op de proef gesteld wordt, en denkt niet aan Saul; maar het spreekt zich luid uit vóór Saul en tegen de verdorven lieden, wanneer het er een voordeel in ziet, zich bij de koning aan te sluiten. Het merendeel van het volk schaart zich echter nooit volkomen aan de zijde van een verachte Saul of van een verworpen David. Het is in onze dagen niet anders.

Hoofdstuk 12

Het twaalfde hoofdstuk is om zo te zeggen het testament van het werk, dat Samuel als leidsman van het volk van Israël heeft verricht. Door de keuze van een koning kwam er een natuurlijk einde aan de loopbaan van Samuel als Richter. Van nu aan was het koninkrijk gevestigd.

'Zie, ik heb naar uw stem geluisterd in alles wat u mij gezegd hebt, en ik heb een koning over u aangesteld. En nu, zie, de koning gaat u voor; ik ben oud en grijs geworden, en mijn zonen, zie, zij zijn onder u. Ik ben u van mijn jeugd af tot op deze dag voorgegaan' (vs. 1, 2).

Samuel is nooit dubbelhartig in zijn wegen geweest. Toen hij naar de stem van het volk luisterde, heeft hij hierin het gebod van de HEERE opgevolgd, zodat hij zeggen kon: 'de HEERE heeft een koning over u aangesteld' (vs. 13). Daarin zien wij ook de belangeloosheid van iemand, die in gemeenschap met God wandelt Samuel had het onrecht en de onrechtvaardigheid, hem door het volk en de oudsten aangedaan, vergeten, en van zijn openbare bediening zonder morren afstand gedaan, om deze over te dragen aan een koning, die in menig opzicht veel lager stond dan hij. Hij zegt voorts: 'mijn zonen, zie, zij zijn onder u' (vs. 2). Met deze woorden brengt hij hen, die hij eens ten onrechte aangesteld had, op hun ware plaats terug. Zijn vroegere handelwijze, die zo natuurlijk schijnt, maar die hem een zekere tucht van de zijde van God had opgeleverd, veroordeelt hij, naar het mij toeschijnt, door de woorden: 'zij zijn onder u'. Zijn zonen waren valse richters. Als Samuels zonen waren zij hem opgevolgd, terwijl hij, de ware Richter, voor het volk gewandeld had. Maar nu waren

zij *onder* het volk, terwijl het de koning was, die nu voor het volk uittrok.

De laatste van de Richters staat nu op het punt, zijn mening uit te spreken over het gedrag van het volk en over de wegen van de HEERE met hemzelf. 'Welnu, stel u hier op, dan zal ik als richter voor het aangezicht van de HEERE al de rechtvaardige daden van de HEERE bij u aan de orde stellen, die Hij bij u en bij uw vaderen verricht heeft.' (vs. 7).

Als je zo spreekt, moet je zelf onberispelijk zijn. Deze waarheid is voor ons in praktisch opzicht van het groot gewicht. Wij kunnen niet het minste gezag uitoefenen over het volk van de HEERE, als onze daden niet in overeenstemming zijn met onze gaven en onze woorden. En dit is niet alleen waar, als er sprake is van een gezag, dat ons verleend is, maar ook, wanneer men het geweten wil bereiken. Een moreel overwicht is in beide gevallen een vereiste.

Het volk is genoodzaakt om Samuel getuigenis te geven, dat zijn leven geen aanleiding heeft gegeven tot enig verwijt of aanmerking. Evenals de apostel Paulus later, was ook Samuel aan het geweten van het volk van God openbaar geworden. Zijn moreel overwicht was duizendmaal meer van betekenis dan zijn ambtelijk gezag. Saul bezat dit laatste, maar het bewaarde hem niet voor de verwerping, hoewel het hem door God verleend was.

'Het is de HEERE Die Mozes en Aäron voortgebracht heeft', zegt Samuel verder. Hij had dit zelf een ogenblik tot zijn eigen schade vergeten, toen hij zijn zonen aanstelde. Het is zo nodig, dit altijd te bedenken. Het is God, die aanstelt en gaven geeft.

De toespraak van Samuel (vs. 6-17) gaat terug tot aan de verlossing uit Egypte, waardoor het volk Kanaan binnengetreden was; want dit toch was het doel van deze ingrijpende tussenkomst van God ten opzichte van hen. Maar eenmaal in Kanaan hadden zij God vergeten, en, in plaats van Hem te dienen, hadden ze zich voor de afgoden gebogen. In de onderdrukking door de vijand hadden zij tot God geroepen, die hen door Zijn richters bevrijd had, en hen, van Jerubbaäl af tot Samuel toe, 'zodat u veilig woonde' (vs. 11).

Maar toen Nahas, de koning van de Ammonieten, tegen hen optrok, hadden zij tot Samuel gezegd: 'Nee, maar een koning moet over ons regeren – terwijl toch de HEERE, uw God, uw Koning is' (vs. 12).

De Geest openbaart hier hun geheime beweegredenen, die hen ertoe gebracht hadden, een koning te eisen zoals de volken. Dit is een heel andere reden, dan die zij aan Samuel hadden opgegeven in 1 Samuel 8 vers 5: 'Zie, u bent oud geworden en uw zonen gaan niet in uw wegen'.

Dikwijls geeft de mens een schone schijn aan zijn beweegredenen, maar al gelukt dit hem ook voor het oog van mensen, voor God en voor Zijn profeet kan hij ze niet verbergen. Diep in het hart was er bij Israël eenvoudig vrees voor Nahas, tezamen met een volkomen gebrek aan geloof en vertrouwen op God. De HEERE was hun Koning, maar zij gaven de voorkeur aan de hulp van een koning, zoals de volken er een hadden, en aan de zekerheid, die deze hun geven kon boven de vleugels van de Allerhoogste (zie Ps. 91), waaronder zij met vreugde een schuilplaats hadden moeten zoeken.

Ondanks dit neemt God hun verzoek over, en de geschiedenis van hun verantwoordelijkheid wordt onder een andere regeringsvorm voortgezet. 'Zie, de HEERE heeft een koning over u aangesteld'. Zou het hart van Israël veranderen onder deze nieuwe bedeling? Het vervolg zal het leren.

Voor het ogenblik ging het er om, hen dit te laten doordringen. 'Besef dan en zie, dat uw kwaad, dat u voor de ogen van de HEERE gedaan hebt, groot is, omdat u een koning voor u verlangd hebt' (vs. 17). Samuel geeft er hun het bewijs van, door de donder en de regen, die op een ongewone tijd neervallen; maar tegelijkertijd roept hij voor hen tot de HEERE, en treedt voor hen tussenbeide. Nooit, gedurende zijn hele levensloop, heeft deze man van gebed opgehouden, zijn smeekbeden voor het volk voor het aangezicht van de HEERE te brengen.

Het geweten van het volk wordt opnieuw geraakt. Maar hoe veel keer was dit niet al het geval geweest? Denken wij alleen maar aan de gebeurtenis te Mizpa in hoofdstuk zeven. Zij zeggen nu tot Samuel: 'Bid voor uw dienaren tot de HEERE, uw God, dat wij niet sterven; want boven al onze zonden hebben wij ook nog dit kwaad gedaan dat wij een koning voor ons verlangd hebben' (vs. 19). De bemiddeling van de man Gods is hun enige toevlucht; maar hoewel dit zo is, is toch het kwaad al geschied, en blijft bestaan. Het ligt niet in Gods wegen om een gescheurde muur te pleisteren; om een mooi aanzien te geven aan een huis, dat in verval is. Een ding bleef hun over, wat ook onze hulpbron is in de omstandigheden, waarin wij leven: het is mogelijk om te midden van het verval zo te wandelen, dat God er door verheerlijkt wordt.

Samuel zegt tot het volk: 'Wees niet bevreesd, u hebt al dit kwaad wel gedaan, maar wijk niet langer van achter de HEERE af, en dien de HEERE met uw hele hart' (vs. 20).

Wanneer er nu iemand gevonden wordt, van wie het enige streven het is, God te verheerlijken, Hem te dienen, dan zal hun weg te midden van de hen omgevende duisternis werkelijk licht zijn. Bovendien zullen zij, door te steunen op de drie dingen, die voor altijd blijven bestaan, hulpbronnen vinden, die door het verval niet kunnen opdrogen of verminderen: 'Want de HEERE zal Zijn volk niet verlaten, omwille van Zijn grote Naam, omdat het de HEERE behaagd heeft u voor Hem tot een volk te maken. En wat mij betreft, er is bij mij geen sprake van dat ik tegen de HEERE zou zondigen door op te houden voor u te bidden; maar ik zal u de goede en juiste weg leren'.

Dit zijn de drie dingen, die ook de drie steunpilaren zijn voor het christelijk leven. Het verval verandert niets aan de genade van God, die ons zeker deel blijft tot in eeuwigheid. De voorspraak van Christus, waarvan Samuel slechts een zwak beeld is, is in staat om ons door alle moeilijkheden heen te voeren. En het Woord, waarvan de profeet de drager was voor het volk, dat ons onderwijst, 'dat wij met verzaking van de goddeloosheid en de wereldse begeerten ingetogen, rechtvaardig en godvruchtig zouden leven in deze tegenwoordige eeuw' (Tit. 2:12).

Ten slotte zegt Samuel tot het volk: 'Vrees alleen de HEERE, en dien Hem trouw met uw hele hart, want zie welke grote dingen Hij bij u gedaan heeft'. Laten wij niet vergeten, dat de kennis van de grote

dingen, het ware middel is om Hem te vrezen, zoals Hij gevreesd wil worden, en om Hem te dienen, zoals het Hem welgevallig is.

Laten we ook bedenken, dat het begrijpen van Gods genade geenszins de verantwoordelijkheid van Zijn volk verzwakt. 'Maar indien u het kwade blijft doen, dan zult u weggevaagd worden, zowel u als uw koning'.

Hoofdstuk 13

Nadat de loopbaan van Samuel als richter tot op het laatst is beschreven, wordt in hoofdstuk 13 met een nieuw onderwerp begonnen.

Het is van belang, om aan het begin van dit nieuwe gedeelte op te merken, dat Saul niet de vertegenwoordiger is van de *opzettelijke tegenstand* van het vlees tegen het werk van God. Integendeel. Veeleer stelt Saul ons hier voor, hoe het vlees zich bezighoudt met de uitvoering van dit werk van God. Hierdoor wordt Sauls verantwoordelijkheid verhoogd. Dit maakt zijn handelwijze veel schuldiger, dan wanneer hij als een vijand van God en van Zijn gezalfde was opgetreden.

De christenheid, waarvan wij deel uitmaken, neemt eenzelfde plaats in, zodat het onderwijs, dat ons in deze hoofdstukken wordt gegeven, bijzonder ernstig en belangrijk zijn voor onze tijd en daarmee voor ons.

Hoofdstuk 13 zou als opschrift kunnen hebben: De dwaasheid en de zwakheid van het vlees. Na de eerste overwinning van Jonathan, waarop wij in het volgende hoofdstuk zullen terugkomen, om dan het

karakter van deze man Gods in zijn geheel voor te stellen, werden de Filistijnen verslagen. 'Daarom liet Saul in het hele land op de bazuin blazen, met de boodschap: Laat de Hebreeën het horen! Toen hoorde heel Israël: Saul heeft het garnizoen van de Filistijnen verslagen, en ook is Israël bij de Filistijnen in een kwade reuk gekomen. Vervolgens werd het volk samengeroepen om achter Saul aan naar Gilgal te gaan' (vs. 3, 4).

De koning spreekt dus, als hij het woord richt tot het volk van de HEERE, over 'Hebreeën'. De Filistijnen, en de vijandelijke volken, die Israël omringden, spraken niet anders (14:11). Dat Saul deze naam gebruikt, bewijst, dat hij steunde op het vergaderen van het hele volk, omdat zij nu een regeringsvorm bezaten zoals de heidenen, en dat hij de verhouding van het volk tot zijn God nauwelijks beter begreep, dan de vijanden van het volk.

Hetzelfde is ook in onze dagen min of meer het geval, waar de mensen de ware verhouding miskennen tussen het volk van God en Christus, tussen de Gemeente en Christus. Hoe zou het ook anders kunnen zijn? Kan het vlees de innige genegenheid en de toegenegenheid van het hart verstaan, die de Geest bewerkt tussen Bruidegom en Bruid? Uit deze onkunde zijn voortgekomen alle zogenaamde godsdienstige stelsels, die tezamen de christenheid uitmaken, en die in de plaats zijn getreden van een betekenisvolle relatie, een relatie, die door het vlees niet kan begrepen worden.

Saul eigende zich de overwinning van Jonathan toe, wat een overwinning was van het geloof. Wanneer God door middel van Zijn dienstknechten werkzaam is in het begin van een opwekking, zoals we dat bij voorbeeld bij de Hervorming zagen, en zij door het

geloof de overwinning op de vijand behalen, dan laten zij, die niet tot de geloofsfamilie behoren, niet na, er gebruik van te maken, en de overwinning als hun verdienste zich toe te eigenen; er aanspraak op te maken als hun overwinning.

Het vlees zoekt nooit de zielen rondom Christus te vergaderen; het maakt veeleer zichzelf tot middelpunt.

Zo handelde ook Saul, toen hij het volk bang wilde te maken door het de woorden toe te roepen: 'en ook is Israël bij de Filistijnen in een kwade reuk gekomen' (vs. 4). In het zevende vers van het elfde hoofdstuk lezen wij, dat hij de stammen door bedreiging had gedwongen, hem te volgen; hier, in het vierde vers, doet hij het, door hen vrees aan te jagen. Deze wijze van handelen heeft tot uitwerking, dat Israël zich om hem verzamelt, maar de treurige gevolgen blijven niet uit. Die zich door het vlees laat leiden om zich zekerheid te verschaffen, welke dan ook, wordt spoedig gewaar, dat het vlees helemaal geen zekerheid geeft. De angst van de Israëlieten is niet verminderd; zij volgen Saul 'bevend' (vs. 7). Om zichzelf in veiligheid te brengen, staken zij 'de Jordaan over naar het land van Gad en Gilead', het gebied van het eigenlijke Kanaan verlatend, om zodoende de afstand tussen hen en de vijand zo groot mogelijk te maken. Dit gebrek aan geloof, het achter Saul gaan, doet hen het belangrijkste punt vergeten nl., dat het niet Saul was, die te midden van zijn volk woonde, en dat hun zaak niet in zijn handen lag.

Doch we lezen: 'naar Gilgal' (vs. 4). Saul ging het volk dus eindelijk voor naar de plaats, waar Samuel hem vroeger met deze woorden had bescheiden: 'Ga voor mij uit naar Gilgal; zie, ik zal naar u toe komen om brandoffers te brengen en om dankoffers te brengen. Zeven

dagen moet u daar wachten, totdat ik bij u kom en u bekendmaak wat u moet doen' (10:8).

De moeilijke omstandigheden, die Saul nu meemaakt, herinneren hem aan de noodzakelijkheid, om van Samuel aanwijzingen te ontvangen. Na twee jaren herinnert hij zich pas het uitdrukkelijk bevel van de profeet! En nu lezen we: 'En Saul wachtte zeven dagen, tot het tijdstip dat Samuel bepaald had' (vs. 8). Dit was goed. Maar toen de tijd verstreken was, kon Saul geen ogenblik langer wachten. En toch had Samuel er bij gevoegd: 'totdat ik bij u kom'. Het vlees kan echter wel tot op zekere hoogte het geloof nabootsen, maar ook niet meer dan dat. Het schrikt terug voor de gevolgen van het wachten; niets is moeilijker voor het vlees, niets onmogelijker zelfs, dan stil te zijn en op het heil van de HEERE te wachten. De volharding van het vlees misleidt dikwijls zelfs gelovigen. Deze volharding houdt steeds op, in het ogenblik, dat er geloof vereist wordt, geloof, dat niet rekent met de moeilijkheden en de onmogelijkheden, maar dat zich vastklemt aan God, die boven al deze dingen staat! De natuurlijke mens kan lange tijd in een weg van volharding wandelen, en schijnbaar ook naar dat beginsel handelen, terwijl hij toch het gevoel mist van zijn zwakheid en onvermogen; en omdat hij niet in verbinding met God staat, kan hij, als hij echt op de proef wordt gesteld, zijn hulpbronnen slechts in zichzelf zoeken.

De zeven dagen waren voorbij. Samuel kwam niet op naar Gilgal, en het volk verstrooide zich van Saul. Het volk vond in de man, die hen verzameld had, door hun vrees aan te jagen, niet het voldoende gezag om het bij elkaar te houden en te verdedigen. Toen verloor Saul zijn geduld. Hij kende geen geloofsvolharding, die 'bekrachtigd wordt

met alle kracht bekrachtigd, naar de sterkte van zijn heerlijkheid' (Kol. 1:11). Zijn volharding of geduld hield daar op, waar het geloof had moeten beginnen. Toen het volk zich verstrooide, en de steun van mensen hem ontviel, ontbrak de arme koning alles. Het vlees, dat altijd zelf werken wil, neemt, zodra de zeven dagen maar net voorbij zijn, gelijk de plaats in, die de profeet toekomt, zonder te bedenken, dat het daardoor de orde, door God ingesteld, omverwerpt en met voeten treedt. Saul zegt: 'Breng een brandoffer bij mij, en dankoffers; en hij offerde het brandoffer. En het gebeurde, toen hij gereed was met het brengen van het brandoffer, dat, zie, Samuel kwam' (vs. 9, 10).

Gods hulp komt op het ogenblik, dat het vlees zichzelf wil helpen. Waartoe kan nu die hulp dienen?

Saul was niet, wat men noemt een ongelovige, en hij verachtte de God van Israël niet openlijk; hij wist, dat er een offerande nodig was om tot Hem te naderen; het was verre van hem, de profeet te verachten; hij ging uit hem tegemoet, om hem te zegenen. Maar, als een mens in het vlees, was hij ten enenmale onbekwaam om anders te handelen, dan hij gedaan heeft.

Toch is hij ten volle verantwoordelijk. 'Wat hebt u gedaan?' zegt Samuel tegen hem, hetzelfde woord, dat God eens tot Kaïn gesproken had! Zoals altijd, weet het vlees ook hier een weerwoord aan te geven voor zijn handeling, en dus ook voor zijn ongehoorzaamheid. Saul zegt: 'Omdat ik zag dat het volk zich begon te verspreiden, bij mij vandaan, en omdat ú niet op de vastgestelde tijd en de Filistijnen in Michmas verzameld zijn, zei ik bij mijzelf: Nu zullen de Filistijnen op mij afkomen in Gilgal, en ik heb niet getracht het aangezicht van

de HEERE gunstig te stemmen. Daarom heb ik mijzelf gedwongen om het brandoffer te brengen' (vs. 11, 12). Uit het laatste gedeelte blijkt, hoe het vlees zelfs een vrome verontschuldiging heeft voor zijn ongehoorzaamheid. Maar iemand heeft eens terecht gezegd, dat vroom vlees wel de meest weerzinwekkende vorm is, waarin het vlees zich openbaart.

Samuel zei tegen Saul: 'U hebt dwaas gehandeld'. De wijsheid, de overleggingen, de raadslagen, de beslissingen van de mens zijn dwaasheid bij God, omdat zij ongehoorzaamheid zijn. 'U hebt het gebod van de HEERE, uw God, dat Hij u geboden heeft, niet in acht genomen'. Gehoorzaamheid is het eerste en beslist noodzakelijke karaktertrek van het geloof. Zonder haar bestaat er geen geloof. Zij is nauw verbonden met de afhankelijkheid. Wie kon in Israël God een welgevallig offer brengen zonder Samuel? Daarom is het antwoord van God op het offer van Saul, zijn verwerping als koning. Zijn koningschap is, hoewel door God ingesteld, naar het vlees; het is verantwoordelijk, en heeft niet bewijs het bewijs geleverd, dat het onbekwaam is om staande te blijven, maar ook, dat er voor de mens geen andere hulpbron overblijft dan de genade. Dit vooral wilde God duidelijk aantonen. Daarna stelt Hij dan ook het koningschap naar de genade in; naar Zijn eigen hart.

'De HEERE heeft een man naar Zijn hart voor Zich uitgezocht, en de HEERE heeft hem de opdracht gegeven een vorst te zijn over Zijn volk' (vs. 14).

Gilgal, de plaats van het oordeel over het vlees, was door de ontrouw van Saul de plaats geworden, waar het vlees zich werkzaam was geweest. Samuel verlaat nu Gilgal, en maakt zich op naar Gibea

in Benjamin, de enige plaats (vs. 2), waar het geloof in Israël nog voorhanden was in de persoon van Jonathan.

Saul lijkt ongevoelig voor de ernst van zijn handeling. Hij gaat op denzelfde weg voort, door het volk, dat bij hem gevonden werd, te tellen (vs. 15). De plunderaars uit het leger van de Filistijnen overstroomden het hele land, en het volk was zonder wapens; want de Filistijnen hadden gezegd: 'Anders gaan de Hebreeën zwaarden of speren maken. Daarom moest heel Israël naar de Filistijnen gaan om ieder zijn ploegijzer, zijn spa, zijn bijl of zijn houweel te laten slijpen' (vs. 20).

Wanneer wij van de wereld afhankelijk zijn, om onze wapens blank te houden, zullen wij weldra geen hulpmiddelen meer hebben om haar te bestrijden, want de wereld ontneemt ons dan onze wapens van God. Het Woord is ons wapen. Hoe zullen wij het tegen de wereld gebruiken, indien wij haar het recht geven, om ons er in te onderwijzen, en het onder ons uit te delen? Het wordt aldus het middel in haar handen, om ons te onderwerpen, en zij zal ons ten slotte niets van dat Woord overlaten, dan dat wat haar niet schaden kan. En zo staan veel kinderen van God maar al te dikwijls zonder wapen tegenover de vijand, die hun geloof bestrijdt.

Hoofdstuk 14

Het veertiende hoofdstuk vormt een volledige tegenstelling met het voorgaande. Hebben wij bij Saul de dwaasheid en de zwakheid van het vlees gezien, bij Jonathan vinden wij wijsheid en geloofskracht.

Jonathans loopbaan was met een overwinning begonnen (13:2). Hij was toen hij nog met het militaire stelsel van Saul verbonden. Duizend mannen waren toen bij hem, en twee duizend bij zijn vader. Jonathan was overwinnaar geworden, maar in plaats, dat deze overwinning strekt tot verheerlijking van de HEERE, wordt aan Saul de eer ervan gegeven. Zo gaat het zoals gezegd altijd bij een vereniging van de gelovige met de godsdienstige wereld; ze bedient zich van de overwinningen van het geloof, om zichzelf de goede uitslag van de strijd toe te eigenen. En dan moet de strijd weer van voren af aan beginnen.

Jonathan begint de strijd dan ook in werkelijkheid opnieuw, zoals uit het veertiende hoofdstuk blijkt. Toch is de eerdere ervaring voor hem niet vergeefs geweest. Hij zegt tegen zijn wapendrager: 'Kom, laten wij naar de wachtpost van de Filistijnen oversteken, die zich aan de overkant bevindt. Maar hij vertelde het niet aan zijn vader' (vs. 2). Want het geloof verwacht geen hulp van hen, die niet waarlijk met God rekening houden. Hij scheidt zich dus, door zijn persoonlijke daad, van de politieke en godsdienstige wereld af. Ik zeg godsdienstig, omdat de priester, de ark van het verbond, de efod en het altaar, ja, alles bij Saul gevonden werd. Maar het geloof kent de gedachten Gods, die noch door Saul, noch door de priester, noch door het volk gekend worden. Jonathan bewaart zijn geheim voor zich, want hij kan niet van een mens afhankelijk zijn, wie die mens ook is. Aan de anderen kant verbindt hij zich in zijn gedachte en in zijn hele doen met Israël. Saul wendde zich tot de Hebreeën; (13:3). maar Jonathan zegt: 'de HEERE heeft hen in de hand van Israël gegeven' (vs. 12). Jonathan maakt grote vorderingen in dit hoofdstuk. Zijn vertrouwen is alleen op God gevestigd, en niet op zichzelf. Het is een

groot geloof, maar men moet het geheim van zijn kracht zoeken in zijn persoonlijke afzondering.

De scherpe rotspunten Bozes en Sene, die haar onbereikbare toppen verhieven tegenover Michmas en Geba, betekenden niets voor het geloof. Dit geloof heeft bovendien een helder en klaar inzicht in het karakter van deze wereld: 'Kom, laten wij oversteken naar de wachtpost van deze onbesnedenen' (vs. 6). Het heeft eveneens een heldere kijk op wie God is, namelijk een Verlosser. 'Want het is voor de HEERE niet te moeilijk om te verlossen, door veel of door weinig mensen'.

Jonathan handelt in tegenstelling met alle wereldse wijsheid. Hij verwacht de leiding alleen van God; hij is niet besluiteloos; hij weet, dat men in de weg van het geloof kan geroepen worden voort te gaan of rustig te wachten. 'Als zij dit tegen ons zeggen: Sta stil, totdat wij bij u komen, dan zullen wij op onze plaats blijven staan en niet naar hen toe klimmen. Maar als zij dit zeggen: Klim naar ons toe, dan zullen wij naar hen toe klimmen, want dan heeft de HEERE hen in onze hand gegeven. Dit is voor ons het teken' (vs. 9, 10).

Genoodzaakt, op handen en voeten tot de Filistijnen omhoog te klimmen, strijdt Jonathan niet met menselijke wapens, en behaalt aldus de overwinning Gods.

Wat Saul betreft, hem ontbrak schijnbaar niets, maar in werkelijkheid ontbrak hem alles. God was niet met hem. Het priesterschap, dat hem leek te steunen, was al geoordeeld (2:31; 3:13). Hijzelf was als koning verworpen (13:14). De legermacht was bij hem, maar het was

een macht, die bij de nadering vsn de Filistijnen bang werd, en aldus zijn zwakheid bewees (13:8).

Jonathan had het bewustzijn, dat het volk het oordeel verdiend had. 'Misschien', zegt hij tot zijn wapendrager, 'zal de HEERE voor ons werken;' maar wanneer hij er aan toevoegt: 'Want het is voor de HEERE niet te moeilijk om te verlossen, door veel of door weinig mensen'; toont hij daarmee aan, dat hij, met het oog op het oordeel, de macht en de goedheid van God kent.

Laten wij ook de metgezel van Jonathan niet vergeten! Zijn geloof verbindt zich met dat van zijn heer, wiens liefde tot God en tot zijn volk hij kende. De toewijding van zijn meester is voor deze man, die eenvoudig van hart was, voldoende, en sluit bij hem alle redenering buiten. Zijn de woorden, die hij uitspreekt, niet mooi? 'Doe alles wat in uw hart is, ga uw gang; zie, ik volg u, naar wat uw hart u ingeeft'.

Het geloof gebruikt geen vermomming; vreest niet zich te vertonen en met zijn bedoelingen te voorschijn te komen. Jonathan zegt: 'Zie, wij steken over naar die mannen en zullen ons aan hen vertonen'.

Met een vastberadenheid, die in het ogen van de wereld aan vermetelheid grenst, wantrouwt Jonathan zijn eigen gekozen weg, en zoekt een teken om de wil van God te kennen. 'Dit is voor ons het teken', zegt hij. Hoe blind waren de Filistijnen voor het echte karakter van deze geloofsmannen! 'Zie', zeggen zij, 'de Hebreeën zijn uit de holen gekomen waarin zij zich verstopt hadden' (vs. 11).

Jonathan klimt dus zonder wapens op; op zijn handen en voeten; hij is, in zijn gedachten, slechts de vertegenwoordiger van het ware

Israël tegenover de wereld. 'De HEERE heeft hen in de hand van Israël gegeven'...

De wapens, die zijn wapendrager hem aandraagt, dienen slechts om de overwinning van de HEERE te bekrachtigen.

Zo behaalde Jonathan bijna zonder slag of stoot de overwinning. De schrik, waardoor de vijanden worden aangegrepen, is het gevolg van deze overwinning, op het moment zelf over een twintigtal mannen (vs. 14), maar strekt zich uit over heel een volk (vs. 15).

Zo gaat het dikwijls; wij hebben slechts de strijd te strijden. Of hij tegen één of tegen duizend vijanden moet gestreden worden, doet weinig ter zake; God bestuurt de uitkomst; zij gaat alle verwachting en menselijke gedachten ver te boven. 'Toen nu de schildwachten van Saul te Gibea in Benjamin zagen dat – zie – de troepenmacht van de Filistijnen van angst weggesmolten was en heen en weer liep'. Bij deze buitengewone gebeurtenis kwam bij Saul de gedachte op, hoewel hij zonder enig geloof was, om de HEERE te vragen; maar toen het rumoer steeds groter werd, zag hij er vanaf. Arme Saul! Hij offerde de HEERE, toen hij op de profeet had moeten wachten, (13:9). En nu achtte hij het onnodig, Hem te vragen of te zoeken, nu de overwinning op handenwas. Ondanks alle schijn van geloof, is er in werkelijkheid geen vonkje geloof bij hem te vinden. En terwijl de overwinning van Jonathan hen, die uit Israël naar de Filistijnen waren overgelopen, verzamelt (vs. 21), en ze van de wereld, die ze gediend hadden, afzonderend, om hen tot strijders in de dienst van God te maken; terwijl de overwinning de vreesachtigen, die door nieuwe moed bezield worden, aanspoort tot vervolging van de vijand (vs. 22); weet hun koning niet anders te doen, dan een verbod uit

te vaardigen waarmee het volk van God van een groot deel van zijn kracht wordt berooft!

De geboden, die door de wereld worden ingesteld, verzwakken noodzakelijkerwijze hen, die er zich aan onderwerpen, want zij dragen altijd een wette karakter: 'Vervloekt is de man die vóór de avond voedsel tot zich neemt, voordat ik mij aan mijn vijanden gewroken heb!' (vs. 24). 'Vervloekt!' Is dat niet de wet? 'Voordat *ik mij* aan mijn vijanden gewroken heb!' Is dat niet het vlees en de mens? Wat een tegenstelling met Jonathan, die in de overwinning niets ziet dan het strijden van de HEERE voor Zijn volk! Het gevolg van Jonathans geloof was, dat de HEERE uitredding gaf, en een groote verlossing in Israël schonk (vs. 45). Het gevolg van Sauls verbod was, dat het volk volledig uitgeput was (vs. 24, 28, 31). De uitwerking van dit vleselijk bevel bleef niet uit: het vasten, wat aan het volk was opgelegd, en de uitputting brachten het er toe, om de eerste beginselen van het woord Gods te overtreden; zij slachtten de runderen en het kleine vee op de grond, en aten ze met het bloed er nog in (vs. 32). Saul had wel liever gezien, dat de dingen niet zover gekomen waren, en dat Israël niet in lijnrechte tegenspraak met het Goddelijk gebod gekomen was. 'U hebt trouweloos gehandeld', zegt hij, 'zondig niet tegen de HEERE door vlees met het bloed er nog in te eten' (vs. 34). Maar kon hij daarmee het kwaad, dat hijzelf veroorzaakt had, weer goedmaken?

Daarna bouwt Saul op dezelfde plaats, waar de onheilige handeling gebeurt was, zijn eerste altaar voor de HEERE. Dezelfde plaats, waar de Heere ontheiligd was, kiest hij dus uit om te aanbidden!

Jonathan had de eed, dien Saul het volk bezworen had, niet gehoord. Zo staat ook het geloof vreemd tegenover de vleselijke inzettingen, en

tegenover het hele godsdienstige stelsel van deze wereld; ook zet het zijn werk in de vrijheid van de Geest voort, en, gebruik makend van de bemoedigingen, die God geeft aan de gelovige, die zich afzondert om in de kracht van de HEERE te strijden. 'Hij drinkt onderweg uit de beek' (Ps. 110:7).

Hoe zou Jonathan, die de hulpmiddelen, hem door God voor de uitputting van de strijd bereid, ontving, en er gebruik van maakte, niet moeten afkeuren hetgeen het volk verlamde, al kwam dit heilloze verbod ook uit de mond van zijn eigen vader? 'Mijn vader heeft het land in het ongeluk gestort' (vs. 29), zegt hij. Ja, elke inmenging van het vlees is slechts een stoornis en een hinderpaal voor de overwinning.

Daarna vaardigt Saul het bevel uit om de Filistijnen bij nacht na te jagen, om ze helemaal te vernietigen. De priester, die eerst zijn hand had teruggetrokken, (vs. 19) 'heeft nu echter den moed om te zeggen: 'Laten wij hier tot God naderen' (vs. 36). Saul vraagt de Heere, die hem niet antwoordt. God laat bij deze gebeurtenis toe, dat alles tot de uiterste gevolgen komt, opdat het tot Sauls verootmoediging zou strekken. Hij vraagt: 'toon de onschuldige' [10] (vs. 41) eindelijk ontvangt hij het, maar het antwoord veroordeelt de hele handelwijze van de koning. Saul zelf ziet daarin, helaas! niets dan de veroordeling van Jonathans handelwijze. Aldus beoordeelt het vlees het Woord Gods! De Heere bewaart echter Zijn trouwe dienaar, terwijl de 'koning naar het vlees' wordt geoordeeld. Het volk verlost Jonathan, omdat het erkent, dat hij het met God gedaan heeft (vs. 44-46).

---

10 *Volkomen lot* (SV)

Noot HSV bij 1 Samuel 14:41. Er zijn veel vragen over de overlevering van 1 Samuel 14:41. De Griekse Septuaginta heeft hier een veel langere tekst, die door een aantal Engelse vertalingen is overgenomen. Zo lezen we in de Revised Standard Version: Therefore Saul said, 'O Lord God of Israel, why hast thou not answered thy servant this day? If this guilt is in me or in Jonathan my son, O Lord, God of Israel, give Urim; but if this guilt is in thy people Israel, give Thummim.' De Hebreeuwse tekst is een stuk korter en daar lezen we 'geef tamim' in plaats van 'geef tummim'. Het woordje 'tamim' betekent letterlijk 'volmaakt'. Zowel de SV als de HSV geven in dit verband de voorkeur aan 'de onschuldige'. Andere vertalingen kiezen voor: 'geef de waarheid', maar dat is een wat vrijere interpretatie. De vraag blijft waarom er staat dat de onschuldige aangewezen wordt, terwijl men feitelijk op zoek is naar de schuldige. Aan de andere kant is het ook weer niet zo'n punt. Op het moment dat we weten wie er onschuldig is, weten we ook wie er wel schuldig is.

De vleselijke mens is in staat om een zekeren heldenmoed te tonen, opdat zijn godsdienst en de door hem gegeven geboden gehandhaafd worden. Men zal het misschien vaak zien, zoals hier, dat het vlees zelfs naaste familie niet spaart. De oorzaak hiervan is een poging van satan om de dienstknechten van de Heere om te brengen.

Doch God waakt over de Zijnen en redt hen uit, terwijl Hij zelfs door de mond van het volk Israëls hun getuigenis laat geven. En hun woord heeft de overhand boven de aanmatigingen van het vlees.

Niettegenstaande dit alles, werkt God onvermoeid voort door middel van Saul; volgens de belofte, die Hij gegeven had (9:16). En dit verhindert Saul niet, voort te gaan met op het vlees te vertrouwen, om de Filistijnen te bestrijden: 'daarom verzamelde Saul alle helden en dappere mannen die hij zag, om zich heen' (vs. 52).

Dit hele hoofdstuk heeft ons dus getoond, dat het vlees en het geloof, ver van elkaar verwijderd, en wederkerige hulp en bijstand verlenen, slechts in strijd en tegenspraak met elkander kunnen zijn.

Het vlees kan ‘s Heeren Woord verachten,
Zichzelf vertrouwen, telkens weer;
Maar nimmer kan ‘t Gods wil betrachten.
Zichzelf kan ’t dienen, nooit den Heer.
‘t Geloof bouwt niet op eigen krachten,
Maar strijdt, of is geduldig stil.
Vol kalmte kan ‘t den Heer verwachten,
Met vuur volbrengen ‘s Heeren wil.

De beknopte beschrijving van Sauls regering eindigt met het laatste vers van het veertiende hoofdstuk.

Hoofdstuk 15

Hoofdstuk 15 wat wij nu bespreken willen, is ons, vanwege de belangrijke inhoud, als een bijzonder verhaal gegeven. Wij vinden er de oorzaak in van de uiteindelijke en besliste verwerping van Saul. Een verwerping, die het noodzakelijk maakte, een nieuwe koning voor het voetlicht te brengen, en wel David, de man naar Gods hart.

Wij hebben gezien, dat Saul het vlees voorstelt, wat aanspraak op maakt God te dienen, en als zodanig op Zijn werkterrein bezig is. Om de onbekwaamheid tot het innemen van deze positie te bewijzen, heeft God hem op veel manieren op de proef gesteld. De eerste proef vinden wij in hoofdstuk 9 beschreven. De laatste manier blijft nu

nog over. Wat zal het vlees, wat voorgeeft voor God werkzaam te zijn, in de strijd tegen Amalek doen?

In Deuteronomium 25:17-19 staat geschreven: 'Denk aan wat Amalek u onderweg aangedaan heeft, toen u uit Egypte wegtrok: hij ontmoette u onderweg en overviel bij u in de achterhoede alle zwakken achter u, terwijl u moe en uitgeput was; en hij vreesde God niet. Als de HEERE, uw God, u rust gegeven heeft van al uw vijanden van rondom, in het land dat de HEERE, uw God, u als erfelijk bezit geeft om dat in bezit te nemen, moet het zó zijn dat u de gedachtenis aan Amalek van onder de hemel uitwist. Vergeet het niet!'

God had, ondanks alle fouten van Saul, er voor gezorgd, dat Israël 'rust had'. Het uur voor Amalek, de wrede en laffe vijand, die eertijds de achterhoede van Israël onbarmhartig alle zwakken en vermoeiden had geslagen. De HEERE had gezworen, dat de strijd van de HEERE tegen Amalek zou zijn, van generatie op generatie (Exod. 17:16). Iedereen die de eer van God en van Zijn volk Israël ter harte ging, moest, nu het ogenblik gekomen was, zonder enige bedenking de vijand, die zich tegen het volk opgesteld had op de weg, toen het uit Egypte opkwam, geheel uitroeien en niet sparen. Volgens de profetie, die Bileam moest uitspreken, zou Amalek einde zijn 'dat hij ten onder gaat' (Num. 24:20). Ongetwijfeld had God Zich van Amalek bediend als een tuchtroede voor Israël. Zij waren een ongehoorzaam volk (Num. 14:39-45), maar ondanks dat blijft Amalek een vijand, een verklaard tegenstander van Israël, een beeld van satan, die zich van het begin van de woestijnreis in de weg van het volk Israëls had opgesteld om het in zijn zwakte aan te vallen.

Zo is ook de christen voortdurend met de duivel in strijd. Hij wordt opgeroepen om staande te blijven tegen de listen van de boze. Zal nu het vlees deze rol kunnen vervullen? Of zal het daartoe onbekwaam blijken te zijn?

In het begin lijkt het daartoe bekwaam. Op het bevel van de Heere maakt Saul zich op, stelt zich op aan het hoofd van het volk, zondert de Kenieten af, die zich vrienden van het volk van God betoond hadden (Richt. 4:11). Hij verslaat Amalek en heel zijn volk. Maar hij voert het bevel van de Heere niet goed uit. Dit kan het vlees nooit doen. Het is niet in staat om het goed te doen. Door niet zelf te werken, maar op God te wachten. Hiervan getuigen de zeven dagen van Gilgal (13:8). Het is evenmin in staat om stipt uit te voeren wat God gezegd heeft. Dit blijkt duidelijk uit dit hoofdstuk. Voor de Heere is het, wanneer men Zijn bevel niet geheel ten uitvoer brengt, hetzelfde alsof men niets heeft gedaan. God zegt: 'Ik heb er berouw over dat Ik Saul tot koning aangesteld heb, omdat hij zich van achter Mij afgekeerd heeft en Mijn woorden niet uitgevoerd heeft' (vs. 11).

Een diepe schok voor Samuel! Hoewel hij weet, dat deze man verworpen is, smeekt hij toch de hele nacht voor hem. Samuel was, zoals wij al dikwijls opgemerkt hebben, steeds in gebed. Hij trad tussenbeide zowel voor ongehoorzamen als voor bozen, ja, voor iedereen. Samuel bedrijft rouw, hij smeekt, maar... hij gehoorzaamt. Dit is het geloof eigen. Welk een volkomen tegenstelling met het gedrag van Saul! Er staat geschreven: 'Samuel ... hij riep de hele nacht tot de Heere. Samuel stond 's morgens vroeg op en ging Saul tegemoet'. Deze had een gedenkteken voor zichzelf opgericht. Want

hij schreef de overwinning aan zichzelf toe. Het vlees, zelfs als het op Gods werkterrein bezig is, kan het werk niet *voor* Hem doen.

Saul zegt tegen Samuel, die hem tegemoet komt: 'Wees gezegend door de HEERE! Ik heb het woord van de HEERE uitgevoerd'. Hij er heel snel mee, om zichzelf te prijzen! Even later zullen wij hem even snel zichzelf zien verontschuldigen en zichzelf aanklagen! (vs. 20, 24). Maar God laat Zich niet met woorden tevreden stellen. 'Wat is dit dan voor een geluid van schapen in mijn oren, en een geluid van runderen, dat ik hoor?' (vs. 14).

Saul, die net gezegd had: 'Ik heb het woord van de HEERE uitgevoerd' werpt nu de schuld van zich af op het volk, hoewel hij en het volk in overleg met elkander gehandeld hadden (vs. 9). Hij zegt: 'Die heeft men van de Amalekieten meegebracht, want het volk heeft de beste schapen en runderen gespaard om de HEERE, uw God, te offeren, maar het overige hebben wij met de ban geslagen'.

In deze weinige woorden zien wij Saul zich beroemen, zijn medeschuldigen aanklagen, en zijn ongehoorzaamheid de schijn geven, als ging het om een dienst aan de HEERE. Wat een verblinding! Samuel maakt zich gereed, hem daarvan te overtuigen. Maar voor hij dat doet, herinnert hij hem er aan, dat hij in het begin van zijn regering nederig en klein in eigen ogen was. Dit was zijn natuurlijke karakter, en God had hem gezegend. Waarom had hij nu niet naar het gebod van de Heere geluisterd? Saul antwoordt: 'Ik heb toch geluisterd naar de stem van de HEERE, en ben toch de weg gegaan waarop de HEERE mij gezonden heeft! Ik heb Agag, de koning van de Amalekieten, meegebracht, maar de Amalekieten heb ik met de ban geslagen. Het volk heeft van de buit genomen, schapen en runderen,

het beste van wat onder de ban valt, om de HEERE, uw God, te offeren in Gilgal' (vs. 20, 21).

Offeren betekende voor hem meer dan gehoorzamen. Maar Samuel zei: 'Heeft de HEERE evenveel behagen in brandoffers en slachtoffers als in het gehoorzamen aan de stem van de HEERE? Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffer, opmerkzaam zijn beter dan het vet van rammen. Want opstandigheid is een zonde van waarzeggerij, en tegenstreven is afgoderij en beeldendienst' (vs. 22, 23). Dit is een ernstige waarheid! Een offer zonder gehoorzaamheid staat gelijk met zich voor de afgoden neerbuigen. De eerste eigenschap van het geloof is gehoorzaamheid. Paulus had zijn apostelschap ontvangen 'tot geloofsgehoorzaamheid onder alle volken' (Rom. 1:5). Er zijn trouwens vele dingen, die God verkiest boven de offerande. We lezen in Hosea 6:6, 'Want Ik vind vreugde in goedertierenheid en niet in offer, in kennis van God meer dan in brandoffers!'. 'Gaat dan heen en leert', zegt de Heer Jezus tegen de farizeeën, 'wat het is: 'Barmhartigheid wil Ik en geen offer" (Matt. 9:13).

Gehoorzaamheid is het kenmerk van alle geloofsmannen; ook van Abraham, de vader van de gelovigen. Want: 'Door [het] geloof gehoorzaamde Abraham toen hij geroepen werd ... en hij ging uit zonder te weten waar hij komen zou' (Hebr. 11:8). Merk nu op, wat de gevolgen van de ongehoorzaamheid voor Saul zijn. Deze zijn heel ernstig! 'Omdat u het woord van de HEERE verworpen hebt, heeft de HEERE u verworpen, zodat u geen koning meer over Israël zult zijn'. Eerst had de HEERE tegen hem te Gilgal door Samuel laten zeggen: 'zal uw koningschap geen stand houden' (13:14). Nu treft hem de laatste slag: De HEERE heeft u verworpen! (vs. 23).

En hoe ontvangt Saul deze uitspraak? Hij belijdt zijn zonden, maar zonder verootmoediging, zonder echt berouw, terwijl hij nog hoopt aan de gevolgen ervan te kunnen ontkomen. 'Ik heb gezondigd, omdat ik het bevel van de HEERE en uw woorden overtreden heb, want ik was bevreesd voor het volk en heb naar hun stem geluisterd' (vs. 24). Nog steeds verontschuldigingen, gepaard aan een verbazingwekkende bereidwilligheid om het kwaad te erkennen, wat hij enige ogenblikken daarvoor nog ontkende!

Er is in dit alles niet de minste oefening van het geweten. Saul wil liever zijn lafheid tegenover het volk aanvoeren als verzachtende omstandigheid, dan de hele zonde op zich nemen. Wat een verschil met die andere koning, die zei: 'Ik heb gezondigd tegen de HEERE' (2 Sam. 12:13). Daar was het een uiting van het getroffen geweten van David na zijn val! Saul hoopt op deze wijze vergiffenis te verkrijgen, en weer hersteld te worden. Het is echter te laat. Het oordeel is beslist, want God is God. 'Ook liegt de Onveranderlijke van Israël niet, en Hij heeft er geen berouw over; want Hij is geen mens, dat Hij ergens berouw over hebben zou' (vs. 29).

'Ik heb gezondigd', zegt de ongelukkige koning voor de tweede keer. 'eer mij nu toch voor de oudsten van mijn volk en voor Israël'. Op het laatst heeft hij alleen zichzelf en zijn eer op het oog. Samuel eert hem inderdaad, maar dan verlaat hij hem. Zolang God het oordeel over de door Hem ingestelde macht nog niet uitvoert, hebben wij deze te erkennen.

'Saul boog zich voor de HEERE neer'. Maar het had geen nut voor God of voor hemzelf. Van nu aan wordt de uitoefening van het oordeel van God over Amalek aan de handen van Samuel toevertrouwd. Hij

is het, die Agag te Gilgal in stukken hakt. Daarna begeeft hij zich naar Rama, de woonplaats van zijn vader, maar dit is voortaan voor hem een plaats van tranen en van rouw. Saul gaat op naar zijn huis. En van nu aan is er een volkomen scheiding tussen hem en de profeet. 'Samuel zag Saul niet meer tot de dag van zijn dood toe'.

David

Hoofdstuk 16

Hiermee begint de geschiedenis van de koning naar Gods gedachten, nadat die van de koning naar het vlees door zijn onherroepelijke verwerping geëindigd is.

Het voor ons liggende zestiende hoofdstuk geeft ons een algemeen overzicht van Davids toestand voor zijn troonsbestijging. Maar voordat wij hierop ingaan, moeten wij ons bezighouden met enige voor ons heel belangrijke bijzonderheden aangaande het karakter van Samuel.

Wanneer er sprake is van de menselijke gedachten, zelfs van een richter of een profeet, vinden wij, dat zij niet beter zijn dan van andere mensen. Het Woord geeft ons daarvan vele voorbeelden. Wij ontmoeten bij Samuel wel geen bepaalde gebreken, maar hij verraadt hier toch door zijn wijze van denken, een toestand, die niet getuigt van een voortdurende gemeenschap met God. Samuel gaat voort om rouw te bedrijven over Saul, die toch verworpen was, totdat God tot hem zeggen moet: 'Hoelang rouwt u om Saul' (vs. 1)? Vervolgens, in plaats van zich er over te verheugen, dat God 'een koning naar Zijn hart' gevonden heeft, antwoordt hij: 'Hoe kan ik daarheen gaan? Saul zal het horen en mij doden'. Hoe kan ik daarheen gaan! God gebied hem toch daarheen te gaan! Heeft Mozes niet evenzo

gesproken? Tegen de geboden van de HEERE wierp hij bedenkingen op, schijnbaar gebaseerd op nederigheid (Ex. 3:11), op basis van het niet vertrouwen van zichzelf (Ex. 4:10). In werkelijkheid was het een gevolg van ongeloof en gebrek aan vertrouwen op God.

Toen Samuel Eliab, de eerstgeborene van Isaï, zag, dacht hij: 'Deze is vast en zeker voor de HEERE Zijn gezalfde'. Zo oordeelt zelfs deze man Gods naar het uiterlijk, zodat God genoodzaakt is, hem terecht te wijzen met de woorden: 'Kijk niet naar zijn uiterlijk en ook niet naar de hoogte van zijn gestalte, want Ik heb hem verworpen. Het is namelijk niet wat de mens ziet, want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan' (vs. 7). Samuel oordeelt hier dus, zoals de mens oordeelt, en zijn onderscheidingsvermogen kijkt naar dezelfde uiterlijke hoedanigheden, die Saul had bezeten. God buigt Zich in Zijn ondoorgrondelijke genade tot Zijn dienstknecht neer, om hem in al deze dingen te onderrichten.

Het geloof behaalt eindelijk de overwinning: 'Samuel deed wat de HEERE gesproken had' (vs. 4), en hij vertrouwde op het woord an de HEERE, dat hem leiden zou. Nadat hij geleerd had, dat God het hart aanziet, is daaraan trouw, en zijn gemeenschap met God openbaart zich, door onmiddellijk te oordelen, dat de andere zonen, die Isaï, hun vader, voor zijn aangezicht liet voorbijgaan, niet uitgekozen waren. Eindelijk zalft hij diegene onder hen, die de man was naar Gods hart.

David verschijnt nu op het toneel. Zijn persoonlijkheid is merkwaardig, van het begin van zijn loopbaan af:

- door zijn vader vergeten, die pas op het dringende verzoek van Samuel aan hem denkt;
- door zijn broeders veracht, van wie de oudste het zelfs overmoed en slechtheid van hart noemt (17:28), wanneer David, door de Geest van God geleid, handelend optreedt;
- bij Saul onbekend, aan wie zijn deugden worden meegedeeld (vs. 18), die hem eerst zeer lief heeft vanwege zijn goedheid en de zorg, waarmee hij hem omringt (vs. 21), maar die al gauw zijn afkomst vergeet, zodat hij later aan Abner moet vragen: 'Van wie is deze jongeman een zoon, Abner?' (17:55, 58).

Dit is het karakter van David, wat zijn verhouding tot anderen betreft Zijn uitwendige verschijning wordt geschilderd met de woorden: 'Hij was rossig, had mooie ogen en was knap om te zien' (vs. 12).

Er zijn verschillende soorten van schoonheid in deze wereld. 'Saul was, jong en knap, ja, er was geen knappere man dan hij onder de Israëlieten' (9:2). [11] Eliab was ook schoon van uiterlijk, zodat hij de aandacht van Samuel op zich vestigde. Maar deze schoonheid heeft alleen waarde in de ogen van mensen. Er bestaat echter een ander soort van schoonheid, die met uiterlijke schoonheid gepaard kan gaan, maar die bij God alleen waarde heeft, omdat zij de weerspiegeling is van Zijn gezindheid. Het is de schoonheid van onschuld, of van een eenvoudig geloof, van een hart, waar het kwaad en de zonden zijn buitengesloten, van een hart, dat geen bedrog kent. Het is de schoonheid van het kind Mozes, van wie de

11 Absalom was knap: 'in heel Israël geen man zo knap als Absalom, buitengewoon prijzenswaardig' (2 Sam. 14:25)

Schrift zegt: 'hij was buitengewoon mooi' (Hand. 7:20).[12] Het is de schoonheid van Jozef, 'mooi van gestalte en knap om te zien', maar een Nazireeër onder zijn broeders (Gen. 39:6). Het is de schoonheid van Daniël, (Dan. 1:4). die God nederig diende, en zich verre hield van de onreinheid in de wereld. Het is de schoonheid van David, die zich ontwikkelt in de woestijn bij de schaapskudden, waar hij in het verborgen ondervinding opdeed van Gods kracht en heerlijkheid.

Maar deze schoonheid, verbonden met het lichamelijke, is toch altijd onvolkomen. Wat is zij in vergelijking met de schoonheid van Christus! Hij had geen uiterlijk aanzien, maar al de heerlijkheid, die Hem vervulde, spiegelde zich op Zijn gelaat af, en verbreidde licht rondom Hem. Genade was uitgestort op Zijn lippen. Ook wordt er van Hem gezegd: 'U bent veel mooier dan de andere mensenkinderen; genade is op Uw lippen uitgegoten, daarom heeft God U voor eeuwig gezegend' (Ps. 45:3).

Bij al de genoemde geloofsmannen is, zoals bij hun volmaakt voorbeeld, de ware schoonheid niet anders dan de weerspiegeling van de genade. David is de koning naar het beginsel van genade; zijn naam betekent: 'Geliefde'. Het spreekt als vanzelf, dat het zijn van een koning naar Gods gedachten, van een geliefd man, naar Gods hart, hem tot een lijdend mens maakte, tot een geplaagd man hier beneden, een voorbeeld van onze Heiland. Want wie hier wandelt naar de genade, heeft te lijden en wordt vervolgd.

---

12 Noot Telos: Lett. 'mooi voor God', een bekende, aan het Hebr. ontleende overtreffende trap (vgl. 2 Ko 10:4).

Maar die de Heer Jezus kent, vindt in Hem niet alleen de volmaakt zachtmoedigen mens, en de Man van smarten, doch ook andere karaktertrekken.

Allereerst de 'schoonheid der kracht'. Net zoals David 'een dappere held' voor zijn vrienden is (vs. 18). Is de Heer Jezus dat voor de Zijnen. Hij is het, die de zee en de storm gebiedt, voor wiens Majesteit Zijn vijanden terugwijken en ter aarde vallen, die de sterke bindt en hem zijn vaten ontrooft.

Evenals David is Hij 'een strijdbare man'. Hij zal zijn zwaard aan Zijn heup gorden als een Held in Zijn majesteit en heerlijkheid, en Zijn rechterhand zal Hem ontzagwekkende daden leren (Ps. 45:4-5). Als Overwinnaar zal Hij gezeten zijn op een wit paard, gevolgd door de legers in de hemel, en uit zijn mond komt een scherp zwaard, opdat Hij daarmee de naties slaat (Openb. 19:11-16).

Voorts is Hij, net zoals David, 'ter zake kundig', want God heeft Hem gezalfd met de Heilige Geest en met kracht (Hand. 10:38). 'Op Hem zal de Geest van de Heere rusten: de Geest van wijsheid en inzicht, de Geest van raad en sterkte, de Geest van de kennis en de vreze van de Heere (Jes. 11:2).

Eindelijk, zoals God met David was, zo is Hij met Christus. Ja, 'God was met Hem' (Hand. 10: 38).

De voorzienigheid Gods brengt David aan het hof van de koning. Maar voordat hij begint te regeren, is het nodig, dat zijn geloof door allerlei soort van lijden op de proef gesteld wordt. Hij moet een afhankelijk mens, een vernederd, veracht, gehaat, vervolgd mens zijn; hij moet in dit leven van verloochening en strijd de

ondervinding opdoen, dat zijn God hem volkomen genoeg is. De gezalfde van de HEERE zal op deze wijze gedurende heel veel jaren op de proef gesteld worden. Hij moet leren, om voor de ogen van het volk al de hoedanigheden van de genade te openbaren, die, naar Gods gedachten, aan de rechten van David op de troon van Israël en aan zijn heerlijkheid ten grondslag liggen. Deze genade zegeviert over zijn gevoelens ten opzichte van Saul, zijn bittere vijand.

Nauwelijks is David tot koning gezalfd, of de morele toestand van Saul verandert helemaal. Tot op die dag was de Geest Gods met de 'koning naar het vlees' geweest, en dit verklaart elke overwinning van Saul op de vijanden van Israël. Van nu aan echter wordt de Geest van de HEERE vaardig over David (vs. 13). De Geest van de HEERE wijkt echter van Saul, die nu overgegeven wordt aan de macht van 'een boze geest bij de HEERE vandaan' (vs. 14). Het is een oordeel van God, een tuchtiging over de koning, die in de geschiedenis een type van de antichrist wordt. Tegelijkertijd toont God, dat Zijn Geest alleen in staat is, de boze geest te bezweren en te verjagen, wanneer David zijn harp neemt en met zijn hand voor Saul speelt.

Hoofdstuk 17

De geschiedenis van David begint in het zeventiende hoofdstuk opnieuw, omdat in het zestiende hoofdstuk een algemeen overzicht is gegeven van het karakter van David, van zijn gezindheid, en van zijn verhouding tot Saul, terwijl de Heilige Geest ons nu zijn geschiedenis van een ander standpunt wil laten zien. Vandaar de

schijnbaar overtollige herhaling van zijn familiebetrekking, die wij in de verzen 12 en 13 van dit hoofdstuk vinden.

Hier wordt ons niet meer het karakter van David voorgesteld, maar zijn loopbaan en werkzaamheid. Hij is hierin een voorbeeld, een type van Christus, van zijn eerste optreden af tot aan het einde van de door hem verrichte geloofsdaad: de volkomen en beslissende overwinning over Goliath, in één woord, de hele geschiedenis van Christus, als overwinnaar over satan, is in dit tijdperk van Davids werkzaamheid samengevat.

De Filistijnen waren al meerdere keren overwonnen, maar niet hun aanvoerder, de reus Goliath. Hij vertoont zich aan het verzamelde volk, is zeker van zijn kracht, en daagt hen tot een tweegevecht uit; en wanneer hij er in slaagt hen bevreesd te maken, roept hij uit: 'Heden hoon ik de gelederen van Israël' (vs. 10). Hij weet echter niet, dat hij niet met Israël, maar met God te doen heeft, en dat hij God hoont, door Zijn volk te honen. Dit stort hem in het verderf.

David komt als de afgezant van zijn vader naar zijn broers. Bij hen begint zijn dienst. Maar het doel van God is een bevrijding, die zich ver buiten deze kleine kring uitstrekt. Jozef had hetzelfde gedaan (Gen. 37:14), en hij is niet alleen de redder van zijn broers geworden, maar ook redder en heer van Egypte.

Voordat David vertrekt om zijn zending uit te voeren, heeft hij in de woestijn, waar hij de schapen hoedde, al een verborgen dienst verricht. Hier had hij de leeuw en de beer verslagen, als een voorbeeld van Christus, toen Hij de sterke bond. Voordat hij in het strijdperk

met de Filistijn trad, had hij de bevrijding van de schapen van zijn vader bewerkt, toen de vijand zocht, hen te roven en te verslinden. [13]

Christus heeft gedurende Zijn leven hetzelfde gedaan; niet één van de schapen, die de Vader Hem gegeven had, is verloren gegaan (Joh. 17:12). 'Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te prediken en aan blinden [het] gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijlating, om te prediken [het] aangename jaar van [de] Heer' (Luk. 4:18-19). Hij heeft Zich in de bres gesteld, zeggende: 'Laat dezen heengaan' (Joh. 18:8). Maar er moest veel meer gebeuren dan alleen dat; de macht van de vijand zelf moest teniet gedaan worden.

Evenals Christus is David hier in waarheid een dienstknecht. 'Toen stond David 's morgens vroeg op' (vs. 20), en nam het voedsel en ging op weg om de wil van zijn vader te volbrengen. Omdat hij al gezalfd is, is hij voor deze dienst *de* man van het geloof, hoewel hij nog de nederige plaats achter de schaapskudde blijft innemen.

Hij bereikt het leger, waar zijn vertrouwen op God en zijn geloof door zijn broeders als overmoed en slechtheid van hart worden aangezien (vs. 28). Dit zullen wij altijd ontmoeten, wanneer wij een eenvoudige weg in geloof bewandelen. Onze familierelaties kunnen onze beweegredenen niet beter begrijpen dan de broers van de Heer de Zijne begrepen. David antwoordt Eliab: 'Wat heb ik dan gedaan? Is er geen reden voor?' (vs. 29). Wat had hij toch gedaan, dat hij zoiets tegen zei? Was er geen reden, om naar zijn broers te komen, wanneer de God van Israël dagelijks door de vijand werd gehoond?

---

13 Zie voor de leeuw en de beer: Spreuken 28:15: Amos 5:19.

David doet navraag, wat men die man zal doen, die de Filistijn zal slaan, en die de hoon van Israël zal afwenden. Hij verneemt, dat de koning die man met grote rijkdom verrijken zal, en hem zijn dochter zal geven, en het huis van zijn vader vrijmaken zal in Israël. Maar het is niet om deze beloning te doen, dat hij zich voor de strijd gereedmaakt. Nee, het is voor God, voor de bevrijding van Israël. Het is, om aan de hele aarde te laten weten, dat Israël een God heeft, en aan de hele gemeente, hoe het heil van de HEERE uitgewerkt wordt (vs. 46-47). Zonder twijfel geeft de overwinning hem, evenals aan Christus, grote rijkdommen: een vrouw, en de bevrijding van het huis van zijn vader. Maar dit is veeleer het gevolg, dan het doel van zijn werk.

David maakt Saul bekend met de daad, die hij gaat volbrengen (vs. 32). De koning, die alleen in menselijke middelen denkt, wil hem van wapens voorzien. Maar David kan niet omgaan met de wapens, die aan het vlees behoren. Hij heeft daarmee nooit geoefend! Hij wil geen andere krijgswapens hebben dan die, waarmee hij zijn schapen verdedigt of weer terugbrengt. Voor ons is Gods Woord het wapen, waarvan het geloof alleen zich kan bedienen; het overwint satan.

Toen hij zich aan de Filistijn vertoonde, had David, hoewel een 'dappere held, een strijdbare man' (16:18), helemaal niet het voorkomen van een strijdbare, dappere held. Zelfs zijn schoonheid, de weerspiegeling van de genade van Gods, is een onderwerp van verachting voor Goliath (vs. 42). Maar hij is hier de vertegenwoordiger van God, die Goliath gehoond heeft. Hij wil God verheerlijken, die satan had onteerd, dat was het doel van David, evenals dit het doel van Christus was. Zijn kracht bestond daarin, dat hij streed voor de

naam van de Heere. ‘Ik kom naar u toe in de Naam van de Heere van de legermachten, de God van de gelederen van Israël, Die u gehoond hebt’ (vs. 45). Er bestond niet de minste twijfel aangaande de uitkomst van de strijd in het hart van David. ‘Op deze dag zal de Heere u in mijn hand overleveren’.

Dikwijls twijfelen wij te midden van de strijd; zelfs Jonathan is niet zeker van de uitslag en zegt: ‘Misschien!’ (14:6). Hier is echter niets dergelijks. Onbepaald geloof is er, omdat David het geheim van de Heere bezit en op grote dingen rekent.

David is hier het ware voorbeeld van Christus, want hij vertegenwoordigt God tegenover de vijand. Met de eersten worp treft zijn slinger Goliath in het voorhoofd. Als hij gevallen is, doodt hij hem met zijn eigen wapens. Door Zijn dood heeft Christus teniet gedaan hem, die de macht over de dood had, dat is de duivel (Hebr. 2:14). Over Christus wordt in Kolossenzen 2:14 en 15 gezegd: ‘de schuldbrief die tegen ons [getuigde] door zijn inzettingen [en] die onze tegenstander was, heeft Hij uitgewist en die uit de weg geruimd door deze aan het kruis te nagelen. En Hij heeft de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en door het [kruis] over hen getriomfeerd’.

Daarna keert de overwinnaar naar zijn eigen tent terug, de bewijzen van de overwinning met zich mee voerend (vs. 54). Net zoals Christus, opgevaren in de hoogte, de gevangenis gevangen heeft genomen (Ps. 68:19).

De nederlaag van Goliath is die van Filistijnen; de wereld is nu, net als haar vorst, een overwonnen vijand, tegenover wie wij goede moed

hebben, hoewel wij aan de anderen kant met vrees en beven onze weg moeten gaan.

Saul, die verlichting gevonden had door de zoon van Isaï, kent echter Davids afkomst niet. 'Van wie is deze jongeman een zoon?' vraagt hij aan Abner. Herinnert dit ons niet aan de onwetendheid van de Joden in Johannes 7, ten opzichte van de afkomst van Christus, en van de plaats, vanwaar Hij kwam? Saul weet nog niets van David, als deze met de onmiskenbare bewijzen van de overwinning naar hem komt!

Hoofdstuk 18

Wij zijn in het achttiende hoofdstuk aangekomen bij het derde tijdperk van Jonathans geschiedenis. In hoofdstuk 13 had hij een overwinning behaald, die zonder nut was voor Gods volk. In hoofdstuk 14 bracht hij een grote verlossing teweeg door de kracht van zijn geloof, dat zich in de strijd met den vijand ontplooit. Hier, in hoofdstuk 18, treedt Jonathan op in zijn persoonlijke relatie tot David, de overwinnaar van Goliath.

Als type is Jonathan hier het voorbeeld van iemand, die Christus kent als de Overwinnaar van satan door de dood, als de desalniettemin door de wereld Verworpene. Deze kennis komt overeen met die van de gelovigen in onze dagen, hoewel Jonathan eigenlijk het type is van het overblijfsel van Israël, aan hetwelk Christus Zich zal openbaren voor Hij het koninkrijk aanvaart, en dat Hem liefheeft, hoewel Hij nog de Verworpene van het volk is.

Jonathan droeg tot hiertoe het kenmerk van de jongen man, sterk in het geloof, die de vijand slag geleverd heeft. Nu gaat hij echter verder.

Zijn ziel wordt verbonden [14] aan de ziel van David, toen hij hem hoorde spreken. Hij schatte Davids uitwendig behaalde voordelen veel minder dan de innerlijke schoonheid, waarvan Davids woorden het stempel droegen. Hij vond in David iemand, die met hem overeenstemde. Tussen hen vormde zich plotseling een bijzondere band van liefde en gemeenschap, tevoorschijn geroepen door de bekoring, die van Davids woorden uitging.

Daar Jonathan door Gods kracht geholpen was, en zelf een grote overwinning had behaald, had hij er makkelijk toe kunnen komen, zichzelf enige kracht toe te schrijven. Maar nauwelijks ziet en hoort hij David, of hij erkent, dat hij niets is. Wat hij bezit, kan slechts dienen om de overwinnaar te huldigen. Hij ontdoet zich van hetgeen hem toebehoort, om er David, die het in zijn ogen alléén waardig is, mee te bekleden. Aan David behoren de mantel en de kleren van Jonathan, de tekens van zijn koninklijke waardigheid. Voor David is zijn zwaard, het middel tot overwinning; voor David de boog en de gordel, de bewijzen van zijn kracht; want alles, ook alle kracht, behoort aan de zoon van Isaï!

Niet alleen echter geeft hij hem alles, maar hij 'had hem lief als zichzelf'. Hier is niet alleen de kracht en de energie bij hem aan het werk, maar de genegenheid zijn hart, wordt opgewekt door deze machtige magneet. Het volmaakte karakter van de Gezalfde van de Heere. En deze liefde van Jonathan wordt beantwoord door die van zijn vriend. 'Je was mij zeer lief', roept David later uit, op de droevige dag, dat zijn broeder van hem weggenomen was (2 Sam. 1:26).

---

14 Noot HSV: *dat Jonathan met hart en ziel aan David verbonden raakte* - Letterlijk: dat de ziel van Jonathan aan de ziel van David verbonden raakte.

Saul meent recht te hebben op David. Hij staat hem niet toe naar zijns vaders huis terug te keren, terwijl Jonathan, die het inzicht van geloof bezit, sluit een verbond met David. Hij zoekt zijn bescherming, en erkent, dat er slechts in zijn nabijheid zekerheid te vinden is. Het geloof is de basis van Jonathans liefde; hij toont dit, door David als de ware koning te begroeten.

Het vervolg van dit hoofdstuk vermeldt ons de vorderingen van David en van Saul. Bij de één zijn de vorderingen ten goede, bij de ander ten kwade. Een gevoel van wrok, door satan gewerkt, leidt als vanzelf Saul tot ergere dingen. Het is voldoende, dat het onkruid in het boze hart van de mens gezaaid wordt, daarna groeit het op, tot het uiteindelijk het hele wezen van een zodanig mens overwoekerd heeft. 'Toen ontstak Saul in woede; die woorden waren namelijk kwalijk in zijn ogen. Hij zei: Ze hebben er aan David tienduizend gegeven, maar mij hebben ze er maar duizend gegeven; het koninkrijk zal zeker nog eens voor hém zijn!' (vs. 8). Hier is het nog niet de verbittering tegen David, als persoon, maar toch tegen de mening van de mensen, die David verhoogden, en daardoor hem vernederden. En dat gebeurde op hetzelfde moment, dat Jonathan alles voor de 'geliefde' opofferde! Maar het gaat verder. We lezen: 'Vanaf die dag hield Saul David in het oog'. Hij was jaloers op David; hij haatte hem. De volgende dag openbaart zich, wat er in het diepst van zijn hart omgaat: de boze geest werd vaardig over hem.

Toen hij zich onder de profeten bevond, had hij eerbied kunnen verwekken als iemand, die van de Geest van God afhankelijk is; nu hij aan satan overgeleverd is, openbaren zich de raadslagen van zijn boos hart gelijk. Deze man, die binnenshuis in geestvervoering raakte

(d.w.z. door de boze geest gedreven), werpt tweemaal zijn speer om David aan de wand te spietsen (vs. 11).

Saul is bevreesd voor David, en omdat hij zijn tegenwoordigheid niet kan verdragen, deed hij hem van zich weggaan, hoewel hij hem schijnbaar eer bewijst, door hem tot 'bevelhebber over duizend' te zetten. Deze eer en dit was Sauls wens verwijdert David van voor zijn ogen, maar levert tevens de arme koning over aan al de influisteringen van hoogmoed en haat, nu hij zijn dienstknecht, een voorbeeld van nederigheid en genade, niet meer bij zich heeft. Ongelukkige Saul! Hij berooft zich vrijwillig van de enige persoon, die hem verlichting kan schenken, en voor hem een verdeiging kan zijn tegen de aanvallen van satan!

Spoedig daarna zoekt de koning, die in zijn hart, en in werkelijkheid, al een moordenaar is (vs. 11), op een listige wijze zich te ontdoen van het voorwerp van zijn haat. Hij belooft voor de schijn, zijn dochter Merab aan David. 'Voer de strijd van de HEERE', zegt hij tegen hem, schijnbaar vol eerbied, terwijl in waarheid de haat in zijn hart kookt. Hij heeft de gemene wens, 'laat de hand van de Filistijnen tegen hem zijn' (vs. 17-19).

Michal, de tweede dochter van Saul, had David lief. En Saul zei: 'Ik zal haar aan hem geven. Dan zal zij hem tot een valstrik zijn en dan zal de hand van de Filistijnen tegen hem zijn' (vs. 21). In zijn gedachten is deze vereniging een nieuw middel om zijn aanstaande schoonzoon te vermoorden.

Heimelijk gebiedt hij zijn knechten om met David te spreken, en te zeggen: 'Zie, de koning is u genegen, en al zijn dienaren houden

van u, word daarom de schoonzoon van de koning' (vs. 22). Hij huichelt een gevoel van liefde, om de zoon van Isaï snel in het verderf te kunnen storten.

De grote nederigheid van David tegenover het aanbod van de koning, versterkt deze nog meer in zijn boze plan. Nooit kunnen de haat en de trots van de mens de nederigheid en de liefde van Christus begrijpen.

Men eist de verdelging van de vijanden van de Heere van David. Maar doordat David de overwinning behaalt, en de dochter van de koning tot vrouw neemt, worden de listen van de tegenstander volkomen verijdeld. Voor Saul had dit tot gevolg, dat zijn vrees nog vermeerderde, en zijn haat tot een bestendige vijandschap werd: 'Toen werd Saul nog meer bevreesd voor David; en Saul was een vijand voor David, al zijn dagen' (vs. 29).

Gedurende ditzelfde tijdperk nemen wij bij David in alle dingen en in elk opzicht vorderingen waar. 'David trok eropuit, overal waar Saul hem naartoe stuurde; hij gedroeg zich verstandig ... Hij was goed in de ogen van heel het volk, en ook in de ogen van de dienaren van Saul' (vs. 5; zie ook vers 12-16). Al deze hoedanigheden maken David natuurlijk geliefd; maar wij moeten niet vergeten, dat de liefde van mensen vele verschillende karaktertrekken draagt, en dat slechts één ervan waarde heeft in de ogen van God. De vrouwen in Israël, het volk, de dienstknechten van Saul, hebben David lief vanwege de verlossing, die hij hun heeft bewerkt. Zelfs Saul 'had hem zeer lief' (16:21). Maar wel op een specifiek ogenblik, en wel om de verlossing, die David hem schenkt in zijn lijden. Michal heeft David lief met een natuurlijke liefde, wat haar niet belet, hem in later dagen

te verachten (2 Sam. 6:16). Alleen Jonathan heeft David met de enig ware, de enig goede en duurzame liefde. Hij had hem lief als zichzelf. Hij heeft hem lief om dat wat David in zichzelf is.

Zo was David dan voorspoediger 'dan al de andere dienaren van Saul, zodat zijn naam in hoge achting was' (vs. 30). Wat een mooi beeld van de Heer Jezus in het begin van Zijn eerste optreden! (Luk. 4:15).

Hoofdstuk 19

In het achttiende hoofdstuk heeft Saul getracht, langs slinkse wegen zich te ontdoen van de gezalfde van de HEERE. Nu, in het negentiende, treedt hij openlijk tegen hem op.

'Saul sprak er met zijn zoon Jonathan en met al zijn dienaren over om David te doden' (vs. 1). Jonathan stelde nu zijn vader voor ogen, wat David was, wat hij voor Saul gedaan had, door zijn eigen leven voor hem op het spel te zetten, en hij herinnert er hem aan, dat hij zelf eens zo verheugd was, toen hij getuige van deze dingen was. Jonathan was David zeer genegen. Hij waarschuwt daarom hij David en beloofd hem, een goed woord voor hem te spreken bij zijn vader Saul. En hij sprak echt goed van hem, toen hij zeide: 'Laat de koning niet zondigen tegen zijn dienaar David. Hij heeft immers niet tegen u gezondigd, en wat hij doet is heel goed voor u. Hij heeft zijn leven immers in de waagschaal gesteld [15] en de Filistijn verslagen. De HEERE heeft voor heel Israël een grote verlossing teweeggebracht. U hebt het gezien en bent er blij mee geweest. Waarom zou u dan tegen

15 Noot HSV: *zijn leven … in de waagschaal gesteld* - Letterlijk: zijn ziel in zijn hand genomen.

onschuldig bloed zondigen, door David zonder reden te doden? (vs. 4, 5). Ja, hoe overtrof Davids werk alles, wat Jonathan voor David had kunnen doen, hoewel hij hem liefhad als zichzelf!

'Saul luisterde naar de stem van Jonathan en Saul zwoer: Zo waar de HEERE leeft, hij zal niet gedood worden!' Wanneer God aan het hart van de natuurlijke mens de genade voorstelt, zo staat deze het wellicht toe, dat het kwaad voor een tijd in zijn ontwikkeling wordt tegengehouden. Dit is echter geen bekering.

De moordzuchtige gedachten van Saul veranderen voor het moment, maar berouw over die gedachten heeft hij niet. Hij doet geen belijdenis. Hij komt terug van hetgeen hij heeft besloten, en neemt door de vermaningen van een man van geloof een nieuw besluit. Maar nauwelijks heeft hij dit genomen, of hij toont zich in geen enkel opzicht vrij van zijn natuurlijke drijfveren, en bewijst door zijn hele gedrag, dat hij een arme slaaf van satan is.

David verandert in niets. 'Hij was in zijn tegenwoordigheid zoals voorheen' [16]. De genade, die hem tot op dat ogenblik had geleid, bleef bij hem, en was als het ware op zijn hele doen en laten afgedrukt.

Een volgt een nieuwe overwinning van David. 'David trok ten strijde, streed tegen de Filistijnen en bracht hun een grote slag toe' (vs. 8). Dit wekt de boze geest, die zich van Saul had meester gemaakt, weer op.

Zolang de gelovige door zijn overwinningen satan niet stoort, is diens vijandschap als rustig. Maar zodra een overwinning op satan

---

16 Noot HSV: *voorheen* - Letterlijk: gisteren en eergisteren.

wordt behaald, hoe klein ook, komt zijn dodelijke haat weer boven. Hij probeert hij de overwinnaar schade aan te brengen, zo mogelijk te vermoorden. Men ziet dit in dat wat David aangaat, zelfs op het ogenblik, dat de boze geest schijnbaar bedwongen is door de hulpmiddelen van de genade, die David zelf aan de koning verschaft. Wat blijft op dat tijdstip voor de gelovige anders over, dan te vluchten, zoals de vogel moet wegvliegen van het net van de vogelvanger? Michal, geleid door haar natuurlijke liefde tot David, komt hem op haar eigen wijze te hulp. En God bedient Zich hier van de menselijke gevoelens, door welke Michal tot handelen werd gedreven, om Zijn dienstknecht te verlossen.

Wij zien uit deze gebeurtenis, dat in het huis van David een terafim [17] was. Zeker heeft David dit beeld niet vereerd, maar het aanwezig zijn er van in zijn huis, veroorlooft ons de gevolgtrekking te maken, dat hij het er duldde. Dikwijls ontbreekt het de gelovige aan voldoende energie, om dingen, die aanleiding tot een val kunnen geven, uit het gezin te verwijderen. Ieder van ons moet er voor op zijn hoede zijn, zelfs wanneer ze op ons persoonlijk, zoals bij Jakob en David, geen invloed hebben.

---

17 Het woord, dat door afgodsbeeld (beeld) vertaald is in 1 Sam. 19:13, moet luiden: terafim, d.i. huisgod. De terafim was eigenlijk geen afgod, en het Woord draagt er zorg voor, dat wij het een van het ander onderscheiden (Zie Hosea 3:4; Zach. 10:2; 2 Kon. 23:24; Gen. 31:19, 30, 32-35; Richt. 17:3-5; 18:17, 18, 20). De terafim was iets minder dan een afgod, een soort halfgod, wiens werkzaamheid zich tot het huis, waarin men woonde, beperkte, aan wie men veel gewicht hechtte, ja, die men bij gelegenheden zelfs om raad vroeg. Zulke bijgelovige gebruiken voeren echter spoedig tot afgodendienst. Zo zal ook)akob er wel over geoordeeld hebben, daar hij tot Laban zeide, dat deze 'zijn goden' zou meenemen, als hij ze vond.

Michal ontkwam aan de toorn van haar vader, door de schijn op te houden, of zij Davids vijandin was, die haar door een vreselijke bedreiging gedwongen had, hem te laten vluchten. 'Hij zei tegen mij: Laat me gaan, waarom zou ik je doden?' (vs. 17). Wat een verschil tussen haar hart en dat van Jonathan, die, op gevaar van zijn eigen leven te verliezen, de verdediging van de geliefde vriend op zich neemt!

'Zo vluchtte David en ontkwam. Hij kwam bij Samuel in Rama en vertelde hem alles wat Saul met hem gedaan had. Hij en Samuel gingen op weg en zij bleven in Najoth' (vs. 18). David deelde alles mee aan Samuel, de vertegenwoordiger van God, de profeet. Hij wordt zijn metgezel; zij beiden wonen samen. Dat is voor David het gevolg van de beproeving.

Dit brengt ons er vanzelf toe, een blik te werpen in de psalmen, die spreken over Davids verdrukkingen. Het de lezer wel bekend, dat de psalmen profetische gezangen zijn, die de omstandigheden en de innerlijke toestand beschrijven, door welke het gelovig overblijfsel Israëls in de laatste dagen zal heengaan. Dit overblijfsel zal in de verdrukking door de Geest van Christus overeind gehouden worden, doordat in genade Christus Zelf door dezelfde, maar nog veel vreselijkere omstandigheden is doorgegaan. Zijn weg van gehoorzaamheid, van afhankelijkheid, van heiligheid en van liefde heeft geen ander gevolg gehad dan de dood, en Hij kon niet anders gered worden dan: 'Verlos mij uit de muil van de leeuw en van de hoorns van de wilde ossen' (Ps. 22:22). Het is dan ook zeer natuurlijk, dat hoofdzakelijk David wordt gebruikt als mond van de HEERE, om profetisch uit te drukken de gevoelens van het overblijfsel, en van

Christus in verbinding met dit overblijfsel. Want Davids leven is, zoals wij al vaker mochten opmerken, een treffend voorbeeld van het leven van de Messias, die komen zou, en hij heeft (uitgenomen de dood) als voorbeeld alle perioden van verwerping, vernedering en vervolging doorgemaakt, die het lijden van de Heiland uitmaakten.

Dit neemt echter niet weg, dat de psalmen van David, die ons zo hoog en ver in de profetische toekomst een blik doen werpen, allereerst Davids persoonlijke ervaringen beschrijven. Men kan er een getrouwe uitdrukking in vinden van de toestand van zijn hart in de beproevingen. Men kan er in zien, wat het gevolg was van de tucht Gods over hem, en welke hulpbronnen zijn deel waren, als de verdrukking over hem kwam. Vanuit dit oogpunt, willen wij de gebeurtenissen hier beschouwen.

Wat in 1 Samuel 19 meegedeeld wordt vinden wij, wat de toestand van Davids hart betreft, terug in Psalm 59. Deze werd aan hem ingegeven, 'toen Saul dienaren gezonden had om het huis van David te bewaken en hem te doden' (Ps. 59:1). Terwijl de door Saul gezonden dienaren 's nachts rondom de stad gingen, keerde het hart van David zich in gebed tot de HEERE, en verwachtte hij van Hem redding en verlossing. Hij was er van overtuigd, dat God in goedertierenheid met hem handelen zou (vs. 11). 'Want zie, zij leggen een hinderlaag voor mijn ziel, sterke mannen scholen tegen mij samen, HEERE, zonder overtreding of zonde van mijn kant; [18] zij komen aansnellen en maken zich gereed, zonder misdaad van mijn kant' (vs. 4 en 5). Dit was omdat hij de HEERE toebehoorde. Hij bidt God voor dat ogenblik niet, dat Hij zijn vijanden zou verdelgen, of

18 *zonder … kant* - Letterlijk: zonder mijn misdaad en zonder mijn zonde

dat Hij Saul zou doden; maar wel opdat het volk van David deze dingen niet zou vergeten (vs. 12). De goddeloze koning moest in het leven blijven, tot de beproeving van de HEERE een volmaakt werk zou hebben. Later zou God met de vijand afrekenen, zodat zij er niet meer zou zijn, om dan Zijn heerschappij op te richten (vs. 14).

Is het niet ontroerend, dat deze man Gods, op het ogenblik, dat hij zo in de benauwdheid was gedreven, en zijn leven in zo'n groot gevaar was, zo heelmaal in overeenstemming is met de HEERE in Zijn bedoelingen; zo overtuigd te zijn van Zijn hulp? Inderdaad, hij trekt noch de liefde Gods in twijfel, noch Zijn wil om hem te bevrijden. 'Ik echter zal van Uw macht zingen en 's morgens vrolijk zingen van Uw goedertierenheid' (vs. 17). 's Morgens? Terwijl toch de vijanden 's avonds en 's nachts rondzwierven als honden! Terwijl zij zijn huis bewaakten, en de ronde deden in de stad! Hij was zeker van zijn uitredding, omdat hij op God rekende, en zich in deze verlossing al van te voren kon verheugen. Hij kon hij er in het grootste gevaar gelovig aan toevoegen: 'Want U bent voor mij een veilige vesting geweest, een toevlucht in de dagen dat angst mij benauwde. Voor U, mijn kracht, zal ik psalmen zingen, want God is mijn veilige vesting, mijn goedertieren God' (vs. 17, 18).

Wij keren nu terug naar 1 Samuel 19. In de verzen 19-24 zien wij, dat de hele aanslag van Saul tegen David mislukt. Toch zet deze zijn vijandige vervolging voort, door zijn boden te zenden om David te halen, en dat nog wel, terwijl David onder bescherming van Samuel stond. Deze werktuigen van de vijand komen tegen hun wil helemaal onder de invloed van Gods Geest, door welke zij profeteren. Dit was een ernstige waarschuwing voor hen. Maar zij kwamen er niet door

tot inkeer! Saul wordt ten slotte zelf, (en niet voor de eerste maal in zijn leven) gedwongen, om door de Geest van God te profeteren. In hoofdstuk 18:10 lezen wij, dat hij profeteerde door een boze geest van God, die over hem vaardig was geworden. Hier spreekt de Geest van God in hem (vs. 23). God kan door de mond van een Saul spreken, die op een ander ogenblik de mond van de duivel is; zoals Hij door de mond van een Bileam of van een Kajafas heerlijke waarheden kan doen verkondigen. Dit laat ons zien, hoe God Zich van iedereen bedienen kan als werktuig, wanneer het Hem behaagt. Maar men moet tussen de levendmakende werkzaamheid van de Heilige Geest, en de werking van Zijn macht wel onderscheid maken. Die macht kan een grote kennis van het Woord meededen, misschien ook de kracht, die deze kennis voor anderen nuttig doet zijn; die macht kan zelfs wonderen werken; maar nooit brengt zij er de mens toe, zichzelf te oordelen, en Christus aan te grijpen, die aan al zijn behoeften voldoet. Zij geeft geen bekering of geloof. Er moet een werk van de Heilige Geest plaats vinden in het hart, om het geweten te bereiken, een waarachtig gevoel van zonden te voorschijn te roepen, en iemand in verbinding met God te brengen. En zonder dit is er geen nieuw leven. Saul en zijn boden hadden geprofeteerd, maar hun hart was niet veranderd. God bediende Zich door de profetie alleen van hun geest, om hun dwaasheid aan de kaak te stellen, en David, Zijn geliefde, te redden.

Hoofdstuk 20

Hoe mooi is het, daartegenover David te zien in het twintigste hoofdstuk!

‘Toen vluchtte David uit Najoth bij Rama. Hij kwam bij Jonathan en zei: Wat heb ik gedaan, wat is mijn misdaad, en wat is mijn zonde tegenover je vader, dat hij mij naar het leven staat?’ (vs. 1). Terwijl de natuurlijke mens steeds staat onder het verschrikkelijke woord, eens tot Kaïn gericht: ‘Wat hebt u gedaan?’ (Gen. 4:10), kan de zonder oorzaak vervolgde rechtvaardige zeggen: ‘Wat heb ik gedaan?’ Maar David kan alleen in dit gedeelte van zijn leven zo spreken. Later, als hij door zijn zoon Absalom wordt vervolgd, kan hij niet meer zeggen: ‘Wat heb ik gedaan?’ Nog later, als hij de zonde heeft begaan, het volk te tellen, is hij gedwongen, onder het oordeel Gods de bekentenis af te leggen: ‘Ik heb zwaar gezondigd in wat ik gedaan heb’ (2 Sam. 24:10). En toch, zelfs als hij deze zonde gedaan heeft, wordt hij ons, in dit moment van tucht, als een voorbeeld van Christus voorgesteld, doordat hij, om zijn volk te redden, in de bres treedt met de woorden: ‘Zie, ík heb gezondigd en ík heb mij misdragen, maar deze schapen, wat hebben zij gedaan’. Er was er maar Eén die kon zeggen: ‘Mijn voedsel is, dat Ik de wil doe van Hem die Mij heeft gezonden’(Joh. 4:34). Er was er maar Eén die in het laatste ogenblik van Zijn leven uit den mond van de stervende moordenaar het getuigenis kon ontvangen: ‘Deze echter heeft niets onbehoorlijks gedaan’ (Luk 23:41).

Hier echter, op dit ogenblik van zijn leven, ontvangt David, die zo’n heerlijk voorbeeld van Christus is, een dergelijk openlijk getuigenis uit de mond van Jonathan, als deze voor Saul het uitspreekt: ‘Waarom moet hij gedood worden? Wat heeft hij gedaan?’ (vs. 32). Wat een voorrecht voor de gelovige, dat hij, door de Heilige Geest geleid, zijn Meester hierin kan navolgen! Alleen had de Heere Jezus, opdat deze vrucht van de gerechtigheid zou gewerkt worden, nooit straf of

tuchtiging nodig, zoals David die nodig had, en zoals wij die nodig hebben.

Zijn hele lijden was enerzijds het gevolg en het bewijs van Zijn genadige ontferming over ons, en bracht anderzijds de onvoorwaardelijke volmaaktheid, die in Hem was, zij het in Zijn leven of in Zijn dood, aan het licht. Hij was het spijsoffer, zowel als het brandoffer, dat een liefelijke reuk zonder enige bijvoeging of vermenging tot God deed opstijgen.

Toen David vrijmoedig kon zeggen: 'Wat heb ik gedaan?' Vinden wij in dit gedeelte van zijn loopbaan, bepaalde bijzonderheden in zijn gedrag, die het ingrijpen Gods door tuchtiging nodig maakten. Zo treffen wij, bijvoorbeeld, in het zesde vers een zeker gebrek aan waarheidsliefde aan. Hij zegt namelijk: 'Wanneer je vader mij echt mist, moet je zeggen: David heeft mij dringend gevraagd snel naar zijn stad Bethlehem te mogen gaan, want daar is een jaarlijks offer voor het hele geslacht'. Het is hoewel begrijpelijk, toch verwerpelijk. Bij David nam de genade een hogere plaats in dan de waarheid. Bij Christus, het vleesgeworden Woord, was dit niet zo. Bij Hem was genade en waarheid verenigd. Hij was vol genade en waarheid; de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden (Joh. 1:14 en 17).

Terwijl nu David, de man van het geloof, het gevaar, waarin hij door zijn trouw komt, volkomen erkent, en hij maar één schrede is tussen hem en de dood; en weet dat in God zijn enige hulpbron is, zijn Hoog Vertrek, zijn Toevlucht, rekent Jonathan nog op eigen hulp, die hij David meent te kunnen geven (vs. 2). Hij stelt nog vertrouwen in het karakter van zijn vader; hij wenst, dat de Heere

met David zou zijn, zoals Hij met zijn vader geweest is (vs. 13). Hij komt ook niet tot een hoger standpunt van geestelijk inzicht, of van de kennis van het menselijk hart. Zo is het altijd met een gelovige, wanneer hij door een band met de wereld verbonden is. Jonathan had David wel lief, maar hij had nog niet begrepen, dat God Saul verworpen had, zelfs nu niet, nu Jonathan toch al zijn vertrouwen op David stelt. Het is goed, dat Jonathan David helemaal vertrouwt! Overtuigd van Davids toekomstige macht en voorspoed, zegt hij: 'Zul je niet, als ik dan nog leef, mij de goedertierenheid van de HEERE bewijzen, zodat ik niet hoef te sterven? Je zult toch ook mijn huis tot in eeuwigheid je goedertierenheid niet onthouden, ook niet wanneer de HEERE eenieder van de vijanden van David van de aardbodem uitgeroeid zal hebben!' (vs. 14, 15). Hij vergeet hier zichzelf geheel, door volmondig te erkennen, dat het koninkrijk aan zijn vriend zal behoren. En wat een ogenblik kiest hij hiervoor uit, om zich op deze wijze bij David aan te bevelen? Precies op het moment, als David op de vlucht moet gaan, en zijn leven in dreigend gevaar is! Is het ook niet zo met ons? Hebben wij niet in een verworpen Christus onze Helper, onze Toevlucht, al onze hoop gevonden?

Het is treffend, om bij Jonathan geen spoor van eigenliefde of jaloersheid te vinden ten opzichte van hem, die alle rechten zou erven. Wat normaal gesproken aan hem, de zoon van Saul, leken toe te komen. Hoe dit komt? Eenvoudig doordat Jonathan David liefhad als zichzelf, en van het begin af macht, gezag, koninkrijk, in één woord alles aan de zoon van Isaï gegeven had. Zo zal het altijd met de gelovigen zijn, als zij zich in de juiste positie bevinden. Hebben zij waarlijk iemand lief, dan zijn zij niet jaloers, als hij meer is dan zij. Zo zal het echter vooral met hen tegenover Christus zijn.

Saul zegt tot Jonathan: 'Want alle dagen dat de zoon van Isaï op de aardbodem leeft, worden jij en je koningschap niet bevestigd' (vs. 31). Voor Saul was de voorspoed van zijn eigen zoon meer dan alle heerlijkheden van David. Het gold voor hem als een schande, aan de zijde van David te staan. 'Jij zoon van een ontaarde en opstandige vrouw, wist ik het niet dat jij voor de zoon van Isaï gekozen hebt, tot je eigen schande en tot schande van de naaktheid van je moeder?' (vs. 30). Zulke woorden echter grieven Jonathan ten diepste. Vol verontwaardiging roept hij uit. 'Waarom moet hij gedood worden? Wat heeft hij gedaan?' En als Saul dan, door naar hem de spies te werpen, toont, dat zijn kwaad ten volle over David besloten is, springt 'Jonathan op van de tafel, heet van woede. Hij at op de tweede dag van de nieuwemaan geen brood, want hij was bedroefd om David, omdat zijn vader hem schandelijk bejegend had' (vs. 34). Hij heeft David, die door Saul versmaad wordt, lief, als de overwinnaar van Goliath en van de vijanden Israëls, toen deze in zijn jeugd streed voor Israël.

Jonathan snelt David in dit grote gevaar te hulp. Tijdens deze laatste, bijzonder aandoenlijke ontmoeting, 'zij kusten elkaar, en huilden met elkaar, totdat David zich vermande' [19] (vs. 41). Wat heeft Jonathan een beminnelijk en gevoelig karakter! En toch één ding ontbrak hem, slechts één ding. Hij had wel geloof genoeg om de verworpen koning lief te hebben, maar niet om de verworpen koning te volgen. Het is natuurlijk waar, dat zijn positie als kroonprins zo'n stap heel moeilijk maakte. Maar voor het geloof mag geen enkel bezwaar, hoe groot ook, meerekenen. Jonathan had het lijden van David niet alleen met het

19 Not HSV: *zich vermande* - Letterlijk: zich groot maakte.

hart, met het gevoel, maar ook nog op andere wijze moeten delen. En omdat hij dit niet gedaan heeft, heeft hij, helaas! later moeten delen in de nederlaag en de val van zijn vader.

Hoofdstuk 21

In het twintigste hoofdstuk heeft David zich niet helemaal de roeping waardig gedragen. Hier, in het een-en-twintigste, is het ook zo. Hij liegt tegenover Achimelech, en bedient zich bij Achis van een list, die hem niet tot eer strekt. En ondanks dat, stelt hij te Nob in zijn persoon een van de belamgrijkste kenmerken van de verworpen Messias voor.

In Mattheüs 12:1-8, in Markus 2:23-28 en in Lukas 6:1-5 wordt over deze gebeurtenis gesproken.

In het eerstgenoemde evangelie laat de Heer Jezus, nadat Hij eerst verklaard heeft, dat de ware rust bij Hem te vinden is, Zijn discipelen de vrijheid om iets te doen, dat onder de wet geoorloofd was, (Deut. 23:25). Ook al was dat in de ogen van de farizeeën het breken, ontheiligen van de sabbat. Had ook David niet te Nob de sabbat ontheiligd? Want het was op een sabbatdag, dat hij tot de priester kwam, de dag, waarop de toonbroden verwisseld werden (Lev. 24:8). Maar waarom handelde de Heere Jezus zo? Omdat Hij, de Geliefde, evenals David verworpen was geworden door het volk. Een volk dat de door God verordende inzettingen van de wet niet tot de erkenning van zijn Messias had gebracht. De sabbat, het teken van het verbond tussen God en Zijn volk, was dus al verbroken door het feit, dat het volk zijn God verwierp. Er bestond geen rust meer

onder het Oude Verbond. De Vader was genoodzaakt opnieuw te werken. 'Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk [ook]' (Joh. 5:17). De sabbat van de mens was ten einde gekomen, en de verwerping van God, in de Persoon van Zijn Zoon, had tengevolg, dat het Joodse stelsel van de wet verlaten werd, en evenzo, dat de Zoon des mensen het recht had om de sabbat te gebruiken, zoals Hij het toestond. Hij zou een nieuw systeem invoeren, waarin Hij Zijn discipelen en Zijn vrienden met Zich één maakte. Omdat Christus verworpen was, zoals David eenmaal, was er voor de mens geen rust, geen sabbat meer in deze wereld, maar wel een rust buiten deze wereld, gegrond op het verlossingswerk, een rust, die men door de kennis van de Heer Jezus kon deelachtig worden.

Een tweede feit begeleidde de verwerping van David. Hij liet zich door Achimelech de toonbroden geven, die, wanneer zij eenmaal van de tafel weggenomen waren, alleen door de priesters mochten gegeten worden. Het brood was, wanneer het niet meer voor Gods aangezicht lag, 'in zekere zin gewoon brood' (vs. 5). Welke waarde konden in Gods ogen de toonbroden hebben, die voor God het volk Gods vertegenwoordigden in zijn eenheid, bij de gedachte aan de verwerping van Israëls koning? Ook moesten deze broden voor Gods aangezicht door nieuwe vervangen worden, voorbeeld van een nieuw Israël, gegrondvest op Christus, naar de gedachten Gods. David kon dus dit brood als 'gewoon brood' beschouwen. De onbegrensde genade verhief zich boven de verordeningen van de wet, want het was belangrijker om David en de zijnen te voeden, dan om iets, dat 'oud' was, te behouden (vs. 6). David vraagt ook om een wapen. Achimelech heeft geen ander dan het zwaard van Goliath. Dit werktuig van Davids overwinning werd achter de efod,

in een mantel gewikkeld, zorgvuldig bewaard; het had een ereplaats gekregen voor het aangezicht van God. Zo is ook de getuigenis van Christus' overwinning, de daad, door welke Hij de vorst van de dood overwonnen heeft, eveneens als gedachtenis in het Heilige der heiligen gebracht, waar Jezus met Zijn eigen bloed is ingegaan. David zegt: 'Zoals dat is er geen tweede' (vs. 9). Laten we niet vergeten, dat David, terwijl hij een type van Christus is, ook dikwijls bij dezelfde gelegenheid een voorbeeld van de gelovigen is. Evenals David gaan ook wij de vijand tegemoet met een wapen. Een wapen dat voldoende voor ons is, n.l. de dood van Christus en ons gestorven zijn met Hem. Wij vinden dit wapen in het Heiligdom. Zoals dat is er geen tweede! Satan kan niets doen tegen het wapen, dat hem overwonnen heeft!

Op die manier bewapend begeeft David zich tot Achis, de koning van Gath (vs. 10-15). Waarom wordt hij dan daar door vrees aangegrepen? Omdat hij zich door zijn natuurlijke wijsheid, en niet door God heeft laten leiden. Evenmin als Egypte voor Abraham, kon het land van de Filistijnen voor David een toevluchtsoord zijn. Terwijl hij op deze wijze aan Saul denkt te ontsnappen, verwisselt hij den ene vijand met de anderen, en vindt er niets dan schande en verachting!

Toch is het zeer vertroostend, in de beide psalmen, die betrekking hebben op dit gedeelte van zijn geschiedenis, zijn ondervindingen, die David maakte, na te gaan. Ondervindingen, waarvan het geschiedkundig verhaal ons niets meedeelt.

Psalm 56 psalm werd gedicht, 'toen de Filistijnen hem gegrepen hadden te Gath'. [20] De zwakheid van zijn geloof had hem er toe gebracht, om bij die vijanden van Israël een toevlucht te zoeken. Wat vindt hij er? Een man, die, in plaats van hem te helpen, hem verdrukt en hem dreigt om te brengen (Ps. 56:2). Hij, die zich door natuurlijke vrees had laten verleiden om Saul te ontvluchten, moet nu ondervinden, wat het vlees is. Hij, die door vertrouwen in de mens naar Achis was gegaan, moet nu ervaren, wat de mens is! Hij vindt er alleen gevaar en bedreiging bij Achis! 'De hele dag verdraaien zij mijn woorden; al hun gedachten zijn tegen mij ten kwade. Zij scholen samen, zij verbergen zich; zij letten op mijn voetstappen, omdat zij loeren op mijn leven [21] (vs. 6, 7). Maar God blijft hem nabij. Hij heeft geleerd, om zijn hele vertrouwen op God te stellen: 'Op de dag dat ik vrees, vertrouw ík op U' (vs. 4). Dit is de grote les, die God hem geleerd heeft. Indien God voor hem is, wat zou het vlees hem dan doen? Tweemaal staat er: 'Op God vertrouw ik, ik vrees niet; wat zou een schepsel mij kunnen doen?' (vs. 5). 'Ik vertrouw op God, ik vrees niet; wat zou de mens mij kunnen doen?' (vs. 12). Van de dood gered, wenst hij voortaan voor struikelen bewaard te blijven. Niets maakt onze wandel vaster dan de beproeving, de tucht, en de daarmee gepaard gaande ondervindingen. 'Want U hebt mijn

---

20 Laten we niet denken, dat alleen de psalmen van David, die een dergelijk opschrift dragen, ontsproten zijn uit de ondervindingen van de koninklijke profeet bij de verschillende gebeurtenissen in zijn leven. Verre van dat. Maar wij houden ons alleen aan de feiten, die het geïnspireerde Woord ons in deze opschriften geeft. Zeer dikwijls kan men ook in andere psalmen bepaalde gebeurtenissen uit het leven van David onderscheiden als uitgangspunt voor het geïnspireerde lied. Maar dit blijft toch altijd in zekere mate gissen.

21 Noot HSV: *loeren op mijn leven* - Letterlijk: uitzien naar mijn ziel

ziel gered van de dood – hebt U niet mijn voeten voor struikelen behoed? – zodat ik voor Gods aangezicht zal wandelen in het licht van de levenden' (vs. 14).

Psalm 34 is gedicht, 'toen hij zijn gezicht had vertrokken bij Abimelech, die hem verdreef, zodat hij ervandoor ging' (Ps. 34:1). Deze psalm bezingt de tere zorg van de Heere ten opzichte van de gelovige in de beproeving, en geeft uitdrukking aan het vertrouwen van David, dat voortvloeide uit het feit, dat God zijn twistzaak in de verdrukking in handen genomen had. David was een man Gods, doch toen hij hulp bij Achis zocht, steunde hij op een gebroken rietstok. Nu hij door God onderwezen is, kan hij zeggen: 'Ik heb de Heere gezocht en Hij heeft mij geantwoord, en mij gered uit al wat ik vrees' (vs. 5). 'Deze ellendige riep en de Heere hoorde; Hij verloste hem uit al zijn benauwdheden' (vs. 7). Hij heeft de les geleerd, die God hem door Zijn tucht heeft willen leren. De ondervinding, die hij gemaakt heeft, stelt hem in staat, om anderen te bemoedigen. 'Proef en zie dat de Heere goed is; welzalig de man die tot Hem de toevlucht neemt' (vs. 9).

Bovendien heeft hij door ondervinding geleerd, dat geen list, of leugen iets goeds konden voortbrengen: 'Wie is de man die vreugde vindt in het leven, die dagen liefheeft om het goede te zien? Behoed je tong voor het kwaad en je lippen voor het spreken van bedrog' (vs. 13, 14). De ondervinding van David aan het hof van Achis was diep verootmoedigend, want de waardigheid, die God hem verleend had, was door zijn gedrag bezoedeld en stond op het spel. Zijn hart was als gevolg daarvan gebroken, en zijn geest verslagen, maar onder deze ernstige tuchtiging had hij zichzelf leren kennen, en was tegelijkertijd

nauwer met de HEERE verbonden. Wat kon hij nog meer wensen? 'De HEERE is nabij de gebrokenen van hart, Hij verlost de verbrijzelden van geest' (vs. 19).

Op deze wijze geeft het hart van deze man Gods in zijn profetische liederen uitdrukking aan dat wat hij voor zichzelf ondervonden heeft te midden van de beproevingen en de straf, die voor haar nodig waren.

Hoofdstuk 22

'Toen ging David daarvandaan en hij ontkwam naar de grot van Adullam'. Hoofdstuk 22 verteld ons dit gelijk in het begin. Daar, in die spelonk, dichtte hij de mooie psalm 142, die uitdrukking geeft aan de gevoelens, waarvan hij vervuld was in de eenzaamheid. 'Ik keek aan mijn rechterhand en zie, er was niemand die naar mij omzag; voor mij was de mogelijkheid tot ontvluchten verloren, niemand zorgde voor mijn ziel' (vs. 5). ' Zij hebben een strik voor mij verborgen op de weg die ik gaan zou' (vs. 4) Ondertussen waagde Saul het (welk een bespotting!), hem op vermetele wijze te beschuldigen met de woorden in 1 Samuel 22 vers 8: 'dat mijn zoon mijn dienaar tegen mij heeft doen opstaan als iemand die mij belaagt zoals op deze dag'. Maar David heeft, juist omdat alle menselijke hulp hem ontbrak, een toevlucht voor zijn ziel bij de HEERE gevonden. 'Tot U roep ik, HEERE. Ik zeg: U bent mijn toevlucht' (vs. 6). Hij kon op de God van Israël rekenen, om van zijn vervolgers gered te worden: 'want zij zijn machtiger dan ik' (vs. 7). Zou David het ooit hebben kunnen betreuren, dat hij zich in zo'n grote nood bevond, door iedereen

verlaten? Nee, want daarin heeft zijn ziel de onbeperkte toevlucht, die bij God te vinden is, leren kennen en waarderen. Ook eindigt de psalm met uitdrukking te geven aan de zekerheid, die zijn ziel vervulde, dat de tijd van zijn eenzaamheid en zijn verlaten zijn een einde nemen zou. 'de rechtvaardigen zullen mij omringen' zegt hij 'want U bent goed voor mij' (vs. 8).

Nadat David aldus zijn ziel voor God uitgestort heeft, ontvangt hij in de spelonk van Adullam het antwoord van de HEERE als eerste vrucht van zijn vertrouwen. Hij blijft niet langer alleen. 'Zijn broers en het hele huis van zijn vader hoorden dit en zij kwamen daar bij hem' (1 Sam. 22:1). David wordt, als type van de verworpen Christus, een middelpunt en een aantrekkingspunt voor zijn broers. Zijn familie, allen, die tot zijn geslacht behoorden, verzamelden zich rondom hem. Dit waren voor David, evenals voor Christus, 'de heiligen die op de aarde zijn' (Ps. 16:3). Zij erkenden in hem de Gezalfde van de HEERE, degene, door wie de HEERE Zijn volk wilde redden; het werktuig van de genade in Israël. Zij wisten, dat zij, evenals hun familiehoofd, niets dan verachting en vervolging van de wereld te verwachten hadden; hun enig redmiddel was dan ook een toevlucht te zoeken bij hem, die, menselijkerwijze gesproken, zelf zonder uitweg was.

Maar ook een andere klasse van mensen vluchtte tot David in de spelonk van Adullam: 'Ook voegde ieder zich bij hem die in nood verkeerde, ieder die een schuldeiser had en ieder die verbitterd van gemoed was, en hij werd hun leider, zodat er ongeveer vierhonderd mannen bij hem waren' (vs. 2). Het waren niet alleen zij, die door familierelaties met hem verbonden waren, maar ook zij, die door

geen enkele band met David verenigd, waren. Zij kenmerkten zich allen hierdoor, dat zij *alles verloren* hadden, wat zij hadden. Enkelen waren in nood, en wisten niet, waar zij naar toe zouden gaan; anderen hadden schulden, waarvan zij zich niet konden vrijmaken; weer anderen waren verbitterd van gemoed, en hadden kommer en zorgen, waarvoor geen redmiddel was. En dit alles werd veroorzaakt door de huidige toestand in Israël.

Zulke mensen vonden bij David een zekere schuilplaats, evenals zij die heden ten dage bij de verworpen Christus vinden. Maar zij vonden er nog veel meer dan dat. David mocht deze ellendigen naar zijn beeld te vormen en veranderen. De glans van zijn schoonheid viel op hen, die hem niets dan hun ellende konden brengen. In de duistere spelonk van Adullam werd het licht verspreid, dat van David uitstraalde op deze vierhonderd mannen, die hem omringden. En wat de genade van hen gemaakt heeft in deze dag van verdrukking, zou door aller oog gezien, door aller mond luid verkondigd worden op de dag van de heerlijkheid, waarvan het morgenrood de horizon al kleurde. Al deze buiten de wet staande mannen zouden weldra de troon van de koning omringen, en 'de helden van David' genoemd worden (2 Sam. 23:8).

Maar hiermee zijn de hulpbronnen, die de spelonk van Adullam voor de metgezellen van David bevatte, nog niet uitgeput. Ook de profeet Gad, de drager van het woord en het getuigenis van God, was bij hem. De openbaring van Gods gedachten, die aan het hof en het volk van Saul vreemd was geworden, had daar een toevlucht gevonden. Eindelijk dreef de moord op de priesters te Nob ook Abjathar, de priester, naar David (vs. 20). Later gaat hij naar hem toe met de efod

in de hand (23:6). Het middel om tot God te naderen. Hem op elk moment te kunnen vragen, en met Hem in verbinding te kunnen treden, was voortaan in het bezit van deze mannen, verdreven van huis en haard, 'de wereld was hen niet waard' (Hebr. 11:38); die werden gesmaad en veracht.

Beste lezer! hebt u ook al uw toevlucht genomen tot de verworpen Christus? Als men dit niet doet, zolang men niet in de uiterste nood verkeert, en alle hoop, om zichzelf te helpen, verloren heeft. De wereld zal u, als u dit doet, verachten, maar niettemin zal u niets ontbreken. De tegenwoordigheid van de Heer Jezus, die daardoor gesmaakt en genoten wordt; de schatten, in Zijn Woord verborgen, die tot uw beschikking staan, en door u gekend worden, zoals zelfs Jonathan, die naar het hof van Saul teruggekeerd was, ze nooit kon leren kennen; en eindelijk het middel om tot God te naderen. Dit wordt u door het priesterschap van Christus aangeboden en met God in verbinding brengt; zie, dat zijn de weldaden, waarover onze David ten tijde van Zijn verwerping beschikt! Hem ontbreekt alleen nog, dat Hij voor aller oog in heerlijkheid geopenbaard zal worden; want als middelpunt van Zijn Gemeente is Hij nu al verheerlijkt, zelfs dan wanneer zij op aarde, zoals hier in dit hoofdstuk, maar uit vierhonderd getrouwen zou bestaan!

David gehoorzaamt aan het woord, wat God hem brengt: 'Blijf niet in de vesting, maar ga daarvandaan en ga naar het land Juda' (vs. 5). Hier betreedt hij het gebied van zijn aartsvijand, maar wat heeft hij te vrezen, en wat kan Saul hem doen? De Heere is met hem! Wat schaadt het, indien hij handelt tegen alle menselijke voorzichtigheid in? God heeft gedachten van vrede en zegening in dat wat Hij beveelt. Het is

slechts onze zaak, eenvoudig te gehoorzamen. Saul laat Achimelech roepen, en beschuldigt David, zich tegen hem te verbinden en tegen hem op te staan als een belager. Achimelech spreekt met edele vrijmoedigheid; hij zegt openlijk de waarheid, en legt van David het getuigenis af, dat hij een onvergelijkelijk man is. Hij zegt: 'Wie van al uw dienaren is zo trouw als David, de schoonzoon van de koning, die u voortdurend gehoorzaam is, en geëerd is in uw huis?'

Met deze woorden wil hij Saul zeker niet beledigen, maar geeft hem toch een ernstige les. Zijn fijngevoeligheid verhindert Achimelech om spreken van de leugen, waardoor David zich brood en zwaard had verschaft, een leugen, die David in de ogen van Saul zou vernederd hebben. En eigenlijk was het toch deze leugen, die de priester en zijn hele huis in het verderf gestort had! David voelt dit wel aan, want hij zegt tot Abjathar: 'Ik ben er de oorzaak van dat iedereen uit het huis van uw vader is omgebracht' (vs. 22). Zo veroordeelt hij zichzelf. Maar tegelijkertijd staat hij daar, aan de zijde van God, als het voorbeeld van Hem, die de Bewaarder van de getrouwen is.

'Blijf bij mij, wees niet bevreesd, want wie mij naar het leven staat, staat u naar het leven. Bij mij zult u echter veilig zijn' (vs. 23). Het is een volkomen schadeloosstelling voor dat wat Abjathar en het huis van zijn vader voor de Gezalfde van de Heere geleden hebben.

Hierbij hoort Psalm 52, die David zong, 'toen Doëg, de Edomiet, gekomen was en aan Saul bekendgemaakt en tegen hem gezegd had: David is gekomen in het huis van Achimelech' (Ps. 52:2). Terwijl hij aan de ene kant een oordeel zonder barmhartigheid over de Edomiet, de gezworen vijand van Israël, aankondigt, geeft hij aan de andere kant uitdrukking aan zijn vertrouwen en zekerheid als man Gods.

Het ene sluit het andere niet uit. Integendeel, tegen de donkere achtergrond van de boosheid van de mens, tekent zich het gelukkig deel van de gelovige in volle lichtglans af. 'Maar ik zal zijn als een bladerrijke olijfboom in het huis van God; ik vertrouw op Gods goedertierenheid, eeuwig en altijd. Ik zal U voor eeuwig loven, om wat U gedaan hebt; ik zal Uw Naam verwachten, want die is voor Uw gunstelingen goed' (Ps. 52:10, 11).

Hoofdstuk 23

In het drie-en-twintigste hoofdstuk vinden wij de strijd van de Filistijnen tegen Kehila.

David had hier niet tussenbeide behoeven te komen, maar het aan Saul kunnen overlaten om de bedreigde stad te hulp te snellen. Maar een dergelijk zich terugtrekken is niet in overeenstemming met de gedachte van een man van geloof. De verworpen David wordt een redder voor Israël. Hij stelt zich in de bres, maar niet dan nadat hij de HEERE gevraagd heeft, of dit goed was. Naar het schijnt, was Abjathar nog niet met de efod naar David gekomen, zodat dit door God gegeven middel, om Hem te vragen, David nog ontbrak. Maar al zijn de uiterlijke hulpbronnen buiten ons bereik, de toegang tot God is dit nooit. David spreekt met God, al heeft hij de efod nog niet, als met een vriend; God antwoordt vol neerbuigende goedheid, en zelfs op vertrouwelijker en uitvoeriger wijze, dan wanneer David Hem door de efod zou gevraagd hebben. De HEERE vervult het hart van Zijn 'geliefde' met vertrouwen. Wat zijn mannen ook zeggen, David laat, zich bouwend op het woord van God, zich niet tegenhouden door hun vrees, maar strijdt voor het volk van Israël, alhoewel dit

volk het werktuig is in de hand van zijn ergste vijand. Van nu aan zien wij David gejaagd, vervolgd, verraden! Hij is genoodzaakt, zich in holen en wouden te verbergen; is in gevaar in de steden, vlucht in spelonken, dwaalt op bergen en heuvelen, houdt zich op in de woestijnen van Juda, van Zif, van Maon, van Paran; in één woord, hij heeft niet, waar hij het hoofd kan nederleggen!

Als David in Kehila gekomen is, kan Saul in zijn vreselijke verblinding zeggen: 'God heeft hem in mijn hand overgegeven' (vs. 7). Hij, die het ernstige woord uit de mond van Samuel gehoord had. De HEERE heeft u 'verworpen, zodat u geen koning meer zult zijn' (15:23). Wat een hardheid van het hart! De vervolger van de 'geliefde' denkt God te kennen, en Hem aan zijn zijde te hebben! Maar inderdaad kent hij de God van Israël even weinig als zichzelf. In Psalm 2 vers 4 wordt gezegd: 'Die in de hemel woont, zal lachen, de HEERE zal hen bespotten'. Zo antwoordt ook hier het Woord Gods met een ironie, die Saul wel verdiende: 'maar God gaf hem niet over in zijn hand' (vs. 14).

Toen de efod gebracht was, antwoordde God door middel hiervan. En David ontving voldoende aanwijzingen. Het is mooi om te zien, hoe hij hier de plaats van 'dienstknecht' inneemt. Hij, aan wie het koninkrijk toebehoort, neemt voor God de nederigste plaats in. 'HEERE, God van Israël, Uw dienaar heeft duidelijk gehoord'. 'Zal Saul komen, zoals Uw dienaar gehoord heeft?'. 'O HEERE, God van Israël, vertel het Uw dienaar toch' (vs. 10, 11).

Is hij daarin niet een prachtig beeld van Christus, die, hoewel Hij wist, dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had,

gekomen is, niet om gediend te worden, maar om God en de Zijnen te dienen?

In de woestijn van Zif komt Jonathan David bezoeken (vs. 16-18). Bij meer dan één gelegenheid had Jonathan, zoals wij gezien hebben, bewezen, hoe lief David hem was. Hij had hem gewaarschuwd voor het gevaar, dat hem dreigde, (19:2). hij had goed van hem gesproken bij Saul, (19:4). Hij had een verbond met hem gesloten, daar hij zijn rechten op het koninkrijk erkende, (20:12-17). Hij had zijn smaad gedragen en voor hem geleden (20:34). Wat bleef hem nog over te doen? David te bezoeken, om hem opnieuw van zijn liefde te verzekeren?

Nee, hij werd tot iets anders geroepen. In het leven van iedere gelovige komt altijd een beslissend ogenblik, een ogenblik, waarin hij genoodzaakt wordt, zijn verbinding met het oude stelsel naar het vlees te verbreken. Dit stelsel bevindt zich feitelijk in de handen van de vijanden van God. God stond op het punt, om het politiek en godsdienstig systeem te oordelen. En zoals het toenmaals met 'de wereld' van Saul gesteld was, zo is het heden met de christenheid. Wie met dit stelsel verbonden is, zal daarmee vallen, en zijn ondergang, al is het ook slechts uiterlijk, delen. Hoe lief Jonathan David ook had, hij wandelde toch in de oude orde van zaken, die rondom de koning naar het vlees opgericht was, maar die spoedig verdwijnen zou. Wat had hij anders te doen, dan die te verlaten, zodra zij tegen de Gezalfde van de Heere rechtstreeks vijandig optrad? Hij moest met het hof van zijn vader breken, zijn plaats bij David met de ellendigen in de spelonk van Adullam innemen. Wat een vernederende plaats is voor een koningszoon! Hij moest bij David in de woestijn Zif blijven,

in zijn gedachten niet de tweede plaats bij hem innemen (vs. 17). Hij moest net als Abigaïl, die van een dienaar innemen onder de dienaren van zijn heer. Helaas! Jonathan deed het niet. Terwijl David naar het woud terugkeerde, ging hij naar zijn huis (vs. 18). En toch, hoewel Jonathan David had moeten volgen, verleende God hem het voorrecht, om David op zijn weg te bemoedigen. 'Jonathan', wordt er gezegd, 'bemoedigde hem in God' [22] (vs. 16). Bovendien is hij voor David de boodschapper van het profetische woord: 'Wees niet bevreesd, want de hand van mijn vader Saul zal je niet vinden, maar jij zult koning worden over Israël' Maar hij voegt er aan toe: 'ik zal de tweede na jou zijn' (vs. 17). Wanneer hij over zichzelf spreekt, verliest hij helemaal de profetische blik, en dit komt goed overeen met de verdeelde toestand van zijn harte.

De bewoners van Kehila zouden David verraden hebben, indien hij hun de gelegenheid daartoe niet afgesneden had. De Zifieten verraden hem werkelijk, en nemen deel aan de boze plannen van Saul. Bij de koning is dezelfde verharding als vroeger; hij misbruikt de naam van de Heere, om zijn ongerechtigheid te bedekken. 'Moge u door de Heere gezegend worden, omdat u medelijden met mij gehad hebt' (vs. 21) zegt hij tot de Zifieten. En van David zegt hij: 'men heeft mij gezegd dat hij zeer listig te werk gaat' (vs. 22). Listig? Was het listig, toen de Heere, die David gevraagd had, hem tegen de listige plannen van zijn vijand beveiligde? Dit woord 'zeer listig' was een besliste belediging van de Heere; maar Saul was niet in staat, zich van zijn woorden rekenschap te geven.

---

22 Noot HSV: *hij bemoedigde hem in God* - Letterlijk: hij maakte zijn hand sterk in God.

Bij deze gebeurtenis behoort psalm 54, die gedicht werd, 'toen de Zifieten gekomen waren en tegen Saul gezegd hadden: Verbergt David zich niet bij ons?' (Ps. 54:2). In tegenstelling met Saul, die 'de naam van de HEERE aanroept, wendt zich David, die uit het midden van het volk verdreven en schijnbaar zonder verbinding met de HEERE is, tot God: 'O God, verlos mij door Uw Naam, verschaf mij recht door Uw macht' (vs. 3). Vreemden (de Zifieten) waren tegen hem opgestaan; geweldplegers (Saul en zijn mensen) staan mij naar het leven, die hoewel zij de naam van de HEERE aanroepen, zij houden God niet voor ogen (vs. 5). Maar die God, die zij niet kenden, was Davids helper (vs. 6), en wanneer eenmaal zijn vijanden verdelgd zullen zijn, en hij uit alle benauwdheid gered is, zal hij de naam van de HEERE, de God van Israël, loven, die op deze wijze Zijn relatie met Zijn volk weer zal herstellen.

In de woestijn van Maon bevindt David zich in de grote nood, maar de totale hulpeloosheid van de mens is het gunstigste ogenblik voor God. Hij leidt de omstandigheden. Hij berekent de uren, de minuten, de seconden. Al onze tijden zijn in Zijn hand.

Op het laatste, beslissende ogenblik komt een bode aan Saul de inval van de Filistijnen melden (vs. 27). Koning Saul geeft zijn achtervolging op. Zo staat onze God boven de moeilijkheden, die ons dreigen te zullen verslinden.

Psalm 63 is een heerlijk voorbeeld van de innerlijke ervaringen, die David doormaakte, 'toen hij in de woestijn van Juda was' (Ps. 63:1). Hij acht dit als een land, dor en dorstig, zonder water, in vergelijking met het heiligdom, waar hij God aanschouwd had. Maar als hij dorst heeft, dan is het de dorst naar God, en hij begeert, dat de macht

en de heerlijkheid (Uw sterkte en Uw ere!) van het heiligdom hem in de woestijn zullen begeleiden, en zich in zijn leven hier beneden zullen openbaren. De woestijn drijft hem uit tot God, en werkt het verlangen in hem, dat God Zich in Zijn ware karakter mag tonen in de moeilijke omstandigheden, waar hij door heengaat. God beantwoordt zijn gebed, door hem Zijn goedheid te tonen. Zijn goedheid is Zijn heerlijkheid. David acht ze kostbaarder dan zijn leven, dat door de macht van God voor alle valstrikken van Saul bewaard was. En deze macht zou hem ook verder ondersteunen: 'Uw rechterhand ondersteunt mij' (vs. 9). Het gevolg van dit kennen van God in de woestijn is, dat de ziel van David, zoals hij zich uitdrukt: 'Mijn ziel klampt zich aan U vast'. Door de ervaringen in het dorre land werd zijn hart inniger met zijn God verbonden. Wat Saul betreft, hij zal 'hen neer doen storten door het geweld van het zwaard' (vs. 11), terwijl de Koning, de gezalfde van de HEERE, de vreugde in God voor zich ziet op die dag, waarop alle mond zal gestopt worden, een vreugde, die hij reeds in de woestijn smaakt, zodat zijn ziel verzadigd wordt.

Hoofdstuk 24

Teruggekeerd van zijn krijgstocht tegen de Filistijnen, verzamelt Saul drie duizend uitgelezen mannen om David te vangen (vs. 3). Zodoende achtervervolgt hij tegelijkertijd de vijanden van Israël en de redder van Israël! Een uiterlijke ijver voor de veiligheid van Gods volk, kan heel goed samengaan met haat tegen Christus.

Saul begeeft zich in de grot nabij de schaapskooien. Saul ging erin om zijn behoefte te doen [23]. Aan de zijkanten van de grot bevinden zich David met zijn mannen, die Saul ten onrechte als zijn vijanden beschouwt. Op dat ogenblik levert Gods voorzienigheid Saul weerloos over in de handen van David.

In hun onwetendheid maken Davids mannen de gevolgtrekking, dat God Zelf hun heer de gelegenheid schenkt, zich te wreken, maar het geestelijk inzicht van David vergist zich niet. Zijn karakter als verworpen koning is genade, en niet oordeel, en de goddelijke voorzienigheid biedt hier aan de genade een voortreffelijke gelegenheid zich te openbaren.

Er is voor David nog een andere reden om het zwaard niet te trekken. Zo lang God Zelf het over Saul uitgesproken vonnis niet voltrokken heeft, draagt deze nog de naam van 'Gezalfde van de HEERE'. Waarin het kwaad ook mag bestaan, wij hebben niet het recht, datgene te vernietigen, wat God nog laat bestaan. Zonder twijfel moet er een volkomen scheiding zijn tussen ons en het kwaad, maar *wij zijn niet geroepen*, om er zelf een einde aan te maken, of te willen maken.

Intussen snijdt David een punt van Sauls mantel af, als een onderpand, bestemd om de vijand de genade, die hem gespaard heeft, duidelijk voor ogen te stellen. Zijn hart (niet zijn geweten) verwijt David zelfs deze daad, want uiterlijk had hij het laten ontbreken aan de eerbied, die hij aan de Gezalfde van de HEERE verschuldigd was. 'En David weerhield zijn mannen met deze woorden, en hij liet hun niet toe tegen Saul op te staan' (vs. 8). Zijn mannen worden door zijn

---

23 Noot HSV: *om zijn behoefte te doen* - Letterlijk: om zijn voeten te bedekken.

voorbeeld gevormd, en zo weerspiegelt zich het karakter van David in al degenen, die hem omringen, en hem als hun aanvoerder erkennen.

De afgesneden punt van de mantel dient er toe, om aan Saul de gezindheid van zijn knecht, die hij miskend heeft, te openbaren, en hem de ogen te openen voor zijn eigen toestand (vs. 12).

Aldus spreekt God menigmaal tot de zondaren door de omstandigheden, in welke Zijn genade hen heeft bewaard, hun tegelijkertijd voor ogen stellend, dat hun toestand het oordeel verdiend heeft. Maar wanneer het hart zich daarna weer verhardt, moet de mens weten, dat hij het oordeel niet ontkomen zal. 'De Heere zal rechtspreken tussen mij en u. De Heere zal Zich vanwege mij op u wreken' (vs. 13).

Bij deze gelegenheid kunnen wij een prachtige karaktertrek bij de man Gods waarnemen. In zijn eigen ogen is hij minder dan Saul, minder dan niets: 'Achter wie is de koning van Israël aan getrokken? Achter wie jaagt u aan? Achter een dode hond, achter een enkele vlo?' (vs. 15). Op dezelfde wijze spreekt Paulus over zijn geliefde Korinthiërs: 'en het onaanzienlijke van de wereld en het verachte heeft God uitverkoren' (1 Kor. 1:28). en over zichzelf: 'Dus is noch hij die plant iets' (1 Kor. 3:7). Maar zij, die niets zijn in eigen ogen, zijn wel iets in de ogen van God; en dit verhoogt en verheerlijkt Hem. 'De Heere zal Rechter zijn en oordelen tussen mij en u. Hij zal toezien en het voor mij opnemen, en mij recht doen en bevrijden uit uw hand' (vs. 16).

'En Saul begon luid te huilen' [24] (vs. 17). Nu hij zich op zo wonderbare wijze bewaard ziet, erkent hij (voor hoe lang?) de genade en de gerechtigheid, die bij David gevonden worden: 'Jij bent rechtvaardiger dan ik, want jij bent goed voor mij geweest, en ik ben slecht voor jou geweest' (vs. 18). Hij erkent zelfs, dat het koninkrijk David ten deel zal vallen: 'En nu, zie, ik weet dat jij zeker koning zult worden en dat het koninkrijk van Israël in jouw hand zal standhouden' (vs. 21). Het is heel ernstig te zien, hoe een hart, dat al verworpen is, bij het ondervinden van genade vertederd kan worden, zonder echter veranderd te zijn. God verlangt van ons geen gevoel, het gaat om *geloof*, want het geloof alleen is in staat, de zondaar te redden. 'Je hebt vandaag verteld dat je mij goedgedaan hebt' (vs. 19). Hoe verschilt dit van de woorden van Abigaïl, die, voordat David het haar bewezen had, door het geloof zegt dat: 'al uw levensdagen geen kwaad bij u gevonden is' (25:28). Saul gaat zelfs zo ver, dat hij vertrouwt, dat David zijn zaad na hem in het leven zal behouden. David, als een mooi voorbeeld van de genade, zweert het hem (vs. 23). De genade kent geen grenzen. Zal Saul zich nu deze genade ten nutte weten te maken? Nee: 'Saul ging naar zijn huis'. Ach! de godvruchtige Jonathan, zijn zoon, had hetzelfde gedaan (23:18).

Welke stap het vlees ook mag gedaan hebben, welke waarheid het ook erkend heeft, er komt altijd een tijdstip, waar het zich terugtrekt, n.l. het punt, waar het geloof alleen kan handelen. Ook de meest sympathieke natuur keert de rug toe aan het: 'Kom en volg Mij', misschien bedroefd, maar zij geeft de voorkeur aan de 'vele

---

24 Noot HSV: *begon luid te huilen* - Letterlijk: verhief zijn stem en huilde

bezittingen' boven de smaad van Hem, die niet had, waar Hij het hoofd zou nederleggen! (Matt. 9:21)

Hoe zijn de gevoelens van David in psalm 57 waar te nemen, 'toen hij voor Saul vluchtte in de grot'. Hij weet, dat 'God ... Zijn werk aan mij voltooien zal' (vs. 3). Het geloof eigent zich al de aanstaande redding toe: 'Hij zal hulp zenden uit de hemel en mij verlossen, Hij zal te schande maken wie mij wil opslokken' (vs. 4). 'Zij hebben een kuil voor mij gegraven, maar zij zijn er zelf middenin gevallen' (vs. 7). Daardoor wordt zijn hart bereid (vs. 8). Hij kan zich geheel en al in de handen overgeven van God die: 'Zijn goedertierenheid en Zijn trouw zenden' zal om hem te redden. Aldus toegerust, zoekt hij niet zichzelf te wreken, maar geeft het over aan Hem, die gezegd heeft: 'Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere' (Deut. 32:35; Rom. 12:19; Hebr. 10:30). Op deze wijze wordt David bij iedere gelegenheid door de Geest van God bewerkt om zijn zaak in Gods handen te stellen, en is daardoor in staat, zich alleen met de Heere en met Zijn lof bezig te houden. 'Mijn hart is bereid, o God, mijn hart is bereid; ik zal zingen, ik zal psalmen zingen' (vs. 8). 'Want Uw goedertierenheid is groot tot aan de hemel, Uw trouw tot de wolken' (vs. 11).

Hoofdstuk 25

Samuel sterft (1 Sam. 25). Zijn dood is het voorspel van het laatste tijdperk van Sauls geschiedenis. De trouwe dienstknecht, die Israël in moeilijke tijden had gericht, en door de gunst van God de bediening van het priesterschap had uitgeoefend tot heil van Israël temidden van het verval, hetwelk het gevolg was van de ondergang van het

priesterschap. Samuel de man, die God gekozen had om eerst de koning naar het vlees, en daarna de koning van de genade te zalven.

Maar profeet bovenal, hij was niet meer. in de duistere tijden, waarin Samuel leefde, onderhield de genade van God de relatie met het volk in stand door het profetische woord. In alle belangrijke handelingen tijdens zijn leven had Saul de profeet ontmoet, die hem de gedachten, de bevelen, de raadsbesluiten en de oordelen Gods kwam bekend maken. Ongetwijfeld luisterde hij er niet naar, maar hij had het *kunnen* doen. Het is een zeer groot voorrecht, maar tegelijkertijd een grote verantwoordelijkheid, het goddelijk Woord onder het bereik te hebben. En Saul had dit voorrecht genoten. Samuel zelf had bij zijn leven het Woord aan door God verwekte profeten overgedragen, opdat zij anderen daarin zouden kunnen onderwijzen. Maar deze profeten antwoordden nu niet meer (28:6, 15). De hele toenmalige bedeling had voor Saul en voor zijn volk een einde genomen. Het door hem verwoeste priesterschap had de toevlucht genomen tot de ware koning, tot David. Eveneens vergezelde de profeet Gad David in de woestijn en in de spelonken. Israël en zijn koning waren dus verlaten als een reddeloos schip, zonder stuurman, zonder kompas, aan de duisternis overgegeven, de afgrond tegemoet snellend, terwijl weldra een nieuwe dag voor de getrouwen zou aanbreken. Kan het ons daarom verwonderen, dat Israël zich verzamelt en over Samuel weeklaagt? Hij, die voor hen en zelfs voor hun koning met aandrang en zonder ophouden gebeden had, was er niet meer. Wat bleef hun nog over? Een verschrikkelijk oordeel, wanneer God de bewijzen van Zijn genade, die botweg veracht werden, terugtrekt!

Voor Saul zal er ten slotte geen andere toevlucht overblijven dan terug te keren naar de dingen, die hij eens uitgespuwd had! (28:7). Zien wij in Saul niet een beeld van de afvallige christenheid, die naar de afgodendienst terugkeert, wanneer God de geest van waarheid van haar wegneemt, en haar ten prooi laat aan de geest van de leugen?

Maar voordat we ons met de laatste dagen van Saul bezig te houden, ontvouwt God ons in dit hoofdstuk een nieuw tafereel.

Nabal, een hard en teugelloos man, zijn naam betekent 'dwaas' , en hij gedroeg zich als een dwaas, veracht en beschimpt de gezalfde van de HEERE. Dit is een van de kenmerken van de mens van de zonde.

'Nabal', zo wordt gezegd, 'was een nakomeling van Kaleb'. Bij Kaleb en Nabal werd als gemeenschappelijke familieeigenschap de natuurlijke energie gevonden, maar in de dienst van het vlees brengt zij een man als Nabal voort, in de dienst van het geloof een man als Kaleb. Want men kan zijn leden stellen voor de zonde tot werktuigen van [de] ongerechtigheid, of voor God tot werktuigen van [de] gerechtigheid (Rom. 6:13).

Het bewijzen van genade heeft op zo'n vleselijk energieke man geen andere uitwerking, dan dat hij tot kwaad doen en tot opstand gedreven wordt. Een Saul laat zich nog enkele malen terechtwijzen; een Nabal nooit.

David en zijn mannen woonden nog in de woestijn van Juda. Ze verwachten van God het ogenblik en het teken van hun bevrijding. Maar hier heeft David de gelegenheid, zich een beschermer van de zwakken te betonen, die gedurende de nachtelijke uren aan duizenden gevaren zijn bootgesteld. 'Zij hebben al de dagen dat zij in Karmel

geweest zijn, ook niets gemist' (vs. 7). Zo had David dus over Nabals herders gewaakt. Maar daartoe beperkt zich Davids handeling in goedheid niet. Is hij, evenals de Heer Jezus hier beneden in de dagen van Zijn vlees, aan de éne zijde afhankelijk van de mens in relatie tot een ondersteuning van het lichaam, aan de andere zijde openbaart hij genade en toegenegenheid. Hij biedt aan Nabal, de zondaar, door zijn knechten de vrede aan. 'Vrede voor u, vrede voor uw huis, en vrede voor alles wat u hebt!' (vs. 6). Zal Nabal deze vrede aannemen, nadat zijn herders en zijn kudden zo'n openlijke bescherming van David ondervonden hebben? Heeft David niet het recht, na zoveel goedheid en voorkomendheid, een bewijs van erkentelijkheid te vragen? Maar wat antwoordt Nabal? 'Wie is David, en wie is de zoon van Isaï? Er zijn vandaag de dag zoveel slaven die losbreken, ieder bij zijn heer vandaan. Zou ik dan mijn brood, mijn water en mijn vlees nemen, dat ik voor mijn schaapscheerders geslacht heb, en zou ik het aan mannen geven van wie ik niet weet waar zij vandaan komen?' (vs. 10, 11).

Een soortgelijk woord kwam later uit de mond van de oversten van Israël met betrekking tot het werk van de Heer Jezus. 'Wij weten niet waar Deze vandaan is' (Joh. 9:29). Op die manier heeft de mens de verworpen Jezus behandeld; hij veracht Zijn onbegrensde genade, zonder Zijn macht ten oordeel te vrezen; zonder te bedenken, dat dit oordeel voor de deur staat. Nabal spreekt van zijn brood, van zijn water, van zijn vlees en van zijn bezittingen, alsof het alles hem toebehoorde, en dat op het ogenblik, dat het verderf hemzelf en al wat hem behoort spoedig zal bereiken! In plaats van de man te voet te vallen, die zich vrijwillig tot zijn dienaar had gemaakt, behandelt hij hem met verachting, als een van zijn heer weggelopen slaaf. Zonder

gewetensbezwaar, zonder te bedenken, dat hij daarmee David zelf verwerpt, verwerpt hij zijn knechten. 'Wie u verwerpt', zegt de Heer Jezus tot Zijn discipelen, 'verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, verwerpt Hem die Mij heeft gezonden' (Luk. 10:16). David zendt zijn knechten om te zegenen; maar Nabal vaart tegen hen uit (vs. 14).

Hierdoor loopt David in gevaar, zijn verontwaardiging de vrije loop te laten, en zich door zijn eigen hand te verlossen (vs. 26, 33). Het lijkt mij dat hier toegepast kan worden wat wij lezen in Psalm 35: 'Zij vergelden mij kwaad voor goed' (Ps. 35:12). 'Want over vrede spreken zij niet' (vs. 20). 'Wie mij zonder reden haten' (vs. 19). Maar David heeft geleerd, dat wat God hem te leren gaf. In plaats van zichzelf recht te verschaffen, heeft hij zijn zaak in de hand van de Heere gesteld: 'Ontwaak en word wakker om mij recht te doen; mijn God en Heere, om mijn rechtszaak te voeren' (vs. 23). 'Laat met schaamte en schande bekleed worden wie zich tegen mij verheffen' (vs. 26). En Hem laat hij het oordeel over: 'Laat verwoesting over hem komen zonder dat hij het merkt' (vs. 8).

Maar voordat hij dit onderwijs van de Heere, door bemiddeling van de godvruchtige Abigaïl, ontving, had David zijn zwaard al aangegord, en zijn mannen bevolen, hetzelfde te doen. (1 Sam. 25:13). Hij liep op de tijd vooruit; het oordeelsuur had nog niet geslagen. Dit zou komen door middel van Iemand, groter dan David. Van Hem wordt gezegd: 'Gord Uw zwaard aan de heup, o Held, het zwaard van Uw majesteit en Uw glorie' (Ps. 45:4). Maar de genadetijd moest nog voortduren, zolang David een vreemdeling was in zijn erfdeel. Het geloof van Abigaïl begreep dat. Deze zwakke vrouw werd, omdat zij wist, wat betamelijk was, een werktuig in Gods hand om de grootste

van Zijn dienaren, de gezalfde van de HEERE, van het kwaad terug te houden. Slechts één mens, de genade in persoon, de genade van God, die aan alle mensen verschenen is, Jezus, heeft, daar Hij *niet* feilbaar was, nooit nodig gehad herinnerd te worden aan de gezindheid, die overeenkwam met de plaats, die Hij hier beneden innam.

Wij kunnen allemaal leren in de school van Abigaïl! We ontmoeten zelden zo'n onbaatzuchtige liefde als die van haar, uitsluitend gegrond op de volmaaktheden, die haar geloof in David zag. Toen zij vernam van de knecht, 'het kwaad is ten volle over onze heer en heel zijn huis besloten (vs. 17), haastte zij zich om al wat haar man aan David geweigerd had, gereed te maken, ja, nog veel meer. En zij ging David tegemoet.

O, mochten toch meer mensen, die horen, dat het kwaad over hen besloten is, hetzelfde doen! Het is zaak geen tijd te verliezen om zich te bekeren. De wreker is al op weg. Wanneer de aankondiging van het oordeel ontvangen wordt als een goddelijk getuigenis, dan moet men zich haasten. Dat is geloof, en er is geen ander redmiddel, dan Hem tegemoet te gaan, die gereed staat om te oordelen. Abigaïl had slechts één vrees, n.l. dat zij David niet zou ontmoeten, voordat hij het zwaard getrokken had. Zij wist, dat het dan te laat zou zijn. Maar zij was niet bang over de uitkomst van een ontmoeting, want zij kende de gezindheid van hem, tot wie zij zich zou wenden.

'Toen Abigaïl David zag, haastte zij zich en kwam van de ezel af. Vervolgens wierp zij zich voor David op haar gezicht en boog zich ter aarde. Zij viel aan zijn voeten en zei: Och, mijn heer, op mij rust de misdaad; laat uw dienares toch spreken ten aanhoren van u, en luister naar de woorden van uw dienares' (vs. 23, 24). Hier haast Abigaïl

zich weer, en wel om de rechten van David als heer te erkennen; zijn rechten ook op haar; en haar eigen onwaardigheid. Zij richt zich tot hem als met een smeekbede, en erkent daardoor, dat zij van zijn gunst afhankelijk is. Ja, nog meer, door het aannemen van deze houding, erkent deze vrouw haar eigen schuld, en neemt alle gevolgen van haar relatie met Nabal op zich. Zij komt niet om haar onschuld te bepleiten, hoewel zij niets van het gebeurde geweten heeft (vs. 25). Tegenover David wil zij niet anders dan schuldig zijn, en haast zich, dit uit te spreken, want zij kent de genade van David.

Later, aan het eind van het hoofdstuk, haast zij zich nog eens (vs. 42). Dit als zij door David geroepen wordt om zijn vrouw in de verdrukking te worden (vgl. 27:3), en eenmaal zijn heerschappij te delen. 'En David stuurde boden eropuit en liet hen met Abigaïl bespreken dat hij haar tot vrouw wilde nemen ... Abigaïl haastte zich, stond op ... Zij ging achter de boden van David aan en werd hem tot vrouw' (vs. 39-42). Er is geen aarzeling; zij haast zich om naar hem toe te gaan. Zij heeft hem lief, de koning van de genade. Zij stelt haar vertrek niet uit tot betere tijden, wanneer de troon van David zal bevestigd is. Zij laat alles achter, zonder er een ogenblik aan te denken, *wat* zij achterlaat. En zelfs verklaart zichzelf onwaardig voor die eer; want ze wil de nederigste plaats in te nemen. En een dergelijke bestemming kan haar ook niet hoogmoedig maken. Zij begrijpt namelijk heel goed, dat, wanneer deze gunst van de koning haar oproept om zijn lijden te delen en haar tot de *hoogste* plaats te verheffen in de dienst van de koning. Dat daardoor eerst van haar verlangd wordt de *laagste* plaats in te nemen. 'Zie, uw dienares is als een slavin om de voeten van de dienaren van mijn heer te wassen' (vs. 41).

Wat een nederige houding van de vrouw van een koning! Alleen de gemeenschap met de genade maakt ons bekwaam, onszelf zo in het stof te buigen. Maar doordat Abigaïl zich zo vernedert, neemt de koning in waardigheid en majesteit toe. En dat is het, wat het hart van deze vrouw wenst! Laten we ook niet vergeten, beste lezer! dat een van de karaktertrekken van het geloof is, 'zich te haasten'.

Abraham haastte zich, toen er sprake was van den dienst aan de HEERE (Gen. 18:6-8). Zacheüs haastte zich, toen de Heiland hem uitnodigde om Hem te ontvangen in zijn huis (Luk. 19:6). Maria stond snel op, toen de Heer Jezus haar bij Zich riep (Joh. 11:29). Wanneer het Hem en Zijn persoon betreft, kunnen wij ons dan ooit genoeg haasten? Maar hebben wij ons aan de andere zijde niet te wachten voor de haast, die zo menigmaal het vlees en de oude mens kenmerkt? 'want hun voeten snellen naar het kwaad en zij haasten zich om bloed te vergieten' (Spr. 1:16); 'om iemand aan te klagen' (Spr. 25:8); 'om rijk te worden ... haast naar bezit' (Spr. 28:20, 22). Zodra het onszelf aangaat, moeten wij niet handelen zoals de wereld, van wie hier gesproken wordt, maar mogen wij geduldig en rustig zijn; want er staat geschreven: 'Wie gelooft, zal zich niet weghaasten' (Jes. 28:16).

Deze Abigaïl is bewonderenswaardig, vanwege de wijze, waarop zij David waardeert. Men vindt alles bij haar; van het gevoel van de waardigheid van haar heer af, wat haar voor hem doet neervallen, tot de verrukking toe, die de schoonheid van zijn karakter bij haar te voorschijn roept. 'Omdat mijn heer de oorlogen van de HEERE voert en er al uw levensdagen geen kwaad bij u gevonden is' (vs. 28). Hoe zou ook haar hart niet aangetrokken worden door het zien

van de volmaaktheid in een mens? En toch is David, hoewel een type van Christus, in zichzelf niet meer dan een onvolmaakt mens. Nooit zou de Heer Jezus in gevaar gekomen zijn, Zichzelf recht te verschaffen. De genade van God alleen bewaart David daarvoor, toen zijn besluit, om geen van zijn vijanden in leven te laten, al genomen was. Abigaïl is het werktuig, dat door God wordt gebruikt, om hem van dat voornemen terug te brengen. Zij was hem behulpzaam, in het karakter van de genade, wat de gezalfde van de HEERE betaamde, niet te verliezen.

Alles, wat Abigaïl zegt, is de vrucht van haar gemeenschap met Gods gedachten. Het is geen profetie, maar zij weet, wat er met David gebeuren zal, omdat zij weet, wat Gods gedachten over hem zijn. 'Wanneer er een mens opstaat om u te vervolgen en naar het leven[25] te staan, zal het leven van mijn heer veilig zijn in de buidel van de levenden bij de HEERE, uw God. Het leven van uw vijanden echter zal Hij wegslingeren midden uit de holte van de slinger' (vs. 29). En: 'Hij u aanstelt tot een vorst over Israël' (vs. 30). Saul, de koning Israëls, is voor Abigaïl slechts een mens, die opstaat om David te vervolgen en naar het leven te staan. Door zijn vijandschap tegen de zoon van Isaï verdient hij niet eens de vermelding van zijn naam! We merken, dat de woorden van Abigaïl niet voortvloeien uit vrees voor dat wat haar huis kon treffen, maar zij is verontwaardigd over

25 Noot HSV: De SV heeft deze idiomatische uitdrukking letterlijk vertaald met 'iemands ziel zoeken'. Aangezien deze uitdrukking tegenwoordig nog maar door weinigen begrepen wordt, heeft de HSV ervoor gekozen deze uitdrukking idiomatisch te vertalen met 'iemand naar het leven staan'. Het Hebreeuwse "nèfèsh" dat in de SV vaak ten onrechte met 'ziel' is vertaald, kan overigens, afhankelijk van de context, ook heel goed vertaald worden met 'leven'.

het kwaad, dat men aan zo'n man als David durfde toewensen; zij begeert, dat er geen smet aan zijn karakter kleeft. Zij bewondert zonder terughouding in hem de toekomstige koning van Israël.

David zegent haar dan ook. Hij zal aan haar denken volgens haar smeekbede. Het 'denk dan aan uw dienares' (vs. 31) vindt een even bereidwillig oor als later het: 'denk aan mij' van de boetvaardige moordenaar. (Luk. 23:42). Hij zendt haar naar haar huis terug met de vrede, die Nabal niet heeft willen aannemen, en met de verzekering van zijn gunst (vs. 6, 35).

Maar ondertussen bereikt het oordeel Nabal. 'Hij hield juist een maaltijd in zijn huis, als een *koningsmaal*' (vs. 36). Zo is de mens! Nabal zet zich op de plaats van David, en denkt slechts aan zich te goed te doen. Hij maakt zich dronken, en heeft geen notie van dat wat op hem wacht. En toch is zijn lot al beslist. Toen hij vernam, wat er gebeurd was, 'bestierf hem het hart in zijn binnenste en hij werd als een steen' (vs. 37). Hij leek alsof hij al gestorven was, voordat de HEERE hem tien dagen zo trof dat hij stierf!

Het lot van mensen hangt er vanaf, of zij Christus heden Zijn verwerping verachten, of dat zij Hem waarderen, zoals God Hem waardeert, en zich tot Hem keren. Hij die alleen 'in gunst kan aannemen'.

Gelukkige David! Hij heeft een vrouw gevonden naar zijn hart, een vrouw, die hij zegent, en van wie hij het verstand zegent, een echte hulp in de moeilijkheden van zijn loopbaan. Hij zegent haar, omdat zij hem verhinderd had kwaad te doen, wat zijn God zou onteerd hebben.

Hoofdstuk 26

Ondertussen zegent Saul echter de Zifieten, omdat zij zich aanboden, om Saul's boze plannen tegen David uit te voeren. Hij begroette hen in de naam van de Heere als redders, die hem hielpen tegen Gods gezalfde te strijden!

De Zifieten komen nu weer met hun aanbod om David te verraden. Zonder zich te bekommeren om de genade, die door David ten opzichte van hun aan de dag gelegd was, wenden zij zich tot Saul, van wie zij voordelen hopen te verkrijgen, of dat zijn ongenoegen hun schade kon berokkenen. Zo'n verachting van de persoon en het karakter van David is misschien nog verschrikkelijker dan de ruwe heftigheid van Nabal. De Zifieten zijn een nauwkeurig beeld van de christelijke wereld in onze dagen. Zij neemt Christus schijnbaar aan, maar in werkelijkheid verraadt zij Hem. De voordelen, waarop zij belust is, kan Jezus haar niet geven, en daarom wendt zij zich tot de vijand, om ze te verkrijgen. Die 'de Meester die hen gekocht heeft, zullen verloochenen' (2 Petr. 2:1).

Saul heeft alles vergeten, niet alleen de genade, die hem in de grot van Engedi gespaard heeft, maar ook zijn eigen berouwvolle woorden, en de edelmoedige eed, die David hem gezworen heeft, om zijn nakomelingschap te zullen sparen. Zijn oude haat komt weer boven; een voorstel der Zifieten is voldoende om het vuur, wat binnen in hem gloeit, aan te wakkeren. De vijandschap tegen Christus kan een tijd lang in de natuurlijke mens sluimeren; zodra er echter een gelegenheid komt, leeft zij op, en dan ziet men, dat er in het hart van

de zondaar niets is veranderd, en dat hij, zoals altijd, hopeloos boos is. Er is niets van hem te verwachten.

David zendt verkenners uit, en wordt van alles op de hoogte gehouden, terwijl Saul hem steeds zoekt. Er komt een tijd voor de gelovige, dat het gestelde vertrouwen in zijn vijanden, geen reden van bestaan meer heeft. Een tijd, waarin wij op onze hoede moeten zijn, en hun onze geheimen niet moeten prijsgeven. Zij zouden die immers alleen als wapens gebruiken. Wij kennen hun oogmerken, en wanneer het Woord ons vermaant oprecht te zijn als de duiven, zo waarschuwt het ons ook om voorzichtig te zijn als de slangen (Matt. 10:16). Dat is het, wat David hier kenmerkt, en wat ook de Heer Jezus kenmerkte, toen men Hem vroeg, of het juist was, de keizer belasting te betalen of niet.

Maar zodra het betreft het vertrouwen op God, verdwijnt Davids voorzichtigheid geheel.

Moedig, de wereld zou zeggen overmoedig, waagt hij zich alléén met Abisaï temidden van drieduizend tegenstanders, en zoekt onbevreesd zijn vijand op. Het geloof, dat door de moeilijkheden gevoed wordt, neemt ook met die moeilijkheden toe. De heuvel van Hachila, waar David Saul tegemoet treedt, is getuige van een groter geloof dan de spelonk van Engedi, waar Saul onverwacht in Davids handen valt. Doch hoe verschillend de omstandigheden ook zijn mogen, waaronder het geloof in werking treedt, de beginselen, die het leiden, zijn altijd dezelfde. Saul, hoewel op het punt van geoordeeld te worden, zal voor David de gezalfde van de Heere blijven, zolang God niet het laatste teken gegeven heeft. Anders dan in genade tegenover hem te handelen, zou voor David een verloochening van

zijn karakter geweest zijn. Het is des te ernstiger, omdat de Heere Zijn goedkeuring gehecht had aan zijn handelwijze in de spelonk van Engedi. Abisaï, Davids metgezel, spant hem hier, zonder het te vermoeden, een strik; waarschijnlijk ten gevolge van de liefde, die hij zijn meester toedraagt. Hij weet dat David zichzelf niet zal wreken, daarom biedt Abisaï zich het aan dit voor hem te doen (vs. 8). Indien dit plaats had gehad, zou het karakter van de verworpen koning in genade helemaal niets waard zijn geworden.

Dit is juist een van de belangrijkste doelen van satan ten opzichte van de gelovige. Wanneer hij er ons toe kan brengen, om onze eigen belangen in handen te nemen, onszelf te wreken, onze rechten te doen gelden, dan heeft hij het spel gewonnen. Want dan verlaten wij de bodem van het geloof, want, als wij ons met de wereld gelijkstellen, verloochenen wij daarmee ons vertrouwen op God alleen.

David was in de zaak van Nabal in gevaar geweest, om dit beginsel op te geven, maar God heeft hem bevestigd, en zelfs zijn hart heeft ditmaal hem niets te verwijten. 'Breng hem niet om', zegt hij tegen Abisaï; 'want wie sloeg zijn hand aan de gezalfde van de HEERE en is onschuldig gebleven?' (vs. 9). Dit onveranderlijk beginsel blijft hem bij tot na de dood van Saul, als hij zelfs de man, die zegt de moordenaar van de koning te zijn, laat doden. Tot deze man horen wij hem zeggen: 'Wat? Bent u niet bevreesd geweest uw hand uit te strekken om de gezalfde van de HEERE om te brengen?' (2 Sam. 1:14). Zo zou Saul voor David onschendbaar blijven tot zijn laatste ademtocht, omdat hij de gezalfde van de HEERE was.

Dikwijls falen wij, waar David heeft getriomfeerd. Wanneer wij tegenover de onophoudelijke onrechtvaardigheid van mensen in

genade gehandeld hebben, lijkt het uiteindelijk voor ons, dat het nu genoeg is; wij menen dan, dat wij in ons recht staan om ons te verzetten en tegen de ongerechtigheid op te treden. Wanneer wij met God wandelen, zullen wij echter leren, dat wij Zijn weg verlaten, als wij ons verzetten.

De diepe slaap, die de Heere over Saul en over het hele leger had doen komen, zou bij David makkelijk de gedachte hebben kunnen doen ontstaan, zo'n ogenblik gebruik te mogen maken. Maar hij denkt er niet over. God had deze slaap gezonden om Zijn geliefde te bewaren, en niet om hem de gelegenheid te geven zich te wreken. Hij wilde hem redden met het oog op het werk van de genade ten opzichte van Saul. God riep hem daartoe op. De genade is aan David voorbehouden. Het oordeel aan de Almachtige. Maar David neemt een pand, net als hij ook in de spelonk gedaan heeft. De spies en de waterfles zijn twee getuigen, waardoor bevestigd wordt, wat er gebeurd is. Het wapen, dat Saul meer dan eens heeft willen gebruiken, bevindt zich nu in de handen van David. Zal hij het opheffen tegen de gezalfde van de Heere, zoals hij eertijds gedaan heeft met het zwaard van Goliath tegen de vijand van Israël? Helmaal niet. Het is David genoeg om Saul datgene te ontnemen, wat hem gediend heeft om hem te benadelen. Hij laat de koning zien, dat hij zijn wapens wel kent, en dat zij krachteloos tegenover hem zijn. David verwijdert zich nu van de slapende Saul, zodat er een grote ruimte tussen hen was (vs. 13). Door op een andere manier te handelen zou blind vertrouwen in de mens zijn geweest. Op bepaalde ogenblikken is het nodig, dat de wereld ziet, dat haar vijandschap een afstand eist, die haar van de kinderen Gods scheidt. Indien deze zich niet ver van de wereld houden, laten zij haar in onzekerheid over haar ware toestand.

David die Abner op een spottende wijze aanspreekt, en toont hem aan, dat er bij een kind van God meer zorg gevonden wordt, dan bij hen, die voorgeven haar te steunen, te helpen of te verdedigen!

En ten slotte wordt Saul uitgedaagd, hem te antwoorden, die hij als een patrijs op de bergen vervolgt. 'Waarom? Wat had hij gedaan?' Deze vragen kunnen slechts met stilzwijgen beantwoord worden. Door deze vragen zal elke mond voor altijd gesloten worden. Wanneer God het is, die Saul tegen David aangepord heeft, waarom bevrijdt Hij dan David uit zijn hand? Als het mensenkinderen zijn, dan zijn zij vervloekt, zij, die David uit zijn erfdeel verstoten, en hem, de gezalfde van de HEERE, met de afgodendienaars gelijkstellen, zoals in later dagen Jezus met de duivelen werd gelijkgesteld.

Maar al wat David vraagt, is, 'laat mijn bloed niet op de aarde vallen, ver weg van het aangezicht van de HEERE' (vs. 20). d.w.z. David wenste God te dienen, en, wanneer het Zijn wil was, te sterven op de plaats, waaruit de koning van Israël hem zocht te verdrijven. David moest, zoals de Heer Jezus in later tijd, in Juda lijden; daarom had het woord van de HEERE hem daarheen gezonden (22:5). En wanneer hij moest sterven om God te verheerlijken, dan moest hij daar sterven. Saul zegt: 'Ik heb gezondigd ... ik zal je geen kwaad meer doen ... iik heb dwaas gehandeld, ik heb zeer ernstig gedwaald' (vs. 21). Maar hoe dikwijls had hij dit al erkend? Desondanks dat was er geen verandering in zijn wegen gekomen!

Wij laten ons dikwijls door de uiterlijke schijn bedriegen, in de beoordeeling van mensen. David vergist zich niet. Hij stelt alleen zijn vertrouwen op God, en niet op de gevoelens van Saul. Hij geeft hem zijn wapens terug in het bewustzijn, dat Saul er niets mee kan

doen zonder de wil van God. Het leven van koning Saul was David dierbaar geweest. Maar David rekent er niet op, dat zijn leven Saul dierbaar zal zijn. 'En zie, zoals uw leven deze dag belangrijk in mijn ogen was, zo moge mijn leven belangrijk zijn in de ogen van de HEERE, en moge Hij mij uit alle nood redden' (vs. 24). Het is God, de Eeuwig Getrouwe, op Wie hij bouwt en vertrouwt. Het leven van David, als dat van een vlo, van een patrijs op de bergen, heeft grote waarde in de ogen van Hem, die hem uitgekozen, geroepen, en als Zijn oogappel bewaard had. Zo verheerlijkt God Zich in de zwakke en geringe.

Saul zegent David. Maar wat betekent voor hem die zegen? Hij, die tot de Zifieten gezegd had: 'Moge u door de HEERE gezegend worden' (23:21) kon nu tot David zeggen: 'Gezegend ben je, mijn zoon David' (vs. 25). En dezelfde man, die eens Jonathan verweten had: 'dat jij voor de zoon van Isaï gekozen hebt, tot je eigen schande' (20:30), zegt nu tegen David: 'wat je ook doet, je zult ertoe in staat zijn' (vs. 25). Is Saul ook onder de profeten? Dit alles heeft in de ogen van David niet meer waarde dan het in de ogen van de HEERE heeft! David stelt zich tevreden met de goedkeuring en de beloften van zijn God; en dat is voor hem volkomen genoeg!

Hoofdstuk 27

David was meermalen wonderlijk en heerlijk bewaard. Het is daarom verwonderlijk, dat hoofdstuk 27 begint met de woorden: 'Maar David zei in zijn hart: Ik zal op een dag nog eens door Sauls hand weggevaagd worden. Er is voor mij niets beters te doen dan met spoed te ontkomen naar het land van de Filistijnen. Dan zal Saul zijn

hoop omtrent mij opgeven om mij nog langer te zoeken in heel het gebied van Israël, en zo zal ik uit zijn hand ontkomen' (vs. 1).

Wat moedeloos na zo vele overtuigende bewijzen van Gods hulp! Kort te voren zeide hij nog vol vertrouwen: 'zo moge mijn leven belangrijk zijn in de ogen van de HEERE, en moge Hij mij uit alle nood redden' (26:24). En nu heeft hij de moed verloren, en zegt: 'Ik zal op een dag nog eens door Sauls hand weggevaagd worden'. Wij moeten vaak ervaren, dat na een grote overwinning, een grote moedeloosheid volgt.

Is het ook ons niet eens overkomen, dat wanneer God met ons was, wij een deel van het behaalde resultaat aan onszelf toeschreven? Of er in de woorden van David: 'Moge de HEERE ieder zijn gerechtigheid en trouw vergelden' (26:23), niet iets van een zekere zelfingenomenheid lag, weet God alleen. In zo'n geval echter laat God ons aan onszelf over, (ik wil daarmee natuurlijk niet zeggen, dat Hij ons verlaat,) om ons te tonen, dat wij geen vertrouwen op het vlees moeten stellen. Wij leren dan iets meer van de diepe betekenis kennen van het woord: 'tot verdeling (of scheiding) van ziel en geest' (Hebr. 4:12). Deze verbinding is zo delicaat, dat men dikwijls in de geloofsstrijd de vermenging van deze beiden niet gewaar wordt. Het moet gelouterd worden, dat net als gelouterd goud de smeltkroes nodig heeft, om van elke vermenging bevrijd te worden. Dit verklaart de reden, waarom zich juist dan zwakheid bij gelovigen vertoont, wanneer hun geloof op een bijzondere wijze heeft geschitterd. Elia is er een treffend voorbeeld van (1 Kon. 19). De hemel had zich op zijn gebed gesloten, hij was ontkomen aan den toorn van Achab, had wonderen gedaan, had de Baälspriesters overwonnen, was moedig tegenover

een heel volk opgetreden; maar opeens is de grote profeet bang, en hij vlucht voor een vrouw!

Laten wij niet vergeten, dat, wanneer wij door God gebruikt worden, dit nog niet betekent, dat wij onszelf hebben leren kennen. En laten wij bedenken, dat zelfkennis onontbeerlijk is, om de genade werkelijk naar waarde te leren schatten. Die ervaringen doen wij vaak op na tijden van bijzondere zegen. De vijand maakt gebruik van zulke tijden, om ons ten val te brengen. Gewapend met Gods kracht, beginnen wij ons op onze eigen kracht te verheffen. We verbeelden ons, dat wij zelf iets zijn. Daarom is een tijd van bijzondere genade en kracht ook dikwijls een gelegenheid voor het vlees. Opgetrokken te worden tot in de derde hemel, bewaart ons niet! En Gods tucht heeft als doel, om ons dit alles, en nog veel meer, diep te laten voelen. Heeft God aan David bevolen om in het land van de Filistijnen te vluchten? Waren zijn ervaringen, aan het hof van Achis, nog niet voldoende? (21:11-15). Had God hem er toen heen gezonden? Nee, integendeel, God had hem door de mond van Gad het besliste bevel gegeven: 'ga daarvandaan en ga naar het land Juda' (22:5). Was dit bevel nu herroepen? En waarom vraagt David de HEERE niet, zoals hij eens te Kehila gedaan had? (23:1-13). Haast; moedeloosheid; het vergeten van het woord van de HEERE; hulp zoeken bij de vijanden van Israël; vertrouwen op eigen gedachten en overleggingen; terwijl hij helemaal nalaat God leiding te vragen. Al deze zwakheden vinden wij hier verenigd bij David! De mooie wandel in het geloof, die hem tot hiertoe kenmerkte, schijnt door één enkele verkeerde stap verdwenen te zijn. Terwijl David bij Achis bescherming zocht, kon hij geen beeld van Christus zijn.

Bij Abraham vinden we geen altaar in Egypte. Een tweede verblijf van David onder de Filistijnen leverde zelfs geen enkele psalm op. Het is heel ernstig, en onze overdenking overwaard, dat dikwijls één verkeerde stap ons de zegen doet verliezen van lang geloofsleven.

Op een zekere dag, toen ik een tocht in de bergen van Zwitserland maakte, gleden mijn voeten uit langs een afgrond. Het zou met mij zijn gedaan geweest, wanneer niet de sterke hand van mijn gids er in geslaagd was, mij te grijpen op het ogenblik, dat ik al over de rand van de afgrond hing. Zonder hem zou ik verloren zijn geweest. Zijn hand heeft mij gered (dit is een beeld van de genade), maar op dit éne ogenblik was ik op overweldigende wijze overtuigd geworden van de verschrikkelijke gevolgen van één enkele misstap. De genade alleen is in staat ons te bewaren; opdat wij niet op de weg omkomen. Maar vaak moeten wij lange tijd de gevolgen ondervinden van een wandel, die de Heer niet welbehaaglijk is.

De weg, dien David nu insloeg, bevrijdde hem van Sauls vervolging. 'Toen Saul verteld werd dat David naar Gath gevlucht was, ging hij niet meer verder met het zoeken naar hem' (vs. 4). Maar tot welke prijs? De volgende hoofdstukken berichten het ons uitvoerig. Doch ook dit hoofdstuk wijst ons er al op.

Zijn verblijf te Gath brengt huichelarij voort. Men kan niet tegen de Filistijnen zeggen, dat men tot Israël behoort, zonder als vijand beschouwd te worden. David behaalde enig voordeel op de Gesurieten, de Girzieten en de Amalekieten, maar indien hij er openlijk voor was uitgekomen, dat hij hun tegenstander was, dan had hij zich aan vele gevaren blootgesteld!

David is de gast van de Filistijnen, die menen hem daardoor tot hun dienstknecht gemaakt te hebben. Achis zegt: 'daarom zal hij mij voor eeuwig tot een dienaar zijn' (vs. 12). Hoe zou David dan onder zulke omstandigheden hebben kunnen krijgvoeren tegen de Filistijnen? Hij gebruikt dubbelzinnige woorden om zijn ware sympathieën te verbergen. Wij zien hieruit, welke ernstige gevolgen het hulp zoeken bij de wereld voortbrengt! De christen, gebonden door de maatschappelijke vormen, waaraan hij zich onderworpen heeft, verliest daardoor zijn ware karakter, en heeft niet de minste invloed meer op hen, die hem omringen. Hij leeft in voortdurende vrees, om de wereld, die hem beschermt, te mishagen. Hij heeft geen vrij geweten meer. Hoewel hij een kind van God is, moet hij huichelen. Zich anders voordoen. Hij moet zich van allerlei middelen bedienen.Van David wordt hier meegedeeld, dat hij zich ontdeed van alle getuigen, die zijn haat tegen de vijanden van Gods volk zouden kunnen bekend maken (vs. 11). 'En Achis geloofde David' (vs. 12). De wereld gelooft ons, en vleit zich, de banden te hebben verbroken, die ons met het volk van God verenigen. David zal, door Gods genade, weer terecht gebracht worden, en in het vervolg, door zijn gedrag met Achis, van zijn dwaling genezen. Maar hoe veel christenen zijn er, die in dit net verward blijven. Die de wereld in haar waan laten! Zij verliezen daardoor hun kracht, hun rust en hun vreugde; zij offeren hun getuigenis hier op aarde op. Zij verlaten ten slotte het toneel van deze wereld om naar God te gaan, terwijl zij gedurende hun leven niets betekent hebben voor Hem, die toch alles voor hen gedaan heeft!

Hoofdstuk 28

Uiteindelijk breekt de dag aan, dat David niet aan de samenloop van omstandigheden kan ontkomen. De Filistijnen verzamelen opnieuw hun legers, om Israël te bestrijden. De huichelachtige positie, waarin David zich te midden van hen bevindt, treedt nu duidelijk aan het licht. Arme David! Wat zal hij doen? Hoe zal hij zich er uitredden, nadat hij de vijand aangaande zijn ondernemingen en sympathieën heeft bedrogen? Laten we wel bedenken, dat het veel gemakkelijker is, zich op een verkeerde weg te begeven, dan die weer te verlaten! Wij zullen zien, dat God David niet verlaat, en hem, ondanks alles, redt uit het gevaar; om tegen het volk Gods te moeten optrekken. Maar wij zullen ook zien, hoe ernstig de tucht is, die David te verduren heeft. Is het te verwonderen, dat Achis, die door David om de tuin geleid is, op hem rekent? Dit bewijs van vertrouwen moest de man Gods met schaamte bedekken: 'Weet wel dat u met mij in het leger moet uittrekken, u en uw mannen' (vs. 1).

Een slechte wandel is niet alleen voor onszelf te betreuren, maar sleept ook hen, die ons volgen, en die wij geroepen zijn te leiden, mee in het kwaad. Het antwoord van David is, zoals zijn hele gedrag, dubbelzinnig. 'Zo zult u te weten komen wat uw dienaar kan doen' (vs. 2). Achis antwoordt: 'Dan zal ik u als mijn lijfwacht [26] aanstellen, alle dagen' (vs. 2). Zo zien wij hier dus David, de geliefde, geroepen tot bewaarder van de aartsvijand van Israël! Dat is zijn beloning! Hij klimt op in waardigheid! Hij, de ware koning Israëls, vormt de lijfwacht van Achis! Wat een bevordering; wat een eer!

---

26 Noot HSV: *mijn lijfwacht* - Letterlijk: bewaarder van mijn hoofd.

Wanneer een christen niets is in eigen ogen, is hij een koning in de ogen van God; en hij wordt geroepen om in deze waardigheid te wandelen. Wanneer hij echter de eerbewijzen van de wereld aanneemt, verliest hij in de praktijk dit koningschap, want hij wordt een slaaf, en heeft slechts deel aan de weldaden, die zijn meester hem in zijn dienstbaarheid wil geven!

In vers 3 komt het Woord van God terug op de dood van Samuel. Zoals wij gezien hebben, werd Saul en zijn volk daardoor aan zichzelf overgelaten. De tegenwoordigheid van Samuel en de belijdenis van Saul om de Heere te willen dienen, hadden een daad van reiniging, door Saul zelf voltrokken, ten gevolge gehad. 'En Saul had de dodenbezweerders en de waarzeggers uit het land weggedaan' (vs. 3). De vijand verzamelt zich. 'Toen Saul het leger van de Filistijnen zag, was hij bevreesd en zijn hart beefde zeer. En Saul raadpleegde de Heere, maar de Heere antwoordde hem niet; niet door dromen, niet door de urim, en ook niet door de profeten' (vs. 5, 6). Inderdaad, een nog treuriger toestand dan in de tijd, dat Israël de toverijen en de afgoden navolgde! Deze gaven hun tenminste een schijnbaar antwoord, een valse inbeelding weliswaar, maar die voor een ogenblik hun moed verlevendigde. Nu niets dan stilzwijgen! Het gereinigde huis is zonder opgericht beeld, en zonder efod en afgodsbeelden (terafim) (Hos. 3:4). Wat zal Saul doen? Aan wie zal hij om raad vragen? Bij wie steun zoeken? Wat een onzekerheid! Het oordeel staat voor de deur; hoe zal hij er aan ontkomen? O, wanneer in de duisternis, waarin hij rondtast, slechts één zwakke lichtstraal hem een uitweg had kunnen laten ontdekken!

Niets is beklagenswaardiger dan die toestand. Saul heeft het bewustzijn, dat zijn lot onvermijdelijk is, en in zijn angst zoekt hij een middel, om er aan te ontkomen. Ja, nu is hij zich bewust van zijn vreselijke toestand! Hij zou het liefst de dood verkozen hebben, maar de dood beveiligd hem niet voor het oordeel, dat hij al van ver met rasse schreden zag naderen. Het zou hem meedogenloos treffen. Daarom zoekt hij nog naar mogelijkheden. Hij zegt: 'Zoek een vrouw voor mij die geesten van doden kan bezweren, zodat ik naar haar toe kan gaan en door haar raad kan vragen' (vs. 7).

Het is met de christenheid in onze dagen ook zo gesteld. Ze staat op het punt, uit de mond van de Heer gespuugd te worden. En wat gebeurt er? Zij roept de geesten op. Zij verlustigen zich in satanische, duivelse verblinding, want er ligt in deze praktijken zowel een verschrikkelijke werkelijkheid als een schandelijk bedrog. De werkelijkheid bestaat daarin, dat een boze geest, een demon, zich ter beschikking van de waarzegster stelt. Het bedrog is, dat zij beweert, dat de doden door haar opgeroepen kunnen worden. De boze geest omgeeft zich met een schijn van werkelijkheid. Want Jezus alleen heeft de sleutels van de dood en van de hades, en geen macht dan de Zijne is in staat om haar poorten te openen. Zelfs satan kan de doden niet oproepen. Zij, die in het ongeloof gestorven zijn, zijn en blijven 'geesten in gevangenschap' (1 Petr. 3:19). God alleen kan in dit geval een uitzondering maken, en toestaan, dat Samuel die onzichtbare plaats verlaat, om in werkelijkheid te verschijnen. 'Toen de vrouw Samuel zag, schreeuwde zij met luide stem' (vs. 12). Zij had niet verwacht, dat zij dit door haar toverijen zou te voorschijn brengen. De geest, die zij kende, kwam nu niet om een bedriegelijke gestalte aan te nemen, zoals bij vorige gelegenheden. Nee, nog voor

zij haar bezwering ten uitvoer kon brengen, verscheen plotseling voor haar een persoon, die haar buitengewoon veel schrik aanjoeg. Het is geen verschijning, het is goddelijke werkelijkheid! Zij zegt: 'Ik zie een goddelijk wezen uit de aarde opkomen' (vs. 13). Het is een persoon, op wie haar duivelskunstenarijen niets vermogen, dat ziet zij voor zich! Het is Samuel zelf, die door de koning herkend wordt, en voor wiens aangezicht hij zo lang gewandeld heeft.

Het is de vrouw niet, die Samuel herkent, maar Saul. Hij alleen, de heerser in Israël, kon van zo grote betekenis zijn, dat een dergelijke buitengewone verschijning nodig bleek. Wat Saul betreft, hij kan zich in de persoon van Samuel niet vergissen, nog veel minder in de woorden van Samuel. God, die hem niet meer door de profeten antwoordde, deed het nu voor de laatste maal van de overzijde van het graf door Samuel, maar alleen om het al uitgesproken oordeel te bevestigen. Saul legt hem zijn benarde toestand uit, zijn verlatenheid, zijn eenzaamheid, de angst die hij heeft (vs. 15). Maar het is te laat. De maat is vol. God is niets vergeten. Hij is Sauls vijand geworden (vs. 16). Saul heeft nu God en de Filistijnen tegen zich! En waarom?

De reden is: 'Omdat u niet naar de stem van de HEERE geluisterd hebt, en Zijn brandende toorn niet uitgevoerd hebt tegen Amalek, daarom heeft de HEERE u dit heden aangedaan" (vs. 18). En verder: 'vanwege het woord van de HEERE, dat hij niet in acht had genomen, en ook omdat hij een dodenbezweerder had geraadpleegd' (1 Kron. 10:13).

Ongehoorzaamheid en onafhankelijkheid kenmerken de mens zonder God. En ondanks alle uiterlijke vertoon, was Saul zo'n mens. De oorzaak daarvan was de dood over Saul en zijn zonen.

En tegelijkertijd werd de nederlaag van Israël aangekondigd (vs. 19). Maar er is nog een andere uitspraak Saul, voor de derde keer: 'Want de HEERE heeft gedaan zoals Hij door mijn dienst gesproken heeft: Hij heeft het koninkrijk van uw hand gescheurd en dat aan uw *naaste* gegeven, aan David' (vs. 17). Al tweemaal had hij hetzelfde woord gehoord uit de mond van Samuel, (13:14; 15:28). maar zonder dat de naam van David daarbij was genoemd geworden. Nu verneemt hij uit de mond van God, wat zijn haat hem al lang had doen gissen, (24:21). 'Zijn *naaste*' was die verachte, gehate, verworpen en door hem vervolgde David. David, de jongeman, die van achter de schaapskooi was geroepen, was de uitverkorene, de gezalfde, de geliefde. Hij zou de ereplaats hebben, en aan wie het koningschap zou toebehoren! Alles, wat Saul gevreesd had, staat nu tegen hem op. Er was geen medelijden, geen vergeving meer voor hem. David zelf, de koning van de genade, die hem zo dikwijls verlichting had verschaft, hem zonder ophouden goed voor kwaad had bewezen, kon zich nu voortaan slechts aan hem vertonen als rechter.

'Toen viel Saul onmiddellijk op de grond, zo lang als hij was, en hij was zeer bevreesd vanwege de woorden van Samuel' (vs. 20). Hoe dikwijls is dit het geval, dat de mens pas, als hij zich tegenover zijn onvermijdelijk lot ziet gestelt, het hele omvang ervan beseft! Tot dat moment is er altijd nog plaats voor de een of andere dwaling, die voor hem het verschrikkelijke van zijn toekomst verbergt. De koning heeft geen kracht meer; hij vergaat van honger; toch wil hij niet eten; en uiteindelijk neemt hij wat voedsel aan uit de hand van iemand, die even verworpen is als hij! (vs. 20-25).

Welk een ernstige schildering van het einde van de mens, van de koning naar het vlees! Alle beginselen, die hem bij zijn daden geleid hebben, worden hem in herinnering gebracht, en op de weegschaal van het heiligdom gewogen. Het enige wat er wordt gevonden is: ongehoorzaamheid, onafhankelijkheid, vijandschap tegen God en tegen Zijn gezalfde. Niets, hoegenaamd niets van dat wat Saul geleid heeft, kan voor God bestaan. Al zijn beweegredenen, al zijn overleggingen en redeneringen, al zijn wegen worden voor hem even zo veel aanleidingen tot zijn veroordeling. Wat een vreselijk einde van een schijnbaar mooi begin!

Hoofdstuk 29

De legers der Filistijnen en van Israël verzamelen zich op het strijdtoneel. 'David en zijn mannen kwamen met Achis voorbij in de achterhoede' (vs. 2). Zij waren, volgens de belofte van koning Achis zijn lijfwacht geworden. Maar de vorsten van de Filistijnen vragen vol wantrouwen: 'Wat moeten deze Hebreeërs?' Zo gaat het altijd, wanneer de gelovigen een huichelachtige plaats innemen, en de bescherming van de wereld zoeken! Zij kunnen haar vertrouwen niet winnen, wat ze ook doen. Hoewel een enkel iemand, zoals Achis, hun zijn vertrouwen schenkt. Achis, heeft verschillende redenen voor zijn vertrouwen, we kunnen daarin een bepaalde natuurlijke edelmoedigheid opmerken, door de helaas slechts uiterlijke oprechtheid van Davids karakter. Achis verdedigt David tegenover de vorsten. 'Ik heb niets kwalijks in hem gevonden van de dag af dat hij afvallig werd, tot op deze dag' (vs. 3). En tegenover David zelf getuigt hij: ' Zo waar de HEERE leeft, u bent oprecht, en het is

goed in mijn ogen dat u met mij in het leger uittrekt en terugkeert. Ik heb immers geen kwaad bij u gevonden van de dag af dat u naar mij toe bent gekomen, tot op deze dag' (vs. 6). Gunstiger kan het getuigenis niet luiden, maar het was, helaas! gegrond op het feit, dat David de dienaar was van Saul, de koning van Israël' (vs. 3). Hij is nu de knecht van Achis is geworden en het zou blijven. Was David zich wel bewust of hij deze lof verdiend had? Was zijn hart werkelijk gerust tegenover de hoge gedachte van de onbesneden koning, die zich edeler en eerlijker en oprechter betoonde dan de gezalfde van de HEERE? Kon hij deze lof aannemen, zoals hij die vroeger van Abigaïl ontvangen had? (25:28).

Het vertrouwen, dat Achis in hem stelde, overtuigde niet het wantrouwen van de vorsten, want als David trouw was, dan moest juist die trouw David bewegen tot zijn vroegere heer terug te keren. Het was nog niet zo lang geleden, dat hij zijn tien duizend Filistijnen geslagen had, en Saul zijn duizend. Waarom zou Achis vandaag voor hem meer betekenen dan Saul?

Wanneer de gelovige niet een beslist standpunt tegenover de wereld inneemt, kan het aanleiding geven tot zulke gevolgtrekkingen. Zelfs onze vroegere trouw keert zich dan tegen ons. Hoe vaak zien wij dit bij mannen, van wie de bazuin vroeger geen onzeker geluid gaf! Achis is genoodzaakt rekening te houden met de mening van de vorsten. Dit is een politiek, die de trouwe gelovige onbekend is, want deze wordt geleid door de gedachte, de mening en de wil van God. Maar God bedient Zich van het wantrouwen van mensen om Zijn geliefde te bewaren voor een veel ernstiger val, dan toen hij tegen Nabal optrok om zichzelf te wreken. 'Keer daarom nu terug', zegt Achis, 'en ga in

vrede, opdat u niets doet wat slecht is in de ogen van de stadsvorsten van de Filistijnen' (vs. 7). Tegenover deze vijandschap verloochent David en dit is een van de meest verootmoedigende ogenblikken in zijn geschiedenis zijn geloof en zijn karakter. 'Maar wat heb ik gedaan?' zegt hij. 'Of wat hebt u in uw dienaar gevonden, van de dag af dat ik bij u geweest ben, tot op deze dag, dat ik niet mag gaan strijden tegen de vijanden van mijn heer, de koning?' (vs. 8).

Wat heb ik gedaan? David kon dit eens in waarheid tegen Jonathan zeggen, (20:1). En ook tegen Saul zelf, (26:18). Maar hij kon het niet met een vrij geweten tegen Achis zeggen. Omdat de koning van de Filistijnen niets van de geheime ondernemingen van David tegen de vijanden van Israël wist, kon hij geen fout bij hem vinden. Maar David kende ze wel, en bovendien sprak hij door zijn woorden een verlangen uit om tegen zijn eigen volk te strijden. Zijn volk dat hij 'de vijanden van mijn heer, de koning' noemt!

Met het oog hierop erkent Achis nog nadrukkelijker de zuiverheid van Davids bedoelingen: 'Ik weet het; werkelijk, u bent goed in mijn ogen, als een engel van God' (vs. 9). Maar ten slotte moet hij toch vertrekken! 'Ga dan op weg', zegt Achis tegen hem (vs. 10). De mening van de wereld, die hem omringt, legt voor Achis meer gewicht in de schaal, dan de rechtschapenheid van David.

Dit alles toont ons de kloof, die het volk Gods van de wereld scheidt. Zelfs tegenover een kind van God, dat ontrouw is aan zijn roeping, koestert de wereld wantrouwen, en wijst zijn medewerking af. Dat is rechtvaardig. De gelovige, die zijn roeping als christen verloochent, heeft dit verdiend. God laat ons dat voelen, en dat is genade van Zijn zijde, dat het ons in zo'n toestand van ontrouw aan alles ontbreekt,

zowel aan de goedkeuring van God als aan de gunst van mensen. Alleen hij die naar de gedachten van de Heer wandelt, heeft beide. David keert terug. De HEERE heeft een reddende hand, schijnbaar tegen zijn wil, naar hem uitgestrekt, op het gevaarlijkste ogenblik in zijn leven! God heeft hem geen ogenblik verlaten. Wat een genade! Maar wat is er bij David geworden van de heerlijke gemeenschap met God, die wordt uitgedrukt in de liefelijke gezangen van deze psalmist van Israël?

Hij gaat een wandel naar de gedachten van zijn natuurlijk hart, en dit heeft David van de gemeenschap met zijn God beroofd. Op de weg, die hij ging, kon hij niet, zoals Henoch dit getuigenis ontvangen heeft, dat hij Gode behaagde. Aan zichzelf overgelaten, was hij, die toch een van de heerlijken op de aarde was, zoals iedereen in gevaar, ten opzichte van zijn geloof schipbreuk te lijden. Hij maakte de belangen van de ergste vijand van Gods volk tot de zijne. Een van die vorsten van die vijand zag in hem een rechtschapen man met een onberispelijk karakter. Dit vormde een extra gevaar voor David. En omdat hij, aan zijn eigen kracht overgelaten, zeker op deze klippen zou gelopen zijn, gebruikt God, omdat Hij hem niet door Zijn oog leiden kon, 'bit en toom' (Ps. 32:9), d.w.z. in dit geval: een samenloop van omstandigheden, die helemaal tegen de wil van Zijn knecht inging, maar die nodig was, om hem voor een onherstelbare val te bewaren.

Hoofdstuk 30

God herstelt David weer, maar bedient Zich van tucht, die het gebrek aan heiligheid bij hem nodig had gemaakt. Maar dan ook

kan God, onder het volle gewicht van deze tucht, weer met hem zijn. Hoe onuitsprekelijk heerlijk is dit! God, die Zich ver moest houden tijdens Davids leven in Achis' gunst, is nabij gedurende de grote beproeving. David wordt getroffen in dat wat hem het liefste is, en dit is een oorzaak van grote droefheid. Maar de vreedzame vrucht van de gerechtigheid is er het gevolg van. Hoe zou men het dan kunnen betreuren, dat Gods hand zwaar op Zijn knecht werd gelegd? Dit vinden wij in het dertigste hoofdstuk.

In Davids afwezigheid hadden de Amalekieten, ongetwijfeld om zich te wreken (27:8), zich van Ziklag, Davids stad, meester gemaakt (27:6). Na de stad te hebben verbrand, voerden de hele bevolking met de buit gevangen weg. Maar zij hadden niemand gedood. Wat een genade van God! Tijdens deze wrede overval van de meedogenloze vijand, waren alle gevangenen gespaard gebleven! Zo strafte God Zijn knecht, maar met een oordeel, wat zijn herstel als doel heeft. Toch is het nodig, dat de tucht diep gevoeld wordt om vrucht te kunnen dragen. Wij lezen dan ook: 'Toen begonnen David en het volk dat bij hem was, luid te huilen, totdat er geen kracht meer in hen was om te huilen' (vs. 4). Onder de gevangenen bevonden zich zij, die hem het dierbaarst waren, o.a. de edele Abigaïl, die door het geloof deelgenote was geworden van het zwervende leven en het lijden van haar echtgenoot, en die zeker onschuldig was aan zijn gedrag aan het hof van Achis. En om de bittere beker te doen overlopen, stelden zijn metgezellen, van wie hij de aanvoerder tot nu toe geweest was, hem verantwoordelijk voor dit ongeluk, en keerden zij zich tegen hem, en spraken ervan, hem te stenigen (vs. 6).

Maar de tucht is voor de man Gods een bittere drank, die hem sterkt in plaats van te verzwakken. Wanneer alles hem dreigt te begeven, vindt David weer zijn toevlucht in God. 'David echter sterkte zich in de HEERE, zijn God' (vs. 6). Die trouwe God, die door hem gekend was, en die hem vroeger in al zijn nood geholpen had, was onveranderd gebleven, en hij ondervond, dat Hij dezelfde was: gisteren, heden, en tot in eeuwigheid!

En zie, nu komt hij ook terug tot hetgeen hem eenmaal gekenmerkt heeft. Hij zei tegen Abjathar: 'Breng mij toch de efod. En Abjathar bracht de efod bij David. Toen raadpleegde David de HEERE' (vs. 7, 8). Zoals Samuel een man van gebed en voorspraak was, zo was ook David, in de tijd van zijn kracht, een afhankelijk man, die de HEERE vraagt en raadpleegt. En dat komt bij hem nu weer terug. En God, die geweigerd had Saul te antwoorden, geeft aan David antwoord. 'Zal ik deze bende achtervolgen? Zal ik ze inhalen? En Hij zei tegen hem: Achtervolg ze, want u zult ze zeker inhalen, en u zult de gevangenen zeker bevrijden' (vs. 8).

Door dit antwoord gesterkt, begeeft David zich zonder aarzelen op weg. Aan de beek Besor blijven tweehonderd mannen, die te moe zijn om de anderen te volgen, achter. Ze worden achtergelaten om de bagage te bewaren. Het ontbrak hun aan kracht; maar hun dienst kwam David en zijn metgezellen ten goede, en moest niet veracht worden. Het fysiek deelnemen aan de strijd maakt, dat wij in het oog vallen, en stelt ons veel meer bloot aan geestelijke hoogmoed, dan een nederiger plaats. Davids metgezellen in de strijd zijn hiervan een duidelijk bewijs in het vervolgvan deze geschiedenis, omdat zij aan

zichzelf de overwinning toeschrijven, die hun toch door God alleen voorbereid en gegeven was! (vs. 22).

Een Egyptische slaaf, die de Amalekieten ziek achtergelaten hadden, brengt David op het spoor van de vijand. We zien hierin duidelijk Gods hand. Zonder deze arme, van honger stervende man, zou de onderneming mislukt zijn. Wanneer wij gesterkt zijn in de Heere, onze God, wat een machtige hulp verleent Hij ons dan. En plotseling (vs. 11-15), terwijl de vijanden eten, drinken en dansen, komt het verderf over hen.

'Zo bevrijdde David alles wat de Amalekieten meegenomen hadden; ook bevrijdde David zijn twee vrouwen. Niemand van hen ontbrak, van de kleinste tot de grootste, tot de zonen en dochters toe, en niets van de buit, ja niets van alles wat zij voor zich meegenomen hadden. David bracht het allemaal terug. David nam ook al de schapen en de runderen mee; zij dreven die voor het eigen vee uit en zeiden: Dit is de buit van David' (vs. 18-20).

De beproeving is geëindigd, de tucht heeft vrucht gedragen. Door Gods genade gaat zij voort vrucht te brengen. Kijk maar met wat voor wijsheid de herstelde David het hoofd biedt aan de slechte en verdorven mannen, die met hem meegetrokken waren! (vs. 22). Kijk, hoe hij hen berispt, terwijl hij alles aan God toeschrijft, en Hem alleen de eer geeft! 'Zo moeten jullie niet doen, mijn broeders, met wat de Heere ons gegeven heeft. Hij heeft ons bewaard en heeft de bende die op ons afkwam, in onze hand gegeven' (vs. 23).

God verdeelt de verschillende werkzaamheden in Zijn dienst onder de Zijnen. Hij alleen is de beoordeelaar van de arbeid, die wij voor

Hem verrichten. Hij meet de beloning niet af naar de waarde van de gave, maar naar de trouw in het uitoefenen ervan. Daarom is het deel van hem, die bij de bagage gebleven is, gelijk aan dat van hem, die in de strijd getroken zijn (vs. 24). Deze uitspraak van David is tot 'een verordening en bepaling ingesteld in Israël, tot op deze dag' (vs. 25). Het is het beginsel van genade, verbonden met dat van de gerechtigheid, dag de herstelde David bekend maakte. Is het daarom te verwonderen, dat het zulke duurzame gevolgen had?

In zijn voorspoed vergeet David geen van hen, die hem in de tijd van zijn verdrukking geholpen hebben. Hij overlaadt hen met weldaden, en zover ik zien kan, is geen enkele daarvan uitgesloten behalve de Zifieten. Allen hebben deel aan zijn mildheid, alleen de aanklagers niet, die eens de koning van Israël hadden willen overleveren. De vrijgevigheid van David geeft aan alle getrouwen een tastbaar bewijs, dat de HEERE met hem is, en dat het goed is, hem als heer aan te nemen, en zich onder zijn bevelen te stellen. De ontrouw ten opzichte van Christus zal, misschien pas na langere tijd, haar onvermijdelijke gevolgen na zich doen voelen, maar een beker koud water, in de woestijn toegereikt, wordt opgetekend in het boek van Hem, die al onze daden schat naar het meerdere of mindere nut, dat zij voor Christus hebben.

Hoofdstuk 31

We zijn nu aangekomen in het laatste hoofdstuk van het eerste boek Samuel.

Volgens het woord van God, door Samuel aangekondigd (28:19), wordt Israël door de Filistijnen verslagen op het gebergte Gilboa. De drie zonen van Saul, waaronder ook Jonathan, komen om. Saul blijft tot het eind toe over. Bij de aankondiging van het oordeel door Samuel, was hij uitermate bevreesd geworden. 'Toen Saul het leger van de Filistijnen zag, was hij bevreesd en zijn hart beefde zeer' (28:5). Dit was dus bij de voorbereidingen van het oordeel. Hoeveel temeer dan, nu het oordeel zelf uitgevoerd wordt! 'Hij beefde zeer uit angst voor de schutters' (vs. 3). Op het ogenblik, dat hij zich tegenover het oordeel Gods bevindt, valt al zijn kracht weg, om plaats te maken voor verschrikking. 'Vreselijk is het te vallen in [de] handen van [de] levende God!' (Hebr. 10:31), als men het eerder beleden geloof en het dan prijsgeeft!

Saul wil sterven om aan deze onnoemelijke angst te ontkomen, en daarmee stort hij zich ineen nog groter verderf. Namelijk in de smarten van die onzichtbare plaats, waar de worm niet sterft, en het vuur niet wordt uitgeblust.

'Toen zei Saul tegen zijn wapendrager: Trek uw zwaard en doorsteek mij daarmee. Anders komen deze onbesnedenen, doorsteken zij mij en drijven zij de spot met mij' (vs. 4). 'Deze onbesnedenen!' Dit woord kenmerkt tot in zijn dood zijn uiterlijke godsdienst, gegrond op de verachting voor hen, die geen Hebreeën zijn. Jonathan gaf hun denzelfde naam (14:6), toen hij hen beoordeelde vanuit het standpunt van God. Hij wist, dat Gods kracht met hem was om hen te overwinnen. Saul vergelijkt hen met zichzelf, en spreekt met minachting en toorn van hen, omdat hij niet aan hen kon ontsnappen.

Kon dan de uiterlijke besnijdenis hem redden? Is het niet de besnijdenis van het hart, dat God aanziet?

Saul en zijn wapendrager beroven zich van het leven, om de spotternijen van de vijand te ontgaan. De vreze Gods zou hen daarvoor bewaard hebben, wanneer zij Hem voor ogen gehad hadden.

Een gestorven Saul voelt de smaad niet meer, maar lijdt die toch. De Filistijnen onthoofden de koning; misschien dachten zij aan hem wraak te nemen over de dood van Goliath. Zijn wapens werden in het huis van Astarte gelegd (vs. 10), en verkondigden ogenschijnlijk de overwinning van hun afgoden over de waarachtige God. Iets dergelijks was gebeurt bij de wegvoering van de ark. Israël vlucht, de vijand neemt zijn steden in, en woont er in. De inwoners van Jabes in Gilead, die vroeger door Saul uit de hand van de Ammonieten gered zijn (vs. 11), bewijzen eer aan de doden. Maar de HEERE God blijft stom, alsof Hij geen deelneemt aan deze volkomen ondergang. Men kan denken, dat Hij door de mens overwonnen is. En toch lijkt het maar zo. De koning naar het vlees moest verdwijnen om plaats te maken voor de koning naar de genade.

Zo zijn wij dan aan het eind van onze beschouwing over het eerste boek Samuel gekomen. Dit boek is als het ware het einde van alles. Wij vinden er het einde in van:

- het priesterschap;
- het einde van de richters;
- het einde ook van het koningschap naar de mens.

Alles stort in elkaar. God laat het toe want het was nodig. Alles moet neervallen voor David. Dat hij blijft, is voldoende. De man van de schaapskooi, die zo lang als een verachte had rondgezworven, zou nu naar de troon worden geleid! Deze nederlaag, dit oordeel, deze ondergang van de mens, ze zijn voor God een nieuw begin, het aanbreken van een nieuwe dag: de regering van Zijn Geliefde!